

บันทึก กุมาร-ชาวดก

เรื่อง ที่ ๗ ในทศชาติ

~~๑๑๓๓~~

ร. ๗. ๒๒

วทัน โทสินทรศีกี ๑๒๔

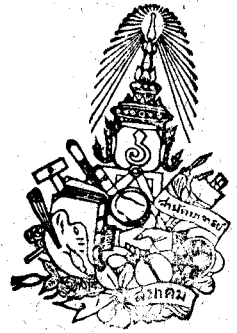
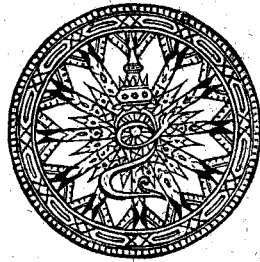
โรงพิมพ์บำรุงนุกตกิจ

คำนำ

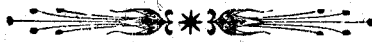

ศุภมัตถุ พระพุทธเจ้าทรงสถิตอยู่ ณ ถ้ำแก้ว ๒๕๕๖ พระวิไล ข้าพเจ้า
ท่านน้อยมารดา พระยาเจ้าแสนบดีศรีบริบาลบุตร มีใจศรัทธาสร้างหนังสือ
ทศชาติพระรัตนกุมารชาดกนี้ ไว้เป็นปัจจัยสืบอายุพระรัตนไตรไปตราบเท่า
ห้าพันพระวัสสา ขอแผ่เมตตาอันถึงซึ่งทั้งนี้ ถวายทวยเทพดาพระมหา
กระษัตริย์บรมสาธุปลกัมภกเปนต์นี้ ตลอดจนวงษาคณาญาติและเวณีย์นิกร
สัตว์ทั้งปวงทั่วไป

นิพพานบ้างจะโยโหตุ ขอกุศลอันนี้จงเป็นอุปนิสัยให้บังนุกแก่พระนิพพาน
ในอนาคตกาลนั้นเทอญ

จันทกumarชาตก

ราชาธิ ฤทธิชัย โมติ อิท สัตถา ศิษย์กฤเ บัพพะเต
 วิหรณ์โต เทวทศคิ อารพภ กเถสิ ศัสส วิตถุ สัมภោชนันธเก
 อาคตเมว ตํ ศัสส บัพพะชิตกาลโต บัญชราย ยาว พิมพิลสารณญ โญ
 มรณา ตตถ กตนเยเนว เวทิตัพพิ ตํ ปน มาราเปตวา
 เทวทศ โโต อชาตลัสศุ อุปลังกมิตวา อาห มหาราช ทว
 มโนโรโต มัตถกํ บัตโต มม มโนโรโต ปน น ตาว
 ปาปณาตติ

สัตถา อันทว่าองค์ สัมเด็จพระเพ็ชฯพระเจ้า ผู้เป็นบรมครูอันประเสริฐ
 ในไตรภพ ครั้นหนึ่ง พระองค์ ดำเรัจฉิรียาภอยู่ในเขาศิษย์กฤเบรรพ
 พงพระปรารภซึ่งเทวทศ อันทกระทำซึ่งสังฆภทให้เป็นเหตุ กเถสิ
 จึงไปรดประทานพระสัทธรรมเทศนา เรื่องราวพระจันทกumarชาตก
 พระสังคตีกาจารย์เจ้าทั้งหลาย จึงมากำหนดไว้ ซึ่งบาทบทต้นแห่งพระคาถาว่า
 ราชาธิ ฤทธิชัย โมติ เป็นอาทิฉนี้ก่อน

นิทานอันหนึ่งกับปราชญ์ชั้นนิเวศฐานเข้าใจเถิดว่า พระอาจารย์เจ้านำมา
แต่สังฆเภทวัตถุ จำเดิมแต่เทวทัต ออกทรงบรรพชามาจนครบเท่าถึง
พระเจ้าพิมพิสาร กระทำกาตสันทิวงคตแล้วดวงไป ในครั้งนั้น เทวทัต
ผู้เป็นอกคณิณ มิได้รู้จักคุณแห่งพระมหากุณนาทิกุณเจ้า อชาศตคฤ
มาราเปตว่า เข้าไปสวดนำพระเจ้าอชาศตคฤแล้ว ก็พูดจาว่ากล่าวยุยงให้
พระองค์ ประหารเสียซึ่งชีวิตแห่งสมเด็จพระบิดา แล้วจึงถวายพระพรว่า
มหाराช ข้าแต่มหाराชเจ้า ความปรารถนาที่พระราชสมภารคิดไว้นั้น
ก็สำเร็จดังพระไทยนิกแล้ว ยิ่งแต่อาตมภาพนี้แล ยังมีได้สำเร็จมโนรถ
ความปรารถนา ภาณีเค ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า ๆ จะคิดอ่านประการใดเถ่า
มหाराช ขอถวายพระพร อาตมภาพนี้ ปรารถนาอยู่ตั้งเดี๋ยวดแต่ที่จะฆ่า
เสียซึ่งพระสมณโคตม นี้แลเป็นข้อใหญ่ แต่อาตมภาพตริภคตรองมาน
ช้านานนักหนาแล้ว หากบุคคลผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งจะช่วยเกื้อหนุนอาตมภาพ
นี้ให้มีได้ ครั้นนี้ อาตมภาพเห็นแต่บพิตรพระราชสมภารนี้แลจะช่วยบำรุง
เกื้อหนุนอาตมาให้สำเร็จความปรารถนาได้ นี้แลครบพิตร ถ้าสำเร็จ
ความปรารถนาแล้วกาลเมื่อใด พระองค์ก็ได้เป็นบรมกษัตริย์อันประเสริฐ
อาตมภาพนี้ ก็จะได้เป็นพระพุทธรเจ้าอันประเสริฐ เหมือนดังพระสมณ
โคตมนี้ อาตมภาพคาริหัดังนี้ พระราชสมภาร จะเห็นเป็นประการใด
ถ้า พระผู้เป็นเจ้าดำริห์ดังนี้ โยมเห็นชอบด้วยอยู่แล้ว อุบายอัน
ดีทีเดียว ก็พระผู้เป็นเจ้าจะให้ โยมกระทำเป็นประการใด โยมก็จะกระทำ
ตามโอวาทของพระผู้เป็นเจ้า จะได้ขัดขวางให้มีได้ ขอถวายพระพร
ถ้าบพิตรมีพระไทยกรุณาตงนั้นแล้ว จงให้นายขมิ่งหนุนเก้อวตมภาพลัก ๓๑ ค.

ในกาลบัดนี้ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าอย่าได้วิตกเลย ไว้พนักงานโยมเกิด
 จึงมีพระโองการให้หานายขมังธนูมา ๕๐๐ คน มาประชุมกันในหน้าพระลาน
 ไชย แล้วพระองค์ให้เด็กอสรูรงไปอีก จะเอาแต่ที่คนดี ๆ ที่ชำนาญ
 ชำนาญในการพาดเวทคีตปัสาตร์ อาจึงชนทรายจามรีได้ ๓๖ คนแล้ว
 พระองค์ก็ส่งนายขมังธนู ๓๖ คนนั้นไปสู่สำนักแห่งพระเทวทัต พระเทวทัต
 จึงเรียกนายขมังธนูผู้ใหญ่มา ให้โอวาทคำสั่งสอนว่า ท่านดีเป็นผู้ใหญ่
 เข้าใจในพาดเวทคีตปัสาตร์ ท่านจงอาษาไปยังซึ่งพระสมณโคตมนี้ให้ ได้
 นี้แหละเราได้ยินว่าพระสมณโคตมนี้ ไปเที่ยวจงกรมอยู่ในประเทศที่ส่วย
 แทบเชิงเขาภิษณภูมบรรพต ท่านจงไปสู่สถานทีนั้น ถ้าเห็นแต่ก็อย่าไว้
 ชีวิตเลย ประหารชีวิตเสียเถิด แล้วอย่ามาทางนี้ มาเสียทางอื่น
 แต่ทว่าอย่าให้เนื้อความนี้แพร่พรายไป ครั้นนายขมังธนูผู้ใหญ่ขึ้นไปแล้ว
 อาณาเบลี พระผู้เป็นเจ้าก็เรียกมาอีกสองคนเถ่า บังคับว่า ท่านทั้งสอง
 คนนี้ จงไปคอยอยู่แถมมรคาโน้น ถ้าเห็นนายขมังธนูผู้ใหญ่กลับมา
 ท่านจงยิงเสียให้ตาย แล้วท่านจงกลับมาโดยทางโน้น อย่ามาทางอื่น
 สั่งบุรุษสองคนนั้นไปแล้ว จึงเรียกมาอีก ๔ คนเถ่าว่า ท่านทั้ง ๔ นี้
 จงไปคอยอยู่โดยมรคาข้างโน้น ท่านเห็นบุรุษสองคนนั้นเดินกลับมาแล้ว
 ท่านจงฆ่าเสีย อย่าไว้ชีวิตทั้งสองคน แต่ทว่าท่านอย่ากลับมาทางนี้
 มาเสียทางข้างโน้น ครั้นสั่งบุรุษทั้ง ๔ คนนั้นไปแล้ว อาณาเบลี
 พระผู้เป็นเจ้าก็บังคับบุรุษอีก ๘ คนว่า ท่านจงไปอยู่ในมรคาอันโน้น
 ถ้าเห็นบุรุษ ๔ คนนั้นมาแล้ว ท่านจงช่วยกันฆ่าเสียให้สิ้นชีวิต แล้ว
 ท่านทั้ง ๘ นี้จงกลับมาโดยทางข้างโน้น สั่งบุรุษ ๘ คนนั้นไปแล้ว

อาณาเปตี พระผู้เป็นเจ้าของ เจ้า จึงบังคับบุรุษอีก ๑๐ คน ให้ ไปคอย
 ซ้ำบุรุษ ๘ คนนั้นเสีย โดยนัยกล่าวแล้วมาแต่หลัง ก็ตั้งมา ปนวมกาศิ
 เหตุไร พระเทวทัต จึงให้ ให้คนไปคอยฆ่าต่อ ๆ ไปดังนี้ ปรากฏา
 ถึงอนิโต พระผู้เป็นเจ้าของกระทำดังนี้ ปรากฏาเพื่อจะปิดความไว้ มิให้
 กิตติศัพท์อื่นนี้ ระเบิดอกษาไปแก้หญิงชายชาวพระนคร หวังจะให้ เนื้อความ
 นั้นเสื่อมสูญไป ก็ผู้ว่านายขมังธนูผู้ใหญ่ ที่พระเทวทัตใช้ ไปใน
 กาดนั้น ก็ผูกพันพิศภัยแดงทมัดทเมงมันเหมาะ มือถือธนูคันแข็งแรง
 นำพิศภัยพิงกตัวออกจากสถานที่นั้น แล้วก็ตรงไปสั่งสำนักพระสัพพัญญูเจ้า
 อาโรเปตว่า ยกธนูสอดเข่าซึ่งตุงครอนเจือไปด้วยยาพิษ แล้วก็นำ
 ด้ายธนูนั้นมา ปรากฏาจะกระทำอันตรายแก่พระมหากษัตริย์คุณเจ้า แต่
 ว่ามืออาจสามารถที่จะปล่อยธนูนั้นไปได้ เปนทั้งนี้ ด้วยอำนาจแห่งพระ
 มหากษัตริย์ พระพุทธองค์ให้ แต่กว่าด้ายธนูมาได้เท่านั้น มิได้ สดัดด
 ธนูนั้นไปได้ ที่นั้นจะวางดงเหล็กไม่ได้ ยกขึ้นก็ไม่ได้ ภิรัชฆมานทยา
 วิย มีหัวใจนั้นเดห์ประหนึ่งว่าจะแตกทำลาย สรรกายนั้นก็ตั้งอยู่เทา ๆ
 นำตายนั้นเดห์ให้หลุดออกจากปาก คันหน้าเวทนา ถือธนูซึ่งนำยื่นนั่งอยู่
 สัตตา องค์ ส้มเต็จพระบรมครูเจ้า ก็เปล่งออกซึ่งพระสุรเสียงอัน
 ไพเราะ ก็โถมเด้าเอาใจนายขมังธนูว่า ตูกรท่านผู้ เป็นบุรุษคนพาด
 มานั่งอยู่ไยแต่เพียงนั้น เอहि มาเถิด มาสั่งสำนักพระตถาคตเถิด
 นายขมังธนูนั้น ครันได้ ยินพระพุทธรูปกาครัดตั้งนั้น จึงกราบทูลว่า
 กระหม่อมฉนนมิตไ พิจารณาเถย เปนคนพาด เปนคนหลง กระหม่อม
 ฉนนมิตไรูว่า พระพุทธองค์ ทรงพระคุณเป็นอันมาก หลงตามถ้อยคำ

แห่งพระเทวทัต อันเป็นคนใจบาปหยาบช้า เป็นคนมิจฉาทิฐิเห็นผิด
 จิตรอกุศล โดกวิทุ พระพุทธเจ้าข้า พระองค์เป็นผู้ครุฑูรย์ซึ่งโลก
 ทั้งปวง มีต้นว่าสังขารโลก รู้แจ้งในกุตถากุศลกรรมแห่งสัตว์ รู้แจ้ง
 ในอชฌมาไศรย แดจริตแห่งสัตว์ รู้แจ้งในแผ่นดินปฐพีอันเป็นที่อยู่แห่งสัตว์
 อนุตฺตโร ประเสริฐด้วยศีล แดสมาคิ บัญญา แดวิมุติ หาผู้จะเปรียบ
 มิได้ ชมด พระองค์จงอดซึ่งโทษานุโทษแก่ระหม่อมฉันในกาถบดิน
 นายขมังชนุนั้น ครันต์รวรเสริญพระคุณ ยังพระองค์ให้ออดโทษแล้ว ก็นั่ง
 อยู่ในเสถานที่นั่น ดมเด็จพระพุทธองค์เจ้า ก็ครุฑพระสัตถกรรมเทศนา
 ให้นายขมังชนุตั้งอยู่ในโศคาปติผลแล้ว จึงมีพระพุทธปฏิภาครว่า ดูกร
 อุนาสก ท่านจงไปทางนี้ ตรงหัตถ์ตถาคตชั้น อย่าไปตามถ้อยคำแห่ง
 เทวทัต ครันต์มีพระพุทธปฏิภาครดังตั้งนั้นแล้ว พระพุทธองค์ก็ได้ตั้งจงจาก
 ที่จงกรม นั่งอยู่ในรุกขมุตม์ไม้ อันแทมมรรคมรคา ฝ่ายบุรุษทั้ง ๒ คน
 ที่เทวทัตให้ ไปค้อยอยู่แทมมรคาข้างหนึ่งนั้น เมื่อมิได้เห็นนายขมังชนุนั้น
 นั้นก็ดับไป ก็เคิรตามมรคา ได้ทักนการเห็นซึ่งองค์ พระทศพตญาณ
 ชนทั้ง ๒ นั้นก็ชวนกันเข้าไปถวายนมัสการดมเด็จพระพุทธองค์เจ้า ดมเด็จพระ
 พระพุทธองค์เจ้าก็ครุฑพระสัตถกรรมเทศนา ให้ชนทั้ง ๒ นั้นตั้งอยู่ในมรรค
 แดผล แดดมเด็จพระพุทธปฏิภาครดังชบอภซึ่งมรคาให้ ดุจนัยกล่าวมาแล้ว
 แต่หลัง บุรุษ ๕ คนนั้นเล่า เมื่อค้อย ๆ มิได้เห็นบุรุษ ๒ คนนั้นดับไป
 ก็ตามกันมา ๆ ได้มรรคแดผลสิ้นทั้ง ๕ คนด้วยกัน บุรุษ ๘ คน
 ที่ค้อยจะฆ่าเสียซึ่งบุรุษ ๕ คนนั้น เมื่อมิได้เห็นชนทั้ง ๕ นั้นก็ดับไป
 ก็ตามกันมา ๆ สู้ดำเนินดมเด็จพระพุทธองค์เจ้า ดมเด็จพระพุทธองค์เจ้า

ก็โปรดประทานพระสัตว์กรรมเทศนา ให้ตั้งอยู่ในมรรคผลตถันทั้ง ๘ คน
 บรูษ ๑๖ คนที่เทวทัตใช้มาที่หลังนั้นแล้ว เมื่อยื่นคอยมิได้เห็นชนทั้ง ๘ คน
 นั้นกลับไป จึงชวนกันกลับมา ก็ได้รับพระราชทานฟังพระสัตว์กรรมเทศนา
 ในสำนักพระพุทธองค์เจ้า ก็ได้มรรคผลตถันทั้ง ๑๖ คนด้วยกัน ตกว่า
 ชน ๓๑ คนที่เทวทัตใช้มานั้น จะได้ราชการแต่สักคนหนึ่งก็หาไม่ได้ กลับมา
 ได้มรรคผลเสียอีก เป็นทางนี้ด้วยอำนาจเมตตากรุณาแห่งพระสัตว์ปัญญาเจ้า
 ฝ่ายนายฆมังชนผู้ใหญ่ที่ไปก่อนคนนั้น กลับมาก่อนชนทั้งปวง เข้าไป
 แจ้งเนื้อความแก่พระเทวทัตว่า ภิณฑะ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า โยมนิมิต
 ดำรงที่นี้จะกระทำอันตรายแก่พระพุทธองค์เจ้าได้แล้ว ได้ ภควา สัมเด็จพระ
 ผู้มีพระภาคนี้ มหิตธิโก มีฤทธิ์มาก มหานุภาโว มีอานุภาพ
 นั้นก็มาก หากจะเปรียบเทียบมิได้ แต่บรรดาพวกโยมทั้ง ๓๑ คนนั้น
 ถ้าพระพุทธองค์มีทรงพระกรุณา ไหนเลยจะรอดชีวิตมาได้ น้ำที่แดงจะถึง
 แก่ความตายนี้เที่ยงแท้ทุกหน พระเทวทัตได้ฟัง ก็จ้องใจมิอาจที่จะกล่าว
 ลับค่อไปได้ เทวทัตเธอกระทำกรรมอันลามกอย่างนี้ ประพฤติเหตุอัน
 จึงระบือฎาเดือดแผ่สำเนาไปแก่พระภิกษุทั้งปวง ตทา กาเด ในกาถเมื่อ
 สัมเด็จพระมหากุณาतिकุณเจ้า ได้ตั้งอยู่ในชาติขณกุฏบรรพตครั้งนั้น
 เอกทิวลล์ อยู่มาในกาถวันหนึ่ง พระสังฆทั้งปวงมาสนธิบาตประชุมพร้อม
 กันในโรงธรรมสภาศาธา แดวก็ตั้งสนทนาเจรจากันด้วยเรื่องราวเทวทัต
 อันกระทำชั่วเป็นคนอกตัญญู มิได้รู้จักคุณของสัมเด็จพระพุทธรองค์เจ้า
 ปรารถนาต่างเลี้ยงซึ่งชีพแห่งชนเป็นอันมากเห็นปานดังนี้ ด้วยจิตรวีพยาบาท
 ในพระสัตว์ปัญญาเจ้าพระองค์เดียว สัตถา อาคินทวา พระบรมครูได้ทรงฟัง

จึงเสด็จมาสู่โรงธรรมดึกคาคาถา ทรงนั่งเหนือบัลลังก์บรรพชิตอาคันธน์ อัน
 ประเสริฐ แล้วก็มีพระพุทธปฏิมาตรัสถามว่า ภิกษเว ดูกรสงฆ์ ทั้งปวง
 ท่านชวนกันมาดีโมสร์ประชุมสังฆตถนาถกันบัดนี้ ด้วยอรรถคือเหตุผลประการใด
 พระพุทธเจ้าข้า กระหม่อมฉันทั้งปวงสังฆตถนาถกัน ด้วยเนื้อความเทวทัต
 อันเป็นคนนอกคตัญญู มิได้รู้จักคุณแห่งพระพุทธองค์ แล้วก็จะฆ่าเสียซึ่งชน
 ทั้งปวงเป็นอันมากเห็นปานดังนี้ ด้วยจิตรวีรพยายามในพระสัพพัญญูเจ้า
 พระองค์ เดียว ดูกรสงฆ์ ทั้งปวง เทวทัตนั้นจะได้เป็นคนนอกคตัญญู มิได้
 รู้จักคุณแห่งพระตถาคตในปัจจุบันชาตินี้ หามิได้ บุปผะ แต่ปางก่อน
 เทวทัตนั้นก็เป็นคนนอกคตัญญู มิได้รู้จักคุณแห่งพระตถาคต ปรารถนาจะประหาร
 เสียซึ่งชีวิตแห่งชนทั้งหลายเป็นอันมากดังนี้ ด้วยจิตรวีรพยายามในพระ
 ตถาคตองค์ เดียวเหมือนปัจจุบันชาตินี้ มีพระพุทธปฏิมาตรัสถามแล้วก็ตบธณ
 ภาผนังอยู่ พระภิกษุสงฆ์ ทั้งปวงจะใคร่ดับฟังซึ่งอดีตนิทาน จึงกราบทูล
 อารามหา สัมเด็จพระพุทธองค์ เจ้าข้าซึ่งอดีตนิทาน พระจันทกุมารชาติก
 มาไปรตประทานพระสัทธรรมเทศนาว่า

ภิกษเว ดูกรภิกษุสงฆ์ ทั้งปวง ในเมื่ออดีตกาลล่วงแล้วแต่ปางหลัง ยังมีบรม
 ฤษฏีองค์หนึ่งทรงพระนามชื่อว่า พระยาเขกราช เป็นราชบุตรแห่งพระยาวาสดี
 เสวยราชสมบัติอยู่ในเมืองบุพผดีราชธานี มีพระราชบุตรพระองค์หนึ่งมี
 บัญญัติชื่อว่า เจ้าจันทกุมาร เจ้าจันทกุมารนั้นเสวยสมบัติเป็นอุปราชฝ่ายหน้า
 ยังมีพราหมณ์ปุโรหิตคนหนึ่ง มีนามบัญญัติชื่อว่า กัณฑาทพราหมณ์
 ดำหรับได้สังฆอันซึ่งอรรถธรรมแก่พระมหาฤษฏี พระมหาฤษฏีนั้นเห็นว่า
 กัณฑาทพราหมณ์มีปัญญาพาทิเสถียวฉลาด จึงพระราชทานที่เสนาบดี

ตั้งกณทหาตพราหมณนั้นไว้ในที่พิพากษา กณทหาตพราหมณนั้นได้เป็นใหญ่ขึ้นแล้ว มิได้เอื้อเพื่อต่อบาปแต่กรรม พิพากษาความนั้นถ้าเอียงอาธรรม มิได้เป็นธรรม มิได้ พิจารณาตามเอียงอย่างประเพณีแต่ก่อนมาพิพากษาเอาเองตามอำเภอใจ หาบุคคลผู้ใดที่จะทัดทานมิได้ กระทำแต่อย่างนี้เนื่อง ๆ มา เอกทิวส์ อยู่มาวันหนึ่ง ยังมีบุรุษผู้หนึ่งเป็นความกัน มาสู่โรงพิพากษา ครั้นกณทหาตพราหมณพิพากษา ก็ปรับไหมเอาบุรุษผู้นั้นเป็นแพ บุรุษผู้นั้นก็โทมนัสน้อยใจนั้นนักหนา นึกขมเคี้ยว ออกจากโรงพิพากษาแล้ว ก็พอเห็นพระจันทกุมารนั้น เด็ดจเข้าไปสู่ที่เส้าดมเด็จพระมกษัตริย์เป็นพระบิดา นึกคิดว่า บุรุษผู้นั้นก็กราบตบพระบาทแห่งพระบรมโพธิสัตว์ แล้วก็ร้องไห้ ปรีเทวนการ พระบรมโพธิสัตว์จึงถามว่า ท่านมาร้องไห้อยู่นี้ ด้วยเหตุผลเป็นประการใด พระเจ้าข้า ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ บัดนี้กณทหาตพราหมณเป็นคนพาดพิพากษาเนื้อความกินสินบน เห็นแก่สินจ้าง มิได้เป็นนัยคเป็นธรรมเลย ความของกระหม่อมฉันนั้นชนะที่เดียว พิพากษาเอาเป็นแพได้ กระหม่อมฉันน้อยใจยิ่งนัก พระองค์ได้ทรงพระกรุณาเถิด พระบรมโพธิสัตว์ จึงตรัสโถมเถาใจบุรุษผู้นั้นว่า ท่านอย่ากลัวเลยมาเถิด มาไปสู่โรงพิพากษาด้วยเราเถิด พระบรมโพธิสัตว์เจ้าไปสู่โรงพิพากษา ทรงพิพากษาด้วยพระองค์เอง คัดสินเนื้อความทั้ง ๒ บุรุษนั้น ให้ชนทั้งปวงเห็นว่า บุรุษผู้นั้นเป็นเจ้าของทรัพย์ บุรุษผู้นั้นมิใช่เจ้าของทรัพย์ ปรับไหมตามประเพณีแต่โบราณ มหาชน โธ่ที่ว่านรชาติทั้งหลาย แต่ข้าราชการผู้น้อยผู้ใหญ่ แต่บรรดาที่มาสู่โมถร์ประชุมกันอยู่ในโรงวินิจฉัยนั้น ก็ชวนกัน

ตั้งสาธุการซึ่งพระบรมโพธิสัตว์เจ้าเอริกเกริกโกตาหต ทราบถึงพระกรรม
 แห่งสมเด็จพระเจ้าเอกราชบพิตรผู้เป็นพระบิดา พระองค์ได้ส่งนาการฟัง
 เดียงโกตาหตดังนั้น จึงครัดถามราชบุรุษทั้งปวง ราชบุรุษก็กราบทูลว่า
 เทว ข้าแต่พระองค์ เดียงเอริกเกริกนั้นคือชนทั้งหลายชนกษ
 ตั้งสาธุการแต่พระจันทกุมาร ผู้เป็นพระบรมบีโรธแห่งพระองค์ พระจันท
 กุมารพิพากษาเนื้อความเป็นยศเป็นขรม พระมหากษัตริย์ได้ทรงฟังดีพระไทย
 นักหนา ทอดพระเนตรก็พอเห็นพระราชโอรสขึ้นมาสู่ที่เฝ้า จึงมีพระโอง
 การครัดว่า ตกรเจ้าจันทกุมาร จำเดิมแต่ขึ้นไป พระบิดาจะตั้งไว้ใน
 ที่พิพากษาเนื้อความเป็นยศเป็นขรม จำเดิมแต่ขึ้นมา ถิ่นหาหวาหมณักชาตจากดินบน
 อาษาฏี พันชิตวา ตั้งใจแต่ว่าจะผูกพยามาทจของเวร คอยจับผิดพระบรม
 โพธิสัตว์มิได้ ชาตลักเวลา เอกทิวล อยู่นานในกาลวันหนึ่ง สมเด็จพระ
 พระบรมกษัตริราช ทุบบัญญัติ ผู้มีบุญญาอันโหดเหธา พระองค์เจ้า
 บรรทมหลับในเพลาราตรีคืนวันนั้น ท้าวเชอเสวยพระสุบินนิมิตรความฝัน
 ในลักษณะพระสุบินนิมิตรนั้นว่า ท้าวเชอเสด็จไปประพาศเล่นในดาวดึงษ์
 สวรรค์ ได้เสวยชมซึ่งขุ่มประตุดอกกำแพง อันเสด็จไปด้วยแก้ว ๗ ประการ
 ดุจฉันทฉนวนกมยมหาวิถิ มีแถวถนนอันใหญ่ประดับไปด้วยทรายทอง
 เวชยันต์ปราสาทสี่ต ฐิมันชิตัก แล้วได้ทักนการ เสดชมเวชยันต์ปราสาท
 อันสูง ๖ พันโยชน์ อันประกอบไปด้วยแก้ว ๗ ประการ นันทกวนา—
 —ทิวรามณเฑียก ตามท้องแถวแห่งปราสาทนั้น กอบไปด้วยพันทออุทยาน
 ส่วนดอกไม้ว ทรงซึ่งดอกแดผลมีพรรณต่าง ๆ นันทไปก็ชวน ฉมนันนาคค

ในสวนอุทยานนั้น กอบไปด้วยสระโบกขรณีชั้นน้อยชั้นใหญ่ มีน้ำอันใส
มีท่าอันราบ น่าจะใคร่ลงตรงอาบเดินตำราญใจ ประกอบด้วยประทุมชาติ
ทั้งหลาย & ประการ บ้างก็คุ่มบานแย้มเกสร เทวคุณ อาภีภรณ์
ไปด้วยเทวนิกรคนนางสวรรค์ นางนางก็ชวนกันเก็บซึ่งบุบผชาติต่าง ๆ
นัจจกัควาทิกา นางนางก็ตัดตัดไปซึ่งทิพย์สังคีตเพลงสวรรค์ บำเรอ
ดมเต็มจอมรินทร์ราชราษ พระเจ้าเอกราช ท้าวเธอด้วยพระสุบินนิมิตรเป็น
ใจความเท่านั้น ก็พอพ้นจากพระบรมมหาราชวังหน้าพระไทยของพระองค์ จะใคร่
เสวยชมซึ่งดาวดั่งขพิภพ ทรงพระปรารภในพระไทยว่า ทำไฉนหนอ
จะกระทำการกุศลเป็นประการใด จึงจะได้ ไปสู่สวรรค์ ดังกเทวโลก อย่าเลย
เพลาพรุ่งนี้เช้า ทอจารย์กัณทหาตพราหมณ์ ชนมาสู้ที่เฝ้าแห่งอาตมา
ก็จะได้อถามซึ่งอุบายอันจะไปสู่สวรรค์ ถ้าแกทอจารย์กัณทหาตพราหมณ์
บอกอุบายอันใดอันหนึ่งให้แก่เรา เราก็จะได้ กระทำตามถ้อยคำแห่งอาจารย์
ในกาลบัดนี้ ปุณ ทิวเด๋ ครนรุ่งขึ้นเพลาเช้า พระมหากษัตริย์เสด็จ
เสด็จสู่ที่ตรงชำระพระองค์ ด้วยน้ำหอม ออกจากที่ตรงทรงเครื่องสรรพากรณ์
สู่เจ้าแล้ว ก็ทรงเสวยซึ่งโภชนากระยาหาร อันพระذنมเคยมาเทียมเทียบ
ตกแต่งเห็นอสุวรรณภาชนะทอง แล้วพระองค์ก็ออกทรงนั่งเหนือบัลลังก์ อาศัย
แวดล้อมไปด้วยมาตยาข้าราชการ ผู้น้อยผู้ใหญ่ทั้งปวงพร้อมหน้า ฝ่าย
กัณทหาตพราหมณ์ ก็มาเฝ้าอยู่ในสถานนั้น ครนได้ท่วงใดทีแล้ว
ก็กราบทูลถามว่า เทว ข้าแต่พระองค์ พระองค์บรมมเป็นศุขฤาเป็น
ประการใด ตูกรทอจารย์ ความศุขจะมีมาแต่ไหน เพลาธราชวาทรี
คืนวันนั้น เราเสวยสุบินนิมิตร พระองค์ตรัสฉันแล้ว อาตเน นิสิตทิ

พระองค์ จึงยังคนให้ตกแต่งซึ่งอาคันโหนิกณฑาทาดพราหมณ์หนึ่งเป็นอันเดียว
เมื่อท้าวเธอจะแกซึ่งดูบิณนิมิตรความฝัน เป็นข้อปลุชณาแก่มหาพราหมณ์
ก็กล่าวเป็นบาทพระคาถาว่า

ตมตถิ ปกาเสณ์โต สัตถา อาท

ราชาสิ ตุทชกัม โมสิ เอกราชาบุปผเวดिया

ย โส บัจฉิ พราหฺมณพนฺธิธุ กณฺททาด ปุโรหิต

ภิกษเว ตูกรสงฆ์ซึ่งปวง โส ราชา อันว่ามหาภษตรอันเสวยราชสมบัติอยู่
ในบุบผเวดิมหานครครั้งนั้น พระบรมภษตรมีพระโองการตรัสว่า ตูกรอาจารย์
เย นรา หมิงชายพวกโต กระทำกองการกุกัดแต่ในอิธ โดกัน ครั้นทำตาย
เบ็ญจันธุ์แล้ว ได้ ไปบังเกิดในฐานที่โต ทำกุกัดอย่างไร จึงจะได้ ไปสวรรค์
ขัมมวินยกุสโต ท่านสิเป็นคนเข้าใจในสุจริตธรรม จึงชี้แจงลำแดงอุบาย
อันจะไปสู่สวรรค์ เทวโลกให้เราทราบพระไทยในกาลครั้งนั้น

อิท บัญหิ ปฤษณาอันนี้ สัมควรแต่ที่พระองค์จะได้ถามซึ่งพระดีพัญญู
พุทธเจ้าแต่พระปัจเจกโพธิเจ้า ถ้าไม่ฉนั้น ก็ควรจะถามแก่พระอริยสาวก
ถ้าพระอริยบุคคลจำพวกนั้นหาไม่ได้แล้ว สัมควรที่พระองค์ จะถามซึ่งพระบรม
โพธิสัตว์อันสร้างซึ่งโพธิญาณ พระมหาภษตรเธอมาตรัสถามซึ่งปลุชณา
แก่กณฑาทาดพราหมณ์ครั้งนั้น เปรียบปานดุจดั่งว่า บุรุษอันหลงหนทาง
ได้ ๘ วัน มีที่จะไปแห่งหนตำบลโต แล้วกลับมากามบุรุษที่หลงทางมา
ได้เดือนหนึ่งนั้นออกเต่า ก็พากันหลงนักไป เมื่อบรมภษตรถามปลุชณาแก่
กณฑาทาดพราหมณ์ กณฑาทาดพราหมณ์ว่าไร ก็พากันโหดหงนนักไปอีก

เมื่อบรมภษตรตรัสถามดังนี้ กณฑาทาดพราหมณ์ กัดเหนือจิตใจว่า

ผู้สรวรค์ ก็ยอมฆ่าเสียซึ่งพระราชบุตร พระราชธิดา บุษายัญเหมือนกันฉัน
 ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ ข้าแต่เจ้าทนต์ พระองค์ ทรงพระราชศรัทธา
 ให้เข้าแค้นเป็นทาน แก่สมณยาจกฉณิกคนกำพร้าอนาถาหาที่พึ่งมิได้
 เป็นคนง่อยเปลี้ยนั้นก็ตั้ง กระทำเสียเปล่า ๆ หาผลหาประโยชน์ บมิได้
 จะจัดใด ชื่อว่าเป็นทานอันยิ่งนั้นหามิได้ ข้าเสียซึ่งพระราชบุตรพระราชธิดา
 เอาเด็กอดคอหอยไปบุษายัญแด่ จัดใด ชื่อว่าเป็นทานอันยิ่ง เป็นทานอัน
 ประเสริฐในโลกลี้ เศล กณค่านี เมื่อบรมกษัตริ กับกัณหาหาด
 พราหมณ์เจรจากันตั้งนั้น ชนทั้งหลายบรรดาที่อยู่ในพระราชวังเรือนหอดวง
 ได้ส่วนการฟังก็ตั้งตักใจกลัวแต่โทษคือความตาย ก็ชวนกันร้องให้
 ปรีเทวนาการรำไร ด้วยเสียงอันดังสนั่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

คมคัถ ปกาเสณ์โต สัตถา อาห

คํ สุตฺวา อ้นเต ปุเร ชนา กุมารา มहेสิโย จ หัญญินฺตุ
 เอโก อโหสิ นิคฺโขโส เกลฺลมา อัจจคฺคโต ดัทโทธิ :

อธิบายในพระคาถาว่า ภิกษเว ดกรสงฆ์ ทรงศีลศึกษา อ้นเต ปุเร ชนา
 ชนทั้งหลายอันอยู่ในพระราชนิเวศน์นั้น ครั้นได้ ยินบรมกษัตริกับกัณหาหาด
 พราหมณ์ปลุกษากันว่า จะประหารเสียซึ่งชีวิตแห่งพระราชบุตรพระราชธิดา
 แดพระอรรคมเหษี จะบุษายัญ นางทั้งหลายนั้น ก็ชวนกันพิตาปราไร
 เสียร้องให้ นึกก็ก้องไปทั่วทั้งพระราชนิเวศน์เรือนหอดวง ดางนางก็ตั้งตง ๆ
 ตูจตั้งว่าบ่าระหงตงไม้รัง อันตมยุคนันตวาทหากว่าพวยพัด ให้หักเนียรนาต
 ไปมา ทั่วทั้งอรัญประเทศราวป่า กัณหาหาดพราหมณ์ จึงกราบทูล
 ถามอีกเล่าว่า เทว ข้าแต่พระองค์ เกร็องบุษายัญเห็นปานฉัน พระองค์

ยังจะอุสาหกระทำได้ ฤ็าประการใด สมเด็จพระมณัฏฐ์ จึงมีพระโองการ
 ตรัสว่า ดูกรอาจารย์ ตามแต่อาจารย์จะคิดอ่านเถิด เราอนุญาตขาดแล้ว
 ตามถ้อยคำแห่งท่าน ท่านจงกระทำให้เป็นศิริสวัสดิ์แก่เราเถิด ฤ็า ฤ็า ฤ็า
 ปโรหิตอาจารย์ได้ฟังก็ชื่นชมโสมนัสปริศนาว่า ที่นั่นเดี๋ยวจะมีศถาบรรดาศักดิ์
 มากแล้ว ตราบจะบังเกิดแก่เราแล้ว ราชาธิบดี สมเด็จพระเจ้า ปโรหิต
 พรหมณ์ ก็โถมเฝ้าพระมหากษัตริย์ว่า เทว ข้าแต่พระองค์ บุคคลทั้งหลาย
 ที่มีชาติอันขจรชาติ มีอาจสามารถที่จะบวชญัตติ ญัตติยากที่บุคคลจะ
 กระทำได้ พระองค์อย่าได้ กระทำให้เนิ่นช้าเลย จงจัดตั้งทงหลาย
 ทงปวงมาประชุมให้พร้อมกันเถิด กระหม่อมฉันจะไปตักแต่งซึ่งหลุมญัตติ
 กราบทูลพระกรุณาณนั้นแล้ว ก็ณฑาทวดพรหมณ์ ก็ออกไปภายนอก
 มหานครตักแต่งซึ่งหลุมญัตติเป็นอันดี ให้แวดล้อมด้วยตาตรงแดงราย
 กระทำทงนั้นเป็นโบราณประเพณีของพรหมณ์ทั้งหลายแต่ก่อน ๆ มา ซึ่งมีโก
 หิ สมณเณร เกิดออกกล่าวว่าพระสมณแดงพรหมณ์ ที่เป็นยศเป็นธรรม
 นั้นเข้าไปห้ามปรามว่ากล่าว เหตุคั้งนั้นแดงพรหมณ์ทั้งหลาย จึงตักแต่ง
 ซึ่งหลุมญัตตินั้น กันเสียให้มิดชิด มิให้บุคคลผู้ใดล่วงเข้าไปได้ ครั้น
 บรรดาพรหมณ์ ที่เป็นพวกของกัณฑาทวดพรหมณ์นั้น ก็เที่ยวตั้งญัตติ
 ไป ๆ มา ๆ ดูนวยไนที่อันตักแต่งเครื่องบวชญัตติ ราชาธิบดี สมเด็จพระ
 มณัฏฐ์ราชาธิราช จึงมีพระโองการตรัสแก่ราชบุรุษทั้งหลายว่า ดูกรสุ
 ชาติเจ้า เร็ว ๆ อย่าช้า จงไปจับมาซึ่งพระราชบุตรของเราทั้ง ๔ พระองค์
 คือเจ้าจันทกุมาร ๑ เจ้าสุริยกุมาร ๑ เจ้าวิททเสณกุมาร ๑ เจ้ารามโคตร
 กุมาร ๑ จับเอามาไว้ในหน้าพระถนไชย เราจะฆ่าเอาเดื่อตคคหอย

กระทำสักการบูชาญญิ ภริยาว่าเจ้าจันทกุมารกับเจ้าสุริยกุมาร พี่น้อง
สองคนนี้ เป็นบุตรของนางโคตมี แต่เจ้าภักทเดชะเจ้ารามโคตร สองคน
พี่น้องนี้เป็นลูกน้องดาวเรียงมารดา เตะ ราชาปรีดา ราชบุรุษทั้งหลายนั้น
ก็เข้าไปสู่สำนักแห่งพระจันทกุมารนั้นก่อน ถวายบังคมแล้ว ก็กราบทูลซึ่ง
ประพาศข่าวสารอันเดือตรือนว่า ข้าแต่พระลูกเจ้า บัดนี้ ส้มเด็จพระราช
บิดา ให้กระหม่อมฉันมาจับพระองค์ จะปลงพระชนม์ชีวิตทีเดียว แล้วจะ
กระทำสักการบูชาญญิ พระพุทธเจ้าข้า พระองค์อย่าได้ประมาทเลย

พระบรมโพนัดตัวจึงตรัสถามว่า ตุกรภนาย พระบิดาให้จับเรา
ไปกระทำสักการบูชาญญิ เป็นความคิดของบุคคลผู้ใด ขอพระราชทาน
ความคิดอันนี้ เป็นความคิดของกัณฐกหาพรหมณ์ กัณฐกหาพรหมณ์
กราบทูลว่า ถ้าพระองค์จะไปสู่สวรรค์แล้ว ก็จงฆ่าเสียซึ่งพระราชบุตร
พระราชบิดา สัตว์จตุบาททวิบาทถึงละ & แล้วเขาเดือตในคอหอยไป
บูชาญญิ จึงจะได้ ไปสู่สวรรค์ ถ้อยคำอันนี้ เป็นถ้อยคำแห่ง
กัณฐกหาพรหมณ์ ส้มเด็จพระบิดานั้น ให้จับเอาแต่เราผู้เดียวดอกฤ
ฤว่าให้จับบุคคลผู้อื่นด้วยเป็นประการใด ขอพระราชทาน ท่านให้จับ
พระราชบุตรตั้งทั้ง & พระองค์ พระบรมโพนัดตัวได้ทรงฟัง ก็บังเกิด
ความดังเวสสัดตพระไทยว่า อนิจจา กัณฐกหาพรหมณ์นี้ พยาบาท
อาคมาแล้ว ตะแกมิได้ ทรัพย์ในที่โรงพิพากษาแต่ครั้งนั้น ตะแกจึง
พยาบาทเรา ส่งสารชนทั้งปวง จะมาตายเสียเป็นอันมากเพราะอาคมา
คนเดียว ทรงพระดำริห์นั้นแล้วจึงตรัสว่า ท่านจงกระทำตามพระโองการเถิด
เราจะขัตพระโองการหามิได้ เมื่อเราไปสู่สำนักพระบิดาแล้ว เราจึงจะ

วิวอนขออธิกรณ โทษ ให้พระบิดาเจ้าไปรบปลัดอญเดียซึ่งชนทั้งปวงใน
 กาดบัดนี้ ว่าเท่าคั้งนั้นแล้ว ราชบุรุษเขาก็พาพระบรมโพรสัตว์ แต่เจ้าสุริย
 เจ้ากัททเสน แต่เจ้ารามโคตร มาไว้ในหน้าพระถานแล้วก็กราบทูลว่า
 เทว ข้าแต่พระองค์ พระราชบุตรแห่งพระองค์นี้ กระหม่อมฉันนำมา
 ไว้พร้อมกันแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ราชา ส้มเต๋จบรมกษัตริย์จึงบังคับ
 ราชบุรุษให้ ไปนำซึ่งพระราชธิดา & พระองค์ พระอรรมมเหสี & พระองค์
 แด่เศรษฐี & คน ข้างพระที่นั่ง มาพระที่นั่ง แต่โคยคุกราช สิ่งละดี ๆ
 มาไว้ในหน้าพระถานทอดง แล้วจึงครัดสั่งว่า ตูกรทำนทั้งปวง ทำน
 ทั้งปวงจงไปบอกแก่ราชบุตรแห่งเราทั้ง & ให้เซยชมบุตรภรรยาเสียแต่ใน
 เพลาวันนั้น ปุณ ทิวเด่ เพลาพรุ่งนี้เช้า เราจะฆ่าผู้ชายญ กิริยาว่า
 ครองหน พระชนกชนนี้แห่งสมเด็จพระมหากษัตริย์นั้น ยังมีพระชนม์อยู่
 ทั้งสองพระองค์ ข้ามาคยทั้งหลายก็เข้าไปกราบทูลซึ่งประพฤติเหตุแก่สมเด็จพระ
 พระชนนีมารดา ถ้า เทวี ฝ่ายพระราชเทวี ทราบประพฤติเหตุแล้ว
 พระนางท้าวเชอกก็ได้คัจมา ยกพระพาหาทั้งสองขึ้นพระทรวงกรรแดงให้
 ครัดห้ามปราชโอรสว่า คาค พ้อเฮย ข้อซึ่งจะเบียดเบียฬ
 สัตว์แล้วจะได้ ไปสู่สวรรค์ ผิดเอียงอย่างประเพณีกษัตริย์แต่บุราณมา
 ตูกรเจ้าผู้เป็นพระราชโอรสอันประเสริฐ อันจะฆ่าสัตว์ผู้ชายญนี้ เปนหนทาง
 ทุกคติภูมิต่างหาก หาเปนหนทางสุคติภูมิไม่ พ้อฟังมารดาห้ามในกาดบัดนี้
 ช่มม ข้าแต่พระมารดา คำซึ่งว่าฆ่าสัตว์ผู้ชายญนี้ เปนถ้อยคำแห่งอาจารย์
 กณทหาตพราหมณ์ ท่านอาจารย์ กณทหาตพราหมณ์นั้นสั่งสอนข้าพเจ้า
 ข้าพเจ้าจึงทำตาม ข้าพเจ้าจะฆ่าเจ้าจันทกุมาร แต่เจ้าสุริยกุมารผู้ชายญ

กับด้วยสิ่งของดี ๆ คือพระราชบุตร แดพระอรรคมเหสี อันเป็นที่รัก
 ท่านอาจารย์กัณทหาตพราหมณ์นั้น ท่านว่ากษัตริย์พระองค์ใด ได้บริจาค
 ของดี กระทำดีการบรูชาญได้แล้ว ก็จะได้ ไปสู่สุคติภูมิเป็นแท้ ถ้อยคำ
 ทั้งนี้จะได้ เป็นความคิดของข้าพเจ้าเองหาบมิได้ เป็นอธิบายความคิดของ
 อาจารย์กัณทหาตพราหมณ์นั้นต่างหาก ข้าพเจ้านี้ จึงมีวิสุทธิเจตนา
 จะใคร่ได้ ไปดววรรค์ จึงจะบรูชาญในภกตครั้งนี้ พระเจ้าเอกราชบพิตรนั้น
 เธอถือมีจชาติปฏิเป็นมันคงถนนี้ แม้นพระชนนีจะโหม่นนำว่ากล่าวดีก็เท่าใด ๆ
 จะได้ เชื้อพ้งหามิได้ พระราชเทวี มีอาจให้พระราชโอรสเจ้าเชื้อถือเอา
 ถ้อยคำได้ นางพระยาจะมีพระเดาอันดีก็เท่าใด ๆ เธอก็มิได้ พ้ง จนพระไทย
 แล้วนางพระยาเจ้า ก็กลับมากในภกตครั้งนี้

ตมตถิ ปกณเสณโต สัตถา อาน
 ตัม ปิตา อโวจ วสวตี โอรสํ ตกํ ปุตตํ
 ญญโณ กิร เต ปุตตํ ภวิสสํ จตุหิ ปุตเตหิ

ภิกษเว ดุภรังษี เมื่อสมเด็จบรมกษัตริย์ขัตติย์ พระมารดาที่จันพระไทย
 กลับไปแล้ว ครั้นทราบถึงพระเจ้าวสุวัตผู้เป็นพระบิดา จึงเสด็จมาด้วยเร็วพลัน
 ครั้นถึงแล้วจึงมีโองการตำรวัดว่า พ่อเฮย ได้ยินว่าเจ้าจะฆ่าพระโอรสทั้ง ๔
 กระทำดีการบรูชาญจริงฤาเป็นประการใด ข้าแต่พระบิดา ข้าพเจ้าจะฆ่าจริง
 จะฆ่าพระราชโอรสทั้ง ๔ มีเจ้าจันทกุมารเป็นต้น แลสัตว์ทั้งปวงสิ่งละ ๔
 กระทำดีการบรูชาญ ตามถ้อยคำท่านอาจารย์กัณทหาตพราหมณ์ เมื่อ
 กระทำดีการบรูชาญได้แล้ว ข้าพเจ้าจะได้ ไปสู่สุวรรค์เป็นแท้ พระเจ้าวสุวัต

ผู้เป็นพระบิดา จึงมีพระโองการว่า คาต ดุกรพ้อ เจ้ากระทำดังนี้หาควรไม่
 อันฆ่าพระราชบุตรพระราชธิดา บุชายญี่นี้เป็นหนทางนรก อุด้าห์ให้
 ทานแก่รักษาคือปฏิบัติบิดามารดา ตั้งอยู่ในเมตตากาภรณา มีได้ให้ทุกซ์
 แก่สัตว์ตัวใดตัวหนึ่ง อย่างนี้หน้แต่หนทางจะไปสวรรค์ อันกระทำดังนี้หา
 ควรเป็นหนทางสวรรค์ไม่ เจ้าอย่าฟังเชื่อฟัง ข้าแต่สมเด็จพระบาทบิดา
 ซึ่งว่ากระหม่อมฉันจะกระทำดังนี้ เป็นความคิดของท่านอาจารย์กัณทหา
 พรหมณ์ ท่านอาจารย์กัณทหาพรหมณ์ ให้ข้าพเจ้าบุชายญี่ด้วย
 ดุกรัก ว่ายากบุคคลจะบริจาคนได้ แด้วได้ไปสู่สวรรค์ เสวยสมบัติ
 อันโอฬาริกภาพ จึงจะกระทำตามถ้อยคำอาจารย์ท่านสอนสั่ง พระเจ้า
 วสุดีราชบพิตร จึงให้ โยวาทสั่งสอนพระราชโอรสคือไปเด้าว่า ดุกรเจ้า
 ผู้เป็นโอรสบุญญโคตร เจ้าจงเสวยราชสมบัติโดยทศพิธราชธรรม ๓๐ ประการ
 ทาน คืออุด้าห์ให้ทานแก่สมณพราหมณ์ย้าจากวณิกคนกำพร้าอนา
 ประการ ๑ สัตว์ อุด้าห์รักษาคือ & เป็นนิจจคิด คือ ๘ เป็นคติแรก
 อุด้าห์คิดนั้นประการ ๑ บริจาค คืออดตระพี่ยเป็นทาน เป็นมหา
 บริจาคนั้นประการ ๑ อารข่ว คือตั้งพระไทยไว้ให้ ชื่อตรง พินากษา
 ความอย่าได้ตำเอียงนั้นประการ ๑ มีททว คือมีหน้าพระไทยอ่อน เอ็นค
 สัตว์ผู้ยากนั้นประการ ๑ คบ คือมีตบธรรมแผดเผาคความชั่วในสันดาน
 ของพาดชนให้เสื่อมพยศอันร้าย แดให้ปรับักษ์ภายในภายนอกเข็ดขยา
 ครันคร้ามด้วยปรัชญาณประการ ๑ อโภธ คือบันเทาเสียซึ่งความโภธ
 เจริญเมตตาเป็นบุเรจาริกประการ ๑ อวิหัตตา คือมีจิตรมิได้คิดเบียดเบียฬ
 สรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้ได้ความเคือครอัน มีความกรุณาเป็นเบื้องหน้า

ประการ ๑ ชนิด คือตั้งมันชนิดไว ในบวรรัตนทานประการ ๑ อภิวัธน์
 คือประพุดคิมิให้ ผิดจากประเพณีธรรมประการ ๑ เป็นทศพิชราชธรรม ๓๐
 ประการ ทศพิชราชธรรม ๓๐ ประการนี้ เจ้าจิงยินต์อุดำหิในทานการ
 กุศล อย่างกระทำวิเหฐกรรมเบียดเบียดผู้อื่น ให้ได้ความเดือดร้อน
 อุดำหิรักษาพระราชโอรสไว้ ให้สัพพรังพร้อม จะได้ปกครองชาวนิคมชนบท
 ราชธานีภาคีรัฐในภาคบัตัน เมื่อพระเจ้าอวดดีบรมกษัตริ์ ให้ โอวาท
 ลังต่อนคน ก็มิอาจให้พระราชโอรสเชื่อฟังซึ่งถ้อยคำได้ พระเจ้าเอกราช
 เธอก็กวักถ่วงขัดขืนไปตามถ้อยคำกัณชทพราหมณ์ ตูจิวัดชันนามาแต่หลัง
 ไล่ บี ต่ อัดโน วจนั คาทาเปคู้ นาดักขิ พระเจ้าอวดดี เธอกถ่วงโน้มหน้า
 เป็นนั้กเป็นหนา เห็นว่าพระโอรสไม่ฟังแล้วเธอกก็ถ่มมา ตโต จันท์กุมารโ
 จิน์เตติ ขณะนั้น พระบรมโพรธิด์ตัวจันท์กุมาร ผู้ทรงพระปัญญา
 จึงมาทรงพระดำริที่ว่า มหาชนบริษัท ได้ความทุกข์ โทมนัสทั้งนั้น
 อาได้รยอาตมาผู้เดียว ควรอาตมาจะไปกราบทูลอุททอนพระบิดา ให้ปลด
 เบ็ดองมหาชนให้ พ้นจากมรณไทย ให้เป็นสวัสด์ดีมั่งคดเกิด จิน์เตติว่า
 ดำริห์ฉันนี้แล้ว พระจันท์กุมารเจ้า ก็เข้าไปกราบทูลอุททอนแต่สมเด็จพระ
 พระบิดาว่า มา โน เทว อวธิ ทาเส โน เทหิ กัณชทพราหมณ์ อปี
 นิค์คตพันชกาปี เป็นอาทิฉันนี้ อธิบายให้ความว่า เทว ข้าแต่สมเด็จพระ
 พระบิดา พระพุทธเจ้าข้า พระบิดาเจ้าได้ โปรดเกล้ากระหม่อมฉัน
 ผู้ซึ่งว่าจันท์กุมารนี้เกิด พระพ่อเจ้าอย่าได้ประหารชีวิตแห่งกระหม่อมฉัน
 พันของทองปวงเสียดเลย พระคุณได้ ทรงพระเมตตากรุณาแก่ลูกบ้าง พระพ่อเจ้า
 อย่าเพื่อตัดรอนลูกก่อนเลย ไว้เสียไว้ โยฮาโดยแก่ลูกบ้างเกิด อย่าเพื่อ

ดังผลตามสั่งหารพระธูกันใหม่ยอมมุดสุดสิ้นเสียก่อนเคย จงไปรบปราบให้
 ชีวิตลูกก่อนเกิด พระพุทฺธเจ้าข้า ถ้าพระพ่อเจ้าไม่ทรงพระเมตตา
 ไม่ให้ยศบรรดาศักดิ์ เหมือนแต่ก่อนแล้ว จะส่งกระหม่อมฉันลงไปเป็นไพร่
 เป็นทาสช่วงใช้ ของพระบิดาเจ้าก็ตามเกิด ฤาจะส่งไปให้ เป็นข้าช่วงใช้
 แห่งกัณหาทพราหมณ์ก็ตามเกิด กระหม่อมฉันมิได้ว่า ถึงจะไม่
 ทรงพระกรุณา จะใช้ให้ กรากกว่าจำจงกระหม่อมฉันพี่น้องเหล่านี้
 ด้วยไซ้แต่ครวณ กระหม่อมฉันจะได้ น้อยพระไทยหามิได้ ถ้ามิคตินั้น
 ทรงพระกรุณาเห็นว่าชั่วขามืด เลี้ยงไว้ มิได้ ในพระบุรี จะชายผ้าพระบาท
 จะนิราศให้ ปราศจากแว่นแคว้นพระนครก็ตามอัชฌาไศรย กระหม่อมฉันจะดา
 ผ้าพระบาท ไปอาไศรยอยู่ในบ้านนอกปลายแดน จะไปเที่ยวภิกขาจาร
 ขอกทานเขาเลี้ยงชีวิต เปรียบตุคนกำพร้า แต่ว่าทรงพระกรุณา
 ไว้ ชีวิตสิ่งเดียวเกิด พระพุทฺธเจ้าข้า ควรจะส่งสารหนักหนา
 ด้วยพระบรมโพธิสัตว์เจ้า กราบทูลพิโรธว่ามีประการต่าง ๆ เมื่อ
 พระบรมโพธิสัตว์อ่อนอ่อนนั้น ครั้นพระเจ้าเอกราชได้ ทรงฟัง
 ดุจดวงพระหฤทัยจะแตกทำลาย ความรักพระธูกันนั้นเป็นกำลัง มิอาจถน
 นำพระเนตรไว้ ได้ พระอัสสัฏฐไนยน์โหดคดคดองพระเนตร ควรจะ
 ส่งสารตั้งเวทด้วยพระมหากษัตริย์ แล้วเธอจึงมีพระโองการตรัสประภาษว่า
 ตาด พ่อเอ๋ยเจ้าจันทกุมาร เจ้าจึงวอนพระบิดาในครั้งนี้ คุชหนึ่งว่า
 ดวงหทัยของพระบิดาจะแตกจะทำลาย จึงมีพระโองการตรัสว่า เวยราช
 บุรุษทั้งหลาย ไม่ได้ ไปสรวรค์ด้วยบุชายัญฉนั้นก็ตามเกิด อันจะให้ ข้า
 พระราชบุตรอันเป็นที่รักเสียฉันเราไม่กระทำได้ จงปล่อยพระราชบุตร

พระราชธิดาของฮาดมาออกไปเสีย เมื่อมีพระโองการทรงพระเมตตา^๕
 ราชบุรุษก็ปด้อยพระราชกุมารแดนคนทั้งปวงเสียจากจงจำ หมู่สัตว์ทั้งปวง
 ก็ปด้อยพ้นจากโทษด้วยพระจันทกุมารตั้งนั้น กิริยาว่า เมื่อพระโองการ
 คำวิดีสั่งให้ ปด้อยพระราชบุตรพระราชธิดาเสียครั้งนั้น กัณฑาทพราหมณ์
 ไปตกแต่งอยู่ในหุดมณียเป็นกุดำกุดี้ ด้วยเข้าใจว่าจะได้ดมหวง เอโก
 บุรีโส ยังมีบุรุษผู้หนึ่งใจดกรรจิ่งมายังหุดมณีย แล้วควาดด้วยวาจาว่า
 ดกรกัณฑาทพราหมณ์ บัดนี้มีพระราชโองการให้ปด้อยพระราชบุตร
 พระราชธิดาเสียสิ้นแล้ว เฮยกัณฑาทพราหมณ์ คนชั่ว คนถ้อย ดกรัก
 เมียรักของเฮยักคน ๆ นั้น เฮยจงไปเอามาฆ่าเสียเอง แล้วเอาเลือด
 คอหอยกระทำสักการบูชาขุญเกิด โส กิณนามเต้ กัณฑาทพราหมณ์
 แจงเนื้อความก็ไศกสัดริ้นทศทอใจใหญ่ว่า เป็นไรพระมหากษัตริย์จึงมา
 เปนฉนี้เด้า เดิมทีเรากก็ได้ทูลพระกรุณาไว้ว่า ยากที่บุคคลจะกระทำกอง
 กุณห์บูชาขุญได้ ตะแกก็โกรชตุไฟใหม่บ้า ตกเด็นมาจากที่หุดมณีย
 จิ่งไปตด้วยกำลังอันเร็ว ครันถึงจิ่งทูลพิไรว่า พระพุทเจ้าข้า แต่ก่อน
 กระหม่อมฉันก็ได้กราบทูลพระกรุณาว่า ยากที่บุคคลจะปลงใจสละเสียขิ่ง
 ของอันเป็นที่รัก ออกกระทำสักการบูชาขุญได้ ขอพระราชทาน บุคคลผู้ใด
 ได้บูชาขุญกดี บอกลให้ผู้อื่นกระทำสักการบูชากดี ได้ อันุโมทนาส่วนบุญ
 อันท่านผู้อื่นบูชาขุญกดี บุคคลจำพวกนั้นจะได้ ไปส่ววรรค์ สู้คติเป็นอันแท้
 ได้ อันธพาโด ราชา ฝ่ายว่าพระยาเอกราชบพิตร เธอเป็นคนอันธพาด
 หาบญญาบมิได้ เมื่อท้าวเธอได้ทรงฟังกัณฑาทพราหมณ์ อันตุอำนาจ
 แก่โตโส เข้ามากราบทูลตั้งนั้น พระองค์ก็หลงเชื่อฟังสั่งให้ จมพระโอรธา

แดงทังปวง กับหมู่สัตว์ทังปวงนั้นมาประชุมไว้ เหมือนนัยหนหลังอีก
 ตโต จันท์กุมารโธ ขณะนั้นพระบรมโพธิสัตว์จันท์กุมารก็เข้าไปกราบทูล
 วิงวอนตักเตือนพระบิดา ด้วยคาถาว่า อถ กิธัสว โน ปุพฺเพ โสถถานํ
 พฺราหฺมณ อวาเจติ เปนอาทินํ อธิบายในพระคาถาว่า ข้าแต่สมเด็จพระ
 พระบิดา พระพุทธเจ้าข้า พระบิดาเจ้าปกเกล้าเกษาเดียงลูกมานช้านาน
 แค้น้อยจนใหญ่ พระบิดามีได้คิดอาไถยในลูกเหมือนครั้ง^{๒๕} แต่ก่อนโพ้น
 ย่อมทรงพระปรานีแก่ลูกน้อยนัก เหตุไรครั้ง^{๒๕} จึงมิได้ทรงพระเมตตา
 ปรานี^{๒๕} ลูกบ้างเลย ทูลกระหม่อมของลูกเขย เมื่อแรกกระหม่อมฉัน
 ประสูติจากครรภ์ พระมารดา พระญาติจึงมาทังปวงประชุมพร้อมเพรียง
 กันแล้ว ยังพราหมณ์ ทังหลายให้อวยพรจำเริญไชยศิริสวัสดิ์แก่กระหม่อม
 ฉัน เพื่อจะให้วัดมนาการจำเริญอายุวรรณะสุขพระจะให้สถิตสถาพรมิไชย
 มา^{๒๕} ครั้ง^{๒๕} เหตุไฉนพระบิดาเจ้าจึงจะมาปลงปลงชีวิตแห่งกระหม่อมฉัน
 เสีย^{๒๕} ฉัน พระองค์อย่าได้เชื่อกัณฑ์หาถพราหมณ์ กัณฑ์หาถพราหมณ์^{๒๕}
 เมื่อแรกกระหม่อมฉันประสูติจากอุทรพระชนนี ตะเกฬิจารณาตักขณแห่ง
 เกด้ากระหม่อมฉันแต่ก็ทำนายว่า พระราชากุมารพระองค์^{๒๕} น้าอันตรายมิได้
 แต่หนีไปเมื่อหน้า ถ้าพระบิดาหามีได้แล้ว จะได้อ่านพิภพครองสมบัติแทน
 สมเด็จพระบิดา ตะเกฬ้าทำนายว่าหาอันตรายมิได้ มาบัดนี้ เหตุไรจึงมี
 อันตรายเด้า ถ้อยคำกัณฑ์หาถพราหมณ์^{๒๕} คำดังไม่สมกับคำหน้า
 กัณฑ์หาถพราหมณ์^{๒๕} น้เจรจา^{๒๕} ถ้า พระบิดาเจ้าอย่าได้เชื่อฟัง จงพิจารณา
 ดูให้ดี ใครจะฆ่าลูกบุรุษฉัน แล้วแต่ไปสู่สวรรค์ ฟากฟ้า คำตะเก
 ฬ้าหาพยานมิได้ พระบิดาจงหยุดยั้งตั้งพระทัยอย่าได้ หุนหัน พิจารณา

ให้ ส้มควรถูกก่อน   ถิ่นทหาถพราหมณ์สี่ตะแปกเป็นคัตรุกกับกระหม่อมฉัน
ซึ่งซึ่งกระหม่อมฉันมาช้านาน   จำเดิมแต่พระบิดาเจ้าโปรดประทานให้
กระหม่อมฉันเป็นผู้พิพากษา   ตะแปกซึ่งโกรธแต่ครั้งนั้นมา   ปรากฏาจะฆ่า
เสียซึ่งกระหม่อมฉันผู้เดียว   แดมาแกงถึงกล่าวถออุบาย   จะทำให้คน
ทั้งปวงตายเสียเป็นนิกเป็นหนา   พระพุทธเจ้าข้า   ทิเคราะห์ให้ ตักก่อน
ถ้าไม่ทรงพระเมตตา   ปรากฏาจะล้างชีวิตกระหม่อมฉันแล้ว   จะล้างเสีย
แต่หน่อย ๆ   ด้วยพระหัตถ์ของพระบิดาเจ้า   จะมีดีกว่าฤา   นี้ดีทรง
พระกรุณาชุบเลี้ยงกระหม่อมฉันมาแต่หน่อยจนใหญ่ ๆ   ถัดแล้ว   จะให้คน
อื่นเขาฆ่าเสียเต่า   พระคุณเจ้าได้โปรดเกิด   เลี้ยงกระหม่อมฉันทั้งนี้ไว้
จะได้ ใช้น้อยต่างพระเนตรพระกรรณ   เพื่อว่ามีข้าศึกมาข้างทิศเหนือทิศใต้
ก็จะได้ ใช้น้อยออกไปป้องกันหมู่ไพร่   ข้าพระบาททั้งสี่คนพี่น้อง   จะขออาต่า
พระบิดาออกกระทำการสงครามต่อยุทธ์ด้วยหมู่อรินค่อหน้าพระที่นั่ง   เลี้ยงไว้
เป็นกำลังของพระองค์เกิด   พระพุทธเจ้าข้า   อุปคตกา   ประการหนึ่งเต่า
ทำพระยาที่หาโอรสมีได้   นั่นชื่อว่าพระยาอนาถา   อัมहातिदा   โอรสอัน
แกงตัวดำดำดังวิชา มีมากเหมือนกระหม่อมฉัน   ไม่ควรเดยพระทูล
กระหม่อมจะฆ่าบชชายัญ   โอรสเห็นปานดังนี้   น่าที่จะเลี้ยงไว้   จะได้ ใช้น้อย
เมื่อภายหลัง   เพื่อว่ามีโจรป่าเข้ามาที่บ้านปลายแดน   ก็จะได้ ใช้น้อยให้ไป
ปราบโจรแทนพระบิดา   ซึ่งทรงพระกรุณาจะให้   ดังชีวิตลูกเสียครั้งหนึ่ง
ใช้ที่ ใช้นาน   ใช้น้อย   ใช้น้อย   ได้ทรงพระเมตตาปรานีไว้   ชีวิตก่อนเกิด   อย่าน่า
ตัดความดีเนหาอาโดยกระหม่อมฉันเลย   พระทูลกระหม่อมเอ๋ย   หมู่สูงคุณชาติ
บั๊กษ์อันมีลูก   ก็ยังพ้นลูกด้วยความดีเนหา   มีเยี่ยมมีไชยักใคร่ในบุตรของตัว

อดำห์กระทำวงรังปิดบังกำบังอภิบาลรักษาบุตรของอาตมาไว้ มิให้ มีไทย
 อันตราย สุรา ถ้ามีใจร้ายมาฆ่าดุกเสียให้ตาย ก็ยอมโศกเศร้า
 โศกาเป็นช้ำเป็นนาน แต่พระบิดานักพระไรไม่โปรดปรานดีฉันบ้าง จักล้าง
 เสียให้ ม้วยมุตสุดสิ้นชีวิต ขอเดชะฝ่าตอของรุดีพระบาท อย่าได้เชื่อฟัง
 พราหมณ์ ออกตัญญูเลย เขย็ยเณ ออกตัญญูโน พร้าหิมโณ พระพุท
 เจ้าข้า ขรรคมคว่าพราหมณ์นี้ ย่อมเป็นคนออกตัญญูนั้นโดยมาก
 ย่อมคิดร้ายแก่ท่านผู้ มุคุณ ไต่ที่ ไต่ฐาน ไต่ชื่อ ไต่เสียง ไต่ยศศักดิ์
 ศฤงคารบริวารสมบัติพลัดถานบริบูรณ์ จนเพราะท่านแล้ว ภายหลังก็คิดร้าย
 แก่ท่านที่มุคุณแก่อาตมา จะไต่ชื่อไต่ตรงต่อท่านผู้ มุคุณนั้นหามมิได้ เหมือน
 กัณฑาทพราหมณ์ผู้ นี้ ดารพัตจะไต่ โภโคสุริยสมบัติ เข้าเรือนฆ่าผอน
 ดูกเมียผู้คนบ่าวไพร่ แต่ذنไว้ ไปในสำนักพระบิดา บริบูรณ์ ภูเกิด
 ขึ้นเพราะพระบิดาแล้ว มากรวงนลิตคิดร้าย มัญญเณม ดังกระหม่อมฉัน
 มาดำริห์ กัณฑาทพราหมณ์นี้ ถ้าฆ่ากระหม่อมฉันพี่น้องเหล่านี้เสีย
 สิ้นแล้ว ภายหลังก็จะฆ่าเสียซึ่งพระองค์ พระองค์ ได้ทรงพระกรุณา
 โปรดเกิด อย่าประหารชีวิตกระหม่อมฉันเสียเลย พระคุณเฮย ให้ท่าน
 ชีวิตแก่กระหม่อมฉันอันมาจิงวอนนี้เกิด เมื่อพระบรมโพธิสัตว์กราบทูลวิงวอน
 พิตาปณัน พระมหากษัตริย์จึงมีพระโองการตรัสว่า เวรท่านทั้งปวง
 เรามิได้ ไปส่วรศ ด้วยบุชายัญก็แล้วไปเกิด อันจะให้ฆ่าพระราชบุตร
 บุชายัญนี้ ฆ่าไม่ได้ จึงปล่อยเสียให้หมดเกิด เมื่อสั่งให้ ปล่อย
 พระราชกุมารเสียดังนี้ กัณฑาทพราหมณ์ก็ถ่มมากกราบทูลพระ
 กรุณาว่า พระเจ้าข้า แต่ก่อนกระหม่อมฉันได้ทูลไว้ว่า บุคคลผู้ใด

ไม่เอาบุญชายฉู้ได้ ต่อเมื่อได้มีศรัทธาทีเดียว จึงจะบุญชายฉู้ได้
 กระทบอณันได้ทุกไฉฉฉฉฉฉฉ ก็เหตุไรพระองค์จึงกระทำอันตรายแก่ยัญฉฉฉฉฉฉ
 เยบี ยชฉฉฉฉ เยบีเจว ยชฉฉฉฉ เยวบี อนุโมทนฉฉฉฉ พระพุทธเจ้าฉฉฉ
 ผู้ใด ๆ บุญชายฉฉฉฉ ใหญ่ อนุบุญชายฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ โดยที่ฉฉฉฉ
 อนุโมทนาฉฉฉฉ ก็ยอมประกอบไปด้วยฉฉฉฉฉฉเป็นอันมาก ฉฉฉฉฉฉให้
 ไปสู่ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ หลุดกระทบอณฉฉฉฉฉฉไปสู่ฉฉฉฉฉฉ เหตุฉฉฉฉฉฉ
 จึงมากอยหน้าออยหลังฉฉฉฉฉฉ พระพุทธเจ้าฉฉฉฉ พระเจ้าเอกราชฉฉฉฉ
 เขอกก็เชื่อฟังฉฉฉฉฉฉพราหมณ์ไปฉฉฉฉฉฉ เข้าพระไทยฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 พราหมณ์ ฉฉฉฉฉฉเป็นคนฉฉฉฉใหญ่ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 ไว้ในหน้าพระฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉพราหมณ์มาแต่ฉฉฉฉฉฉ พระฉฉฉฉฉฉ
 พุฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉพราหมณ์ว่า พระพุทธเจ้าฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 พราหมณ์ ฉฉฉฉฉฉ ถ้าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดบุญชายฉฉฉฉ ฉฉฉฉ
 สู่ฉฉฉฉฉฉ เป็นอันฉฉฉฉฉฉ พระองค์ จึงให้ ฉฉฉฉฉฉพราหมณ์ ฉฉฉฉฉฉ
 เมื่อยรักของฉฉฉฉฉฉให้ฉฉฉฉฉฉไปสู่ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 ต่อภายหลังพระบิดาจึงฉฉฉฉฉฉบุญชายฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 พระเดชพระคุณฉฉฉฉฉฉได้ฉฉฉฉฉฉ พระพุทธเจ้าฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 แห่งฉฉฉฉฉฉพราหมณ์ว่า ถ้าฉฉฉฉฉฉแล้ว เหตุฉฉฉฉฉฉพราหมณ์
 จึงไม่ฉฉฉฉฉฉเมื่อยรักของฉฉฉฉฉฉบุญชายฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ
 เหตุฉฉฉฉฉฉหนึ่งหนทางฉฉฉฉฉฉ เขาเป็นประธานฉฉฉฉฉฉ พระพุทธเจ้าฉฉฉฉ
 บุคคลผู้ใดได้บุญชายฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉ

อนุโมทนาที่ บุคคลผู้หนึ่งจะไปบังเกิดในนรก ทนทุกข์เวทนาในนรกนั้น
 มากมายนักหนา ข้าแต่พระบิดา พระบิดาไม่ดละละทิ้งธุระทีเดียว หลงไปตาม
 ถ้อยคำกัณหาหาพรหมณ์แล้ว พระองค์ก็จะไปตกลงในเวตรนั้นนรก
 อันเต็มไปด้วยน้ำ ๆ นั้นเต็มคงอยู่ได้กปหนึ่ง ขอบฝั่งนั้นค้ำไปด้วย
 เครื่องหวาย บนฝั่งนั้นค้ำไปด้วยชวากกรต ชวากกรตนั้นถากเอาภายใน
 แห่งพระองค์ ให้ขาดเป็นช่องน้อยช่องใหญ่ นายนิรยฆาตทั้งหลายรุมกัน
 ทำโพงโพงด้วยคอนเหล็กอันใหญ่ ร้องมีเสียงอันดังกึก ดัน ๆ วน ๆ
 จนสุดบอยในโลหิตแห่งตน มีครุณาตุจดังว่ามั่งดังอันบุคคลเข็ดออกแล้ว
 แดงองไว เห็นเนื้อเขียงอันเข็ดเนื้อ ตายแล้วก็กลับเป็นชันมาอีกเด้า บางที
 นายนิรยฆาตทั้งหลาย แหงด้วยหอกแฉมมวกให้ดำมากแล้ว ก็จะจับตัว
 พระองค์ ขวางลงไปก็เครื่องหวายอันมีอัยรมฝั่งน้ำ พระองค์ก็จะลงไปติด
 เครื่องหวาย เครื่องหวายทั้งหลายนั้นแต่ดัดจนคม ๆ ตูจหนึ่งกรต จะถากภายใน
 แห่งพระองค์ ให้ขาดเป็นชันน้อยชันใหญ่ ทนทุกข์เวทนาว่าพันปี เมื่อ
 พันจากหนามหวายแล้ว ก็พลัดตกลงไปถูกหลาวเหล็ก ๆ รับอยู่ภายในนั้น
 แต่ละแ่่ม ๆ ใหญ่เท่าตัวคาด เตียบแต่คีคีระตลอดออกมาทางทวาร
 ร้อยแต่ทวารตลอดออกมาทางต้นอง มีครุณาตุจดังว่าปถานันบุคคลเตียบไม้
 แดงแฉวงย่างไว้ ครั้นพันจากหลาวเหล็กแล้ว ก็ตกลงไปถูกใบบัวกรต
 อันคมณรายใต้หลาวเหล็กนั้นเด้า บัวกรตทั้งหลายนั้น ก็จะถากเอาภายใน
 แห่งพระองค์ ให้ขาดเป็นท่อนน้อยแต่ท่อนใหญ่ ทนทุกข์เวทนาอยู่ช้านาน
 ครั้นพันจากบัวกรตแล้ว ก็จะตกลงไปในน้ำเค็ม เมื่อตอยอยู่ในน้ำนั้น
 แต่บัวอันหนักหนา น้ำเค็มนั้นเขาหุเขาคา ตอยไปตอยมาตามกระแสน้ำ

อันนี้ นายนิริยบาลทั้งหลายยืนอยู่ริมฝั่ง คอยทิมคอยแทงคอยฟัง
 ด้วยหอก แดงมวกแหงนหวาดแหงนหอกซัด บางทีนายนิริยบาลเอาเบ็ด
 เหล็กอันใหญ่ เกี่ยวปากสัตว์นรกทั้งหลายแล้วลากขึ้นมา ชั่งตวงไว้ใน
 แผ่นเหล็ก แต่วิกเขาก่อนเหล็กแดงรุ่งเรืองเปลวนั้นได้เข้าไปปาก ก่อน
 เหล็กแดงนั้นก็ใหม่ แต่ดำคอเข้าไปตลอดถึงสมอง แต่วิกก็ดังเข้าไปในท้อง
 ใหม่ ใช้น้อยแต่ได้ใหญ่ อาหารเก่าอาหารใหม่ได้ ฟุ้งคัมไคทั้งปวง แดง
 ก่อนเหล็กแดงก็ดังออกมา พระพุทธเจ้าข้า ทูลกระหม่อมพิจารณาคุณเกิด
 อันการบูชาญี่ หาเปนทางศุคคิมี่ไม่ เปนทางศุคคิมี่ต่างหาก
 ถ้ากัณฑทพราหมณ์ ตะแกบูชาญี่ได้ ไปสู่สวรรค์ก่อนแล้ว พระองค์จึง
 บูชาต่อกาดเมื่อภายหลัง เทว ตำรุ รัตโกชน เจ้าประคุณของตูกเฮีย
 เปนไรจึงมาด้อมหลงมาเชื่อฟังกัณฑทพราหมณ์ กัณฑทพราหมณ์ นั้น
 ฐะไร พระมิตาดิประกอบไปด้วยวิจารบัญญัติ ยามเมื่อจะเสวยพระ
 กระจายหาร ย่อมทรงพระวินิจฉัยพิจารณา ก็จะฆ่าตูกเตี้ยให้ถึงแก่ความตาย
 นี้ยากง่ายอะไร ไฉนพระมิตาเจ้าจึงไม่พิจารณาคุณบ้างเลย พระเจ้าข้า
 ข้าแต่สมเด็จพระมิตา กัณฑทพราหมณ์รู้จักคุณานิสงษ์บูชาญี่เป็นอัน
 แท้แล้ว ก็ให้กัณฑทพราหมณ์ฆ่าตัวบูชาญี่ ให้มันไปสู่พรหมโลก
 เสียก่อนเกิด นิสงษ์กัณฑทพราหมณ์ไม่ฆ่าตัวเด้า จะฆ่ากระหม่อมฉัน
 พี่น้องบูชาเด้า พระองค์เจ้าจึงพิจารณาให้ ดีก่อน อย่าเพื่อสลัดศัตรู
 เสียก่อนเลย พระคุณเฮีย กัณฑทพราหมณ์นี้ มิได้กินดินบนใน
 โรงพิพากษา จึงคิดอุบายมารยากระทำการดังนี้ เมื่อพระบรมโพธิสัตว์
 จันทกุมารกราบทูลดังนี้ ก็มีอาจให้ พระมิตาเชื่อฟังตั้งอยู่ในถ้อยคำแห่ง

พระองค์ได้ จ्ञใจแล้ว พระองค์ก็ปรารภถึงราชบุรุษทั้งหลาย อันแวดล้อมพระมหากษัตริย์อยู่นั้นว่า ครั้นนี้แล จันทกุมารจะถึงแก่กาลกิริยาตาย เป็นอันแท้แล้ว เหตุไฉนหญิงชายชาวพระนคร จึงมาพากันนั่งเดี่ยวได้ จึงไม่ช่วยห้ามปรามสมเด็จพระบิดาแห่งเราไว้ว่า ขอพระองค์อย่าฆ่า พระโอรสร่วมพระไทยเสียเลย ประหนึ่งมิใช่ว่าจันทกุมารนี้ มีปฏิสังขิตร์ ซึ่งเคี้ยวมัวเมาเอาดีนบนแห่งบุคคลผู้ใดหามิได้ อนึ่งตัวของเรานี้ จะได้ มัวเมาไปด้วยอิศริยยศแถบวิวารยศก็หามิได้ ย่อมกระทำให้เป็นประโยชน์ แก่พระมหากษัตริย์ แดให้เป็นประโยชน์แก่หญิงชายชาวพระนครทั้งปวง เออถึงเพียงนี้แล้ว เหตุไฉนชาวพระนครทั้งปวง จึงชวนกันนั่งอยู่ฉนี้ จงชวนกันมาวิงวอนขอโทษเราบ้างว่า พระพุทธเจ้าข้า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกิด อย่าฆ่าพระโอรสอันประกอบไปด้วยคุณคุณดั่งนี้เสียเลย เมื่อพระบรมโพธิสัตว์ปรารภไปฉนี้ เสด็จมาตามาคบ์ปโรหิต คนสนิท ผู้น้อยผู้ใหญ่ แต่คนใดคนหนึ่ง มิอาจกราบทูลได้ ด้วยเกรงพระอัชฌาไศรยแห่งพระบรมกษัตริย์นั้นเป็นกำลัง ตโต กุมารโ ชัตตโน ภரியานี้ พระจันทกุมารจึงใช้ ให้ พระสนมทั้ง ๗๐๐ ให้ ไปสู่สำนักพระบิดาว่า ท่านทั้งปวงจงช่วยกันไปวิงวอนแก่พระบิดาว่า อย่าให้ฆ่า พระราชกุมาร อันประกอบไปด้วยศีลแต่สุดด้วย ปฏิบัติเป็นอันดี มีความปราถนาแต่ที่จะให้เป็นประโยชน์แก่โลกทั้งปวงนี้เสียเลย อาคันธิดา ยาจิสู้ เมื่อพระบรมโพธิสัตว์ดำรัสสั่งฉนี้ พระสนมทั้ง ๗๐๐ นั้นก็พากันไปวิงวอน ขอบอภิกถน์ โทษแก่พระบรมกษัตริย์ พระบรมกษัตริย์จะได้ เหลือบแฉปรว พระภักตรมาคู้หาหามิได้ จ्ञใจแล้วชวนกันกลับมา ตโต กุมารโ

อนาโถ หุตฺวา ขณะนั้นพระจันทกุมารหาที่พึ่งบมิได้ จนพระไทยเด็วทรง
 พระกรรแสงวิตาปว่า ไ้จันทกุมารชาตินี้เกิดผิดเสียแล้ว พระมหากษัตริ
 จังจะฆ่าบชายัญญ ถ้าบังเกิดในตระกูลชนบท แต่ตระกูลคนยากเย็นแล้ว
 โหนเคยพระมหากษัตริจะได้อบชายัญญเด้า พระบรมโพธิสัตว์เจ้า พิจารณาณนี้
 แล้วก็จึงวอนพระสนมทั้ง ๗๐๐ ให้ ไปสู่สำนักกัณฑาทพราหมณ์ อื่กเด้าว่า
 ท่านทั้งปวงจงไปวิงวอนท่านกัณฑาทพราหมณ์ กราบลงแทบบาทมุด
 กัณฑาทพราหมณ์แล้ว จงวิงวอนว่า พระคุณกัณฑาทพราหมณ์
 เจ้าข้า ถ้าพระจันทกุมารคิดอ่านจะประทุษร้ายแก่ท่านมิได้แล้ว พระคุณ
 จงกรุณาขอโทษอันนั้นเกิด

ตมัตถั ปกาเสณ์โต สัตถา อาห
 กปณา วิตปติ เตธา ทิสฺวาน ภาคโร อุนันตั้นเค
 ยัญญโณ กิร เม อุกฺขิมิโต ตาเคน สัตถกคามนาติ
 ภิกขเว ตุมภิกษุสงฺฆั ขณะนั้นนางเสธากุมารี ที่เปนน้องพระบรม
 โพธิสัตว์เจ้านั้น นางส่งสารพระเชษฐา กัดันความโสกาไว้บมิได้
 จึงเข้าไปกราบลงแทบบาทของพระบิดา ทูลพิโรตามภาษาทวาริกาว่า
 พระพุทธเจ้าข้า พระองค์ จะฆ่าบพระเชษฐาของกระหม่อมฉันทั้งนี้ ด้วย
 ปรารถนาจะไปสู่สวรรค์ จะทำไม จะต้องการอะไร ที่จะไปสวรรค์ นั้นเด้า
 คั สุตฺวา พระมหากษัตริเจ้าได้ ทรงฟัง นางเสธากุมารีทูลตั้งนั้น
 พระองค์ ก็ตัดพระไทยคุณณีภาพึงไปในกาลนั้น ขณะนั้นพระราชโอรส
 ของพระจันทกุมารพระองค์ หนึ่ง ชื่อว่าเจ้าสุวรรณกุมาร เห็น
 พระบิดาดำบากจึงมาดำริห้ว่า อาตมาจะเข้าไปกราบทูลแทบบาทมุดของ

พระอัยยกาธิราช จะขอโทษพระบิดาของตุลย์ครั้งหนึ่ง คิดแล้วเจ้าสุวรรณ
 กุมารนั้น ก็เข้าไปสู่สำนักพระอัยยกา แล้วก็ถึงไปกั้งมาข้าง โนนข้าง
 ทูลพดางทางที่ทรงพระโคกว่า พระพุทธเจ้าข้า ข้าแต่พระอัยยกาเจ้าข้า
 ได้ กรุณาเกิด กระหม่อมฉันยังเด็กนักไว้ อาโดยแก่กระหม่อมฉันก่อน
 ย่อม่าพระบิดากระหม่อมฉันเดี่ยก่อนเคย กระหม่อมฉันจะได้เป็นที่พึ่งสืบไป
 พระอัยยกาไม่เห็นแก่พระบิดาแล้ว จงอาโดยแก่เจ้ากระหม่อมผู้ เป็นราช
 นัตดาบ้าง ทูลพดางที่ทรงพระกรรแสงพดาง ชัดสุดชดชาร่าฟุ่มฟองของนคร
 เพราะเหตุด้วยความดีเนาอาโดยในพระบิดาเป็นกำลัง ราชา ศัสต์
 ปริเทวนต์ที่ สุดว่า ขณะนั้นพระเจ้าเอกราชบพิตร เห็นเจ้าสุวรรณ
 กุมารผู้ เป็นพระราชนัตดา ปริเทวนากถึงเกลือกเด็กชบ ตุจหนึ่งว่า
 จะสถบงในครั้งนั้น ท้าวเชอแก้วพระไทยหัวนี้ไหวตุจหนึ่งว่าพระไทยนี้จะ
 แดกจะทำตาย ตุจหนึ่งว่าเลี้ยงหนามเข้าไปยอกอยู่ในคองหทัย น้ำพระนคร
 ไหลตั่งเป็นที่อชรา ทรงพระกรรแสงโคกออกพระโอรูปพดาง ทางอุ้ม
 พระราชนัตดาให้นั่งเหนือพระเพลาแล้ว ก็ประโคมว่า ตกรพระราชนัตดา
 เจ้าว่านั้นก็ชอบสมควรอยู่แล้ว พ่อสุวรรณหาดนน้อยอย่าทุกข์เลย เจ้าจง
 ระบายอัสต์ดำปลัดดำให้ คตองตามคตองนาตีกเกิด พระอัยยกาจะปลด้อย
 พระบิดาเจ้าแล้ว พระองค์ก็รับตั้งราชบุรุษว่าเหยยชาวเจ้า บัดนี้ภายใน
 พระราชวังนี้ อ้ออั้งไปตวยเดี่ยงวิตาปว่าไร เรามิได้ ไปสวรคักซึ่งเกิด
 จงปลด้อยพระราชกุมารเดี่ยให้หมดในครั้งนั้น ขณะเมื่อมีพระโองการให้
 ปลด้อยไปแล้ว กัณฑาหาดพราหมณ์ ตะแกรู ก็ดวงวางเข้าไปถึงภายใน
 พระราชฐาน ดนองพระโองการว่า พระพุทธเจ้าข้า เหตุไฉนพระองค์

จึงมาถอยหน้าถอยหลังตั้งหน้าเข้า พระพุทธเจ้าได้ ทูลไว้ว่ายากที่จะกระทำได้
 พระองค์ก็รับว่าจะกระทำให้ ได้ แล้วเหตุใดในเด้าจึงมากระทำอันตราย
 ทำลายทานอันยิ่งดั้นเด้าเด้า กัณฑ์หาโต กัณฑ์หาตพราหมณ์ กวาท
 ดุจมีนัยวิสัยนามาแล้วแต่หนหลัง ราชา มี อิทธิพาโต แท้จริงพระเจ้า
 เอกราชบพิตรนั้นบัญญัติเอา พระองค์ เชื้อพั่งกัณฑ์หาตพราหมณ์
 สั่งให้จับพระราชกุมารแแต่เศษฐีกหบดัดตัวดิ่งละ & ละ & มาเตรียมไว้
 ดั่งแต่ก่อนอีกเด้า กัณฑ์หาตพราหมณ์จึงมาคิดว่า พระมหากษัตริย์
 เขมมีจิตรอ่อนนึ่งนัก ให้จับมาเด้าให้ปลด้อยไปเด้า ให้ปลด้อยไปเด้า
 ให้จับมาเด้า แต่อย่างนั้นถึงต้องครั้งสามครั้ง แต่เจ้าสุวรณหถานน้อย
 ว่าพิไรทูล ยังว่าควรฤให้ปลด้อยไปได้ อย่าช้าไว้เลย ควรอาตมา
 จะเชิญเสด็จให้ทำเธอไปสูที่หตุมย์ณิกาดบัตัน คิดแล้วกัณฑ์หาตพราหมณ์
 จึงทูลเชิญเสด็จว่า มหาราช ขอพระราชทาน ทูลกระหม่อมอย่าช้าเลย
 เชิญเสด็จพระองค์ ไปสูที่หตุมย์ณิกาดบัตัน พระเจ้าข้า หตุมย์ณิกาดบัตัน
 ตกแต่งประดับประดาไปด้วยแก้ว ๗ ประการ ขอเชิญเสด็จพระราชสมภาร
 ไปกระทำสักการบูชาณิกาดบัตัน พระองค์จะได้ ไปเสวยรมย์สมถ่มบัตัน
 เทวโลกกาดบัตัน

ทหรา ดัดตตตา เอา จันท์กุมารดี ส ภริยาโย
 วิกัชเว . ดุรรตงษ์ ทงปวง ขณะเมื่อราชบุรุษพาพระบรมโพธิสัตว์
 จันท์กุมารหน่อพุทธจักรออกไปสูหตุมย์ณิกาดบัตัน ควรจะส่งดาวนางทั้งหลาย
 ผู้เป็นภรรยาพระบรมโพธิสัตว์เจ้า ๗๐๐ ต่างพระองค์ มาทรงพระโคกกาโดย
 ให้ตะห้อย ตามพระบรมโพธิสัตว์ออกมา เกด วิกริต์ว่า ดยาย

พระเกษพระอัสสุชธรรมาโหดหงหง้ง ๆ ฟุ่มฟองของพระเนตร ด้วยจะมา
 พัดตีพรากจากพระราชดำมี โธษนี้ดี ร้องพดางก็ข้อนพระทรวงว่าว่า
 อนิจจาเอ๋ย มามีกรรมใดหนนี้ ให้พระราชดำมีเจ้ามาตองทุกข์ พระทนต์
 กระทบอ้อมเอ๋ย เสดยส่มบัต้อยู่ทุกวันวาร กระทบอ้อมฉนั้นเคยชอนกันเขาเฝ้า
 เคยบัตเคยเป่าพระยี่ปู้ปรองพระเขนย พระคุณเอ๋ย เคยปกบ้องเหมือนอย่าง
 โปกแก้วแดโปกทอง แต่ไปใครจะปกครองเกษเกล้า ใครเคยจักเอ็นทุ
 กรณาจะมีความเมตตาแก่นองเหมือนพระองค์เจ้า แต่หนองจะเขาเฝ้าบุคค
 ผู้ใด จะตกแต่งพระศิริไสยาคันดาตปุ พระสุษนี้ยี่กัถวายแก่บุคคณผู้ใด
 อกนองนี้ตงแต่จะเปด็ยเปด่าเรียมกรรมโคกเศว่าโคกาโดย ละห้อยให้
 กว่าจะซบผอมครอมใจตายวายชีวิตตามพระองค์ พระทนต์กระทบอ้อมของ
 เมียเอ๋ย เมียเห็นพระภักตรอยุ่หัด ๆ ควรแต่ฎมากำจัดพัดตีพรากกระ
 หน่อมฉนั้นท่งปวงไป พระคุณเคยทรงซึ่งฉ่ากาศิกพัตรอันเื่องได้ เคยทรง
 ซึ่งเครีองตงอนวิจิตร อัดศคจันททวิตตา เคยทรงสุคนษจันทจุน
 กฤษณา ไตรจตฺรงพระกายาด้วยหน้าอบอันหอมตระหลดบถุ่ม ทรงซึ่ง
 พวงพุ่มกุสุมาดา โอ้อนิจจาครงนี้พระคุณเจ้าเอ๋ย มาทรงซึ่งเหือแดโคด
 เขานำออกไปสู่หตุมยัญ ทรงพระโคกสัดเสวยพระทฤษรว่าคาญเคื่องพระไทย
 ทรงพระพิไรว่าว่าพรณขอโทษ ท้าวเขอกมีโปรดปรานี่เดย ทนต์กระทบ
 เมียเอ๋ย แต่ก่อนพระองค์เคยเสวยพระสุธาโภชนอันเอมโอสารค์ ประกอบ
 ไปด้วยสุบพณษณะตัมแกงแตบั้งจี่ อิทาหนี มาครงนี้พระคุณเจ้ามาเสวย
 พระอัสสุชธรรมาต่างเข้า แต่ก่อนโพ้นพระคุณเจ้าจะมีที่เสด็จไปในที่ใด ๆ
 กียอมทรงข้างพระที่นั่ง พดายพ้งเผือกผู้ชาติกุญชร ดางที่ก็ทรงอัคร

มิ่งมางามะบุตรมาต บางทีก็ทรงพระยานมาศราชรถอันปรากฏวิจิตรวรา

หม้ออำมาตย์ราชเสนาแห่งห้อมแวดล้อมช่วยแห่ขวานหน้าหงัดหัดระพรังพร้อม มา

ครั้งกระไรเลยแต่ฉลองพระบาทก็มีได้ ทรงเสด็จแต่พระบาท ปลาย ไอ้พระ

ทนต์เกล้าของเมียเอ๋ย เมียจะได้เห็นพระองค์ ก็แปลที่สุดครั้งเดียวนี้แล้ว

จะได้เห็นพระภักตร์ทนต์พระห้อมแก้วด้วย ไปอีกนั้นหาไม่ได้ จะได้กราบถวาย

บังคมพระบาทเป็นที่สุดอยู่ครั้งเดียวนี้แล้ว แต่นั้นจะเปล้าเปลี้ยอ้ออ่างอ้างโรย

โทยให้ ดังสารนางทั้ง ๗๐๐ เร้ามาจะห้อยคานพระราชดำมือออกไปถึง

นอกพระนครภรา มีบริเวณาคูตั้งนางเทพอัปสรดาวสวรรค์ อันโคกถัด

วิद्याปวารักเทอมบุตร อันจะจตุจากสวรรค์ อยู่ในนั้นอุตุยาน

เอวี่ คาดู บริเวนนี่คือ เนื้อพระสันตมทั้งปวง บริเวณหาพิลาป

ติดตามพระบรมโพธิสัตว์เจ้าไป ครอบเกล้าจนาชบุรุษเซาพาออกจาก

พระนครทั้งนั้น ก็กำเริบเอิกเกริกเป็นโกลาหล มหาชนหญิงชายทั้งปวง

ปรากฏาจะตามออกมา พระนครครั้งนี้พระทวารฝ่ายจะคับแคบ ด้วย

หญิงชายทั้งปวงตีเบียดเสียด ติดตามกันออกไปแน่นอับคับคั่งประคังกันหนักหนา

ที่ออกมามีได้นั้นโดยมาก ก็ณฑาทองพราหมณ์เห็นคนติดตามออกมาเป็น

อันมาก กัดจะเป็นอันตรายแก่ย์ญ มีได้รู้ว่าจะเป็นอะไร ถ้าเกิดเหตุ

เภทไทยจะเสียการ อิติ ภายตีว่า ตะแกคติดัดฉนี้ ก็ตั้งให้ บัด

พระทวารพระนครไว้ มิให้บุคคลผู้ใดออกมาได้ มหาชนที่ออกมา

มิได้นั้น ก็ชวนกันกลับเข้าไปสู่อุทยาน ชวนกันร้องให้ ก็ถึงเกิดออกเสือกถัน

เสียงร้องให้ ชิงไปทั้งสวนอุทยาน หมุ่นกทั้งปวงก็อยู่ในสวนอุทยานนั้น

ควนไต่ ยนชนท่งหลายร่องให้ กตั้งเกิดออกเลื้อกซบดลงไป หม่นกท่งปวง
 กัชวณกันบินมาเหนือภาไดยประเทศอากาศ มหาชนกรของตั้งว่า ยทิ ดกุน
 มังมีจดี หม่นกท่งหลาย ถ้าจะปรากฏาเนื้อแล้วจงพากันไปข้างบุพพิทค
 เมืองบุบผวดันเกิด อย่าไปอื่นเดย วันนัพระยาเอกราชบพิตรนนั้นเธอจะฆ่า
 พระราชโอรสทัง & มีพระจันท์กุมารเปนตน กระทำฉักการบชายัญ
 ไข่แต่เท่านั้นหาได้ เธอจะฆ่าพระราชธิดาทัง & แดพระอรรคมเหษี &
 คหบดีทัง & ข้าง & มา & โคอศุภราชทัง & หม่นกท่งปวงเอย
 ถ้าปรากฏาจะบริโภคเนื้อ จงบินไปข้างบุพพิทคเมืองบุบผวดันเกิด ก็จะได้
 บริโภคเปนอันแท้ วันนัพระยาเอกราชเธอด้มุดหลงเชื่อฟังกัณฑาทพรหมณ
 จะฆ่าสัตว์สังตะ & ๆ กระทำฉักการบชายัญ หม่นกท่งหลายท่งปวง
 จงชวณกันไปเกิด ถ้าจะบริโภคเนื้ออันใด ก็จะได้ดังปรากฏา ตัดมี
 ฐาน บริเทวิคควา ดังสารมหาชนท่งปวง ร่องให้ นเซ้งแด่ รัช่าวไป
 ถึงไหนก็ร่องให้ ไปถึงนั้น เกิดอนกถนกันมาร่องให้อยู่ในสวนพระอุทยานน
 แดวกก็เขาสู่พระราชเรือนหลวง ดังสารมหาชนคนท่งปวง เขาไปแด
 พระราชเรือนหลวง แดปรางคปราสาทอันมียอด ทอดตาตสระโบกขรณ
 แดสวนศรีอันมีในพระราชวังของพระบรมโพธิสัตว์ แดวกางคนก็มีมาร่องให้
 บริเทวนการว่าไรว่า โยแท้จริงแด กุฎาคารปราสาทพระราชเรือนหลวง
 ของพระตุกเจ้านันถนถบายนักหนา พระตุกเจ้าเคยอยู่เคยกินเปนถิ่นเปนฐาน
 เคยด้วยคชสำราญแต่กาลก่อน บัดนี้พระตุกเจ้า มาตะเดี่ยแล้วซึ่งปรางค
 ปราสาทราชเรือนหลวง เสด็จไปแต่พระองค์ ทังปรางคปราสาทพระราช
 เรือนหลวงไว้ อนิจจาเอ๋ย ยิงคีตก็ยิงเค้าวัวด้วยจะห้อยให้สดใจพันก่าตั้ง

ของพระคุณเจ้า ๆ หาไม่แล้ว
 ให้ชำระระยะต่างบำรุงบำเรอเจ้า
 มาดละเดี่ยดินทุกสิ่งทุกประการ
 เปร็ดเพรากับด้วยหางามสัตว์
 ซึ่งข้าศึกให้ พนาศิลาหาย
 เสร้าไศกด้วยวิโยคพัตต์พราจจากพระธุกเจ้า
 เถ่างามเปร็ดเพรายนอดยั้ง
 ฐซึ่งเหตุแต่ใช้เหตุ ข่านิช่านาญในภวณรงค์
 อัย รโก รัตเด่มนี้เถ่างามวิจิตร
 ด้วยดวดตาย ษนิวิจิตรไปด้วยแก้วแกมทอง
 พระธุกเจ้าเคยทรงเสด็จประพาศเดินแต่ปางก่อน
 พระธุกเจ้าของเราทรงเครื่องประดับประดาอาภรณ์เข้าแล้ว
 งามนั๊กหนา อย่างประหนึ่งว่าเทวมุตรอันอยู่ในนั้นทวนอุทยาน ควรเสถญา
 พระมหากษัตริเธอไม่ส่งสารบ้างเลย
 พราหมณ์อันเป็นคนมีจิตปฏิฐิเห็นผินหน้าจิตรชั่วช้า
 กษัตริ์หนึ่งนั๊กหงหนา ไม่พิจารณาบ้างเลย ชาวเราเอ๋ย ชรยอว่า
 กรรมของพระธุกเจ้าได้กระทำมาแต่ก่อนเป็นเที่ยงแท้ นั๊กหนา ยถา โหน์ติ
 สัจญญา นิรม์นุ์ด้า ถ้าพระมหากษัตริเธอไม่ทรงพระเมตตาปราณี มาฆ่า
 พระธุกเดี่ยให้วอดตายดิบหายเดี่ยณครั้งนี้
 เปรียบคุดบ้านช่องอันหามนุษย์มิได้ ควรจะส่งสารถึงเวชนั๊กหนา ด้วยมหา
 ษนชาวนครภวราจะออกจากพระนครนี้ ออกนามิได้ เที้ยวร้องให้ ระเห
 ระหนว่ารักพระบรมโพธิ์ศัตถ์อยู่ในพระนครภวรา

ก็จะเปนของสาขารณึ ใครจะเอาใจได้
 ใ้อ์ พระทูลเกล้าของดีดินทั้งปวงเขี่ย
 คิดมากี่นำส่งสารด้วยข้างทรงอันยั้งยง
 เปนยอตมิงมกคทหัตถ์ มีก่าตั้งอาจยัยย์
 ข้างระราวอันเอ๋ย แต่ไปจะเปลี่ยวเปล้า
 อัย อัสได้ เอ็นตมาตวนึ
 เปนมีม้ามกคชคัศรพาซึ่งเกิดในดินฐประเทศ
 เปนม้าทรงของพระธุกเจ้า
 นายข้างหากประดิษฐ์ประหัดหาดาก
 เปนของพระคุณทูลกระหม่อม
 ษม์หากั อัยยปุต์ โต
 คูนึเป็นส่ง่า
 มาเชี่ยถือเอาถ้อยคำกัณทหาต
 ด้มีมัพ โห พระมหา
 ชาวเราเอ๋ย ชรยอว่า
 ยถา โหน์ติ
 ไรยร้าง
 นั๊กหนา ด้วยมหา
 เที้ยวร้องให้ ระเห

อภิสัส มาตา โคตมี นาม เทวี บุคฺคานํ เม ชีวิต
เทหิ เทวาคิ รัญฺโญ ปาทุมเด นิปิตฺติวา ปรีเทวมานา อาหุ.

อุมฺมัตตกา ภวิสฺสามิ ภูนฺทกา บัสนาว ปรีกัณฺณา
ตฺเจ จันท์กุมารุ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชัณฺติ
อุมฺมัตตกา ภวิสฺสามิ ภูนฺทกา บัสนาว ปรีกัณฺณา
ตฺเจ สूरียกุมารุ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชัณฺติ

อนุสนธิพระสัทธิธรรมเทศนาเป็นบุรพารสลับลำดับมา อากมาภาพจะได้
ถวายวิสาขนาบัตินี้ ว่าด้วยนางโคตมี ผู้เป็นพระชนนีมารดาพระบรม
โพธิสัตว์ ส่า โคตมีมี ในกาดนั้น ควรจะส่งสารส้มเต็จนางพระยา
โคตมี ผู้เป็นพระชนนีมารดาแห่งพระบรมโพธิสัตว์นั้น ครั้นทอดพระเนตร
เห็นพระโอรส่า อันเขานำมาประชุมไว้ ใกล้ หุดมยนิ นางท้าวเธอก็ยัง
ทรงพระโศกอาอาโดย มีพระอัสสุชตนิยน์ไหลตลงหลั่ง ๆ ตามคตองพระเนตร
เหตุด้วยจะพดัดพรากพระบรมโอรส่า ปรีเทวมานา นางพระยาเจ้าทรง
พระกรรแสงพิไรว่าคร่าครวญ อย่างประหนึ่งว่าจะสิ้นสมปฤติ รัญฺโญ
ปาทุมเด นิปิตฺติวา นางพระยาเจ้า กราบอภิวาทกับฝ่าพระบาทพระราชส่ามี
กราบทูลวิงวอนขอชีวิตพระบรมโอรส่าว่า เทว พระพุทฺธเจ้าข่า ได้โปรด
กระหม่อมฉันชื่อว่าโคตมีเกิด พระคุณเจ้าอย่าได้ฆ่าพระตูกทั้ง ๔ เสียเลย
กระหม่อมฉันจะขอประทานชีวิตไว้ ทรงพระกรุณาโปรดให้ กระหม่อม
ฉันเกิด พระพุทฺธเจ้าข่า ถ้าพระองค์ไม่ทรงพระเมตตา โปรดประทาน
ชีวิตตูกกระหม่อมฉันในกาดครั้งนี้ ไหนเลยกระหม่อมฉันผู้ชื่อว่าโคตมี
จะเป็นคน สุตที่โคตมีจะอดจะทน ทุกชั้นเพิ่มเติมกระหน่า โธ โธโคตมีเอ๋ย

แทนตั้งแต่จะทรงพระกรรแสงรำกว่าครวญ รัญจนอยู่เป็นอาจีน จะกินแต่
 น้ำพระเนตรต่างพระสุชาหาร จะโหยให้ กว่าจะคงใจได้ ด้วยจริตผิดพระภิกขุ
 โคคมีเห็นว่าจะเปนบ้า มีกายอันหนักถ่วงตัวไปด้วยฝุ่นแตรทราย จะเที่ยว
 เคว้ไปไกลว่าจะวางวายพระชนม์ ไหนเลยจะทนพระทุกข์อันใหญ่หลวงได้
 นำส่งสารด้วยนางพระยาเจ้า นางท้าวเธอมาทรงพระกรรแสงให้ พิโรว่าพรา
 ทูลขอชีวิตพระบวรโอรสา ราชา ดมเด็จพระมหากษัตริย์ ท้าวเธอก็
 มิได้ ครัดประภาษ โปรตปรานี ควรจะตั้งเวรด้วยสมเด็จพระยาโคคมี
 เต็ดจมาตุ์สำนักพระสุณิสาศรีระโก๊ ด้วยกอดนางทั้งหลายเข้าแล้ว
 ก็ทรงพระกรรแสงวิดาปร้องให้ รัญจนว่า เจ้าแม่เอ๋ย แม้นำส่งสาร
 ด้วยพระราชดำมีของเจ้านักหนา ออกเมื่อน้อยประหนึ่งว่าจะหักในท่ามกลาง
 นางศรีระโก๊เจ้าแม่ แต่ก่อนเจ้าเคยชวนกันเข้าเฝ้า เจ้าเคยบำรุงบำเรอ
 พระราชดำมีของเจ้าด้วยเครื่องดุริยดนตรี เคยดีดดีดเป่าประโคมขับรำ
 โฮ่ครั้งนามมีกรรมไหน จะให้นางศรีระโก๊ ของเมื่อนอกนอกนาคา เจ้าแม่เอ๋ย
 แทนไปเบื่องหน้า เจ้าจะขับรำบำรุงบำเรอใคร เจ้าจะชักชวนกันเข้าเฝ้า
 บุคคลผู้ใด แม้มคิดไป ๆ แลวันใจหาย ออกเมื่อนั้นจะแตกตายเสียครั้งหนึ่งจริง ๆ
 แม่เข้าไปเกิดถ่วงถ่วงถึงวงของสักเท่าใด ๆ ท้าวเธอก็ไม่โปรดด้วยเธอ
 แม้ทูลส่งน้ำเสอนนั้นก็นักหนา เธอก็ไม่ทรงพระเมตตาโปรดปรานี ดมเด็จพระ
 พระราชเทวีทรงพระโคกวิดาปร่าให้จนสุดกำลัง คเหตัพพคณณ์ ไม่เห็นอุปบาย
 ที่จะแก้ พระฤกษ์ให้ รอดชีวิตได้ นางพระยาเจ้าคิดแค้นนักหนาหาพรหมณณ์ น
 นักหนา อักโกธมานาน นางพระยาเจ้าก็ดำกัณหาพรหมณณ์ว่า อเว ทูญชู้
 ตูกรกัณหาพรหมณณ์คนชั่ว มิ่งนำพระฤกษ์ของกูมาปราถนาจะฆ่าบุชายัญ

กระทำให้^๒กษัตริย์^๒โคก^๒สัส^๒เสวย^๒พระ^๒ทุข^๒อัน^๒ใหญ่^๒หลวง^๒ ความ^๒ทุก^๒ข์^๒ทง^๒ดวง^๒ตง^๒หิ^๒
 จง^๒บัง^๒เกิด^๒มี^๒แก่^๒พ่อ^๒แม่^๒ถูก^๒เมีย^๒มิ่ง^๒ อ้าย^๒กัณ^๒ท^๒หา^๒ด^๒พร^๒า^๒ห^๒ม^๒ณ^๒ มิ่ง^๒คิ^๒ต^๒อ^๒าน^๒อุ^๒บาย^๒
 มิ่ง^๒จะ^๒ให้^๒ถู^๒ก^๒ก^๒าย^๒ว^๒าย^๒ร^๒ี^๒พ^๒จ^๒าก^๒อ^๒ก^๒ไป^๒ มิ่ง^๒ทำ^๒ให้^๒ก^๒ู^๒ไ^๒ด้^๒ค^๒ว^๒าม^๒ท^๒ุ^๒ข์^๒ ๗^๒ ทง^๒หิ^๒
 จง^๒ถึง^๒แก่^๒มิ่ง^๒ต^๒าย^๒พ^๒ด^๒พ^๒ร^๒าก^๒ัน^๒ไป^๒ อ^๒ย^๒า^๒ไ^๒ด้^๒เ^๒็น^๒หน้า^๒พ^๒่อ^๒แม่^๒ถูก^๒เมีย^๒มิ่ง^๒ ให้^๒มิ่ง^๒ไ^๒ด้^๒
 ค^๒ว^๒าม^๒ท^๒ุ^๒ข์^๒เห^๒ม^๒ือ^๒น^๒ก^๒ุ^๒ระ^๒นี้^๒ พ^๒ระ^๒ว^๒า^๒ช^๒แ^๒ก^๒ั^๒ก^๒ั^๒ก^๒ั^๒ท^๒หา^๒ด^๒พร^๒า^๒ห^๒ม^๒ณ^๒มี^๒ป^๒ระ^๒ก^๒าร^๒ต^๒่าง^๒ ๗^๒
 น^๒า^๒ ๗^๒ ด้วย^๒ป^๒ระ^๒ก^๒าร^๒ฉ^๒นี้^๒ โป^๒ธิ^๒ส^๒ัต^๒โต^๒ ฝ่าย^๒พ^๒ระ^๒บ^๒รม^๒โป^๒ธิ^๒ส^๒ัต^๒ค^๒ว^๒เจ้า^๒ ก็^๒เ^๒้า^๒ไป^๒
 อ^๒ั^๒น^๒ว^๒อน^๒พ^๒ระ^๒บิ^๒ดา^๒ใน^๒ที่^๒โก^๒ด^๒ห^๒ล^๒ุ^๒ม^๒ย^๒ัญ^๒ แ^๒ด^๒ว^๒ก็^๒ก^๒ถ^๒่า^๒ว^๒เ^๒น^๒พ^๒ระ^๒ค^๒า^๒ถ^๒่า^๒ว^๒า^๒ มา^๒ โน^๒
 เท^๒ว^๒ อ^๒ว^๒ชิ^๒ ว่า^๒ช^๒้า^๒ค^๒่^๒ด^๒ม^๒เ^๒้^๒จ^๒พ^๒ระ^๒บิ^๒ดา^๒ พ^๒ระ^๒พ^๒ุ^๒ท^๒เจ^๒้า^๒ช^๒้า^๒ พ^๒ระ^๒บิ^๒ดา^๒เจ^๒้า^๒ไ^๒ด้^๒
 โป^๒ร^๒ต^๒เ^๒ก^๒ถ้า^๒ก^๒ระ^๒ห^๒่อ^๒ม^๒ผู้^๒ชื่อ^๒ว่า^๒จ^๒ัน^๒ท^๒ก^๒ุม^๒าร^๒นี้^๒เ^๒ก^๒ิต^๒ พ^๒ระ^๒พ^๒ุ^๒ท^๒เจ^๒้า^๒ช^๒้า^๒ อ^๒ย^๒า^๒ไ^๒ด้^๒
 ป^๒ระ^๒ห^๒าร^๒ช^๒ี^๒ว^๒ิต^๒แห่ง^๒ก^๒ระ^๒ห^๒่อ^๒ม^๒ฉ^๒นี้^๒ท^๒ง^๒ ๔^๒ นี้^๒เ^๒ล^๒ย^๒เ^๒ย^๒ พ^๒ระ^๒ค^๒ุ^๒ณ^๒เจ^๒้า^๒เ^๒ย^๒ ค^๒่^๒พ^๒ระ^๒พ^๒่อ^๒
 เจ^๒้า^๒ท^๒ร^๒ง^๒พ^๒ระ^๒เม^๒ต^๒ค^๒า^๒ก^๒ุ^๒ณ^๒า^๒ ให้^๒เ^๒ล^๒ย^๒ร^๒ก^๒ษ^๒า^๒ต^๒ก^๒น^๒มา^๒ค^๒่^๒น^๒อ^๒ย^๒ถึง^๒เพียง^๒นี้^๒เ^๒ด^๒จ^๒
 เ^๒เท^๒ว^๒ใ^๒น^๒จ^๒ึง^๒จะ^๒ให้^๒ช^๒้า^๒ต^๒ก^๒น^๒อ^๒ย^๒เ^๒ล^๒ย^๒เ^๒้า^๒ พ^๒ระ^๒ค^๒ุ^๒ณ^๒เจ^๒้า^๒ไม่^๒เ^๒ล^๒ย^๒ค^๒ย^๒ต^๒ก^๒น^๒บ^๒าง^๒เ^๒ย^๒
 ท^๒ุ^๒ต^๒ก^๒ระ^๒ห^๒่อ^๒ม^๒เ^๒ย^๒ ไม่^๒เ^๒ม^๒ต^๒ค^๒า^๒ก^๒ระ^๒ห^๒่อ^๒ม^๒ฉ^๒นี้^๒เ^๒ว^๒ก็^๒ค^๒ำ^๒ม^๒เ^๒ก^๒ิต^๒ จ^๒ง^๒ท^๒ร^๒ง^๒พ^๒ระ^๒เม^๒ต^๒ค^๒า^๒
 พ^๒ระ^๒ช^๒น^๒นี้^๒ก^๒ระ^๒ห^๒่อ^๒ม^๒ฉ^๒นี้^๒ พ^๒ระ^๒พ^๒ุ^๒ท^๒เจ^๒้า^๒ช^๒้า^๒ พ^๒ระ^๒ช^๒น^๒นี้^๒เจ^๒้า^๒น^๒ก^๒ว^๒า^๒จะ^๒ไ^๒ด้^๒
 ก^๒ระ^๒ห^๒่อ^๒ม^๒ฉ^๒นี้^๒ไ^๒ด้^๒ง^๒าย^๒ต^๒าย^๒เม^๒ื่อ^๒ไ^๒ว^๒ ไ^๒ด้^๒ โดย^๒ย^๒าก^๒โดย^๒ค^๒ว^๒าม^๒ด^๒ำ^๒บ^๒าก^๒ย^๒าก^๒ค^๒่น^๒นี้^๒
 น^๒ัก^๒ห^๒น^๒า^๒ เม^๒ื่อ^๒ก^๒ระ^๒ห^๒่อ^๒ม^๒ฉ^๒นี้^๒อยู่^๒ใน^๒ค^๒ร^๒ร^๒ก^๒ี^๒ พ^๒ระ^๒ม^๒าร^๒ต^๒า^๒ ๗^๒ เจ^๒้า^๒น^๒ก^๒อยู่^๒ด^๒ำ^๒ห^๒ั^๒ถ^๒น^๒อ^๒ม^๒
 พ^๒ระ^๒ค^๒ร^๒ร^๒ก^๒ี^๒ มี^๒ไ^๒้^๒ส^๒บ^๒าย^๒อยู่^๒เม^๒ื่อ^๒ไ^๒ว^๒ ย^๒่อ^๒ม^๒ไ^๒ด้^๒ค^๒ว^๒าม^๒ด^๒ำ^๒บ^๒าก^๒เว^๒ท^๒น^๒า^๒จ^๒น^๒พ^๒ระ^๒ม^๒าร^๒ต^๒า^๒
 น^๒อ^๒ด^๒ำ^๒ห^๒ั^๒อ^๒ม^๒ค^๒ร^๒ร^๒ก^๒ี^๒ พ^๒ย^๒ง^๒บ^๒ำ^๒ร^๒ุง^๒ไ^๒ว^๒ จะ^๒เ^๒ล^๒ย^๒ของ^๒สิ่ง^๒ไ^๒ว^๒เ^๒็น^๒ว^๒่า^๒ฝ่าย^๒จะ^๒ร^๒อ^๒น^๒อยู่^๒แ^๒ล^๒ว^๒
 ก็^๒ไม่^๒เ^๒ล^๒ย^๒ ถึง^๒ว^๒่า^๒ของ^๒นี้^๒จะ^๒ช^๒อ^๒บ^๒ช^๒เ^๒น^๒า^๒ไ^๒ศ^๒ร^๒ย^๒พ^๒อ^๒พ^๒ระ^๒ท^๒เ^๒ย^๒อยู่^๒ก็^๒ดี^๒ ก็^๒มี^๒ไ^๒ด้^๒เ^๒ล^๒ย^๒
 ส^๒ู้^๒อ^๒ด^๒ส^๒ู้^๒ก^๒ถ^๒น^๒เ^๒ล^๒ย^๒ซึ่ง^๒ค^๒ว^๒าม^๒อ^๒ย^๒าก^๒ ท^๒ร^๒ง^๒พ^๒ระ^๒ท^๒ุ^๒ข์^๒ด^๒ำ^๒บ^๒าก^๒น^๒ม^๒าก^๒ม^๒าย^๒น^๒ัก^๒ห^๒น^๒า^๒
 เ^๒็น^๒เ^๒เท^๒ว^๒ด^๒้วย^๒ค^๒ว^๒าม^๒ร^๒ัก^๒แก่^๒บุ^๒ตร^๒อ^๒น^๒อยู่^๒ใน^๒ค^๒ร^๒ร^๒ก^๒ี^๒ ท^๒ร^๒ง^๒พ^๒ระ^๒ค^๒ร^๒ร^๒ก^๒ี^๒ถ^๒ว^๒น^๒ำ^๒ห^๒น^๒ด^๒

ทศมาศประสูติตั้งแต่นั้น พระมารดาที่อุ้งส่าห์ประโคมเลี้ยงรักษาตุ๊กมาแต่เนิ่นๆ
 จนใหญ่ถึงเพียงนี้ ตั้งฤฯพระพ่อเจ้าไม่ปรานีพระมารดาแห่งกระหม่อมฉันบ้าง
 จะมาทำให้กระหม่อมฉันนิราศแรมร้างไปจากพระชนนีมารดา พระคุณเจ้าเอ๋ย
 ไต่ทรงพระปรานีไว้ ชีวิตตุ๊กก่อนเกิด พระพุทธเจ้าข้า เมื่อพระบรม
 โพรตด้วกราบพุทธพระกรุณาด้วยประการนี้ ครองหนพระยาเอกราชเชอจะไต่
 ไปรดปรานีก็หามิได้ ดั่งถ้ำพระบรมโพรตด้ว ก็ทรงพระกรรแสงให้
 มาสู่สำนักพระชนนี กอดคอพระบาทพระราชมารดาเข้าไว้ ไหมนั้ แดวก็
 ทรงพระกรรแสง โศกสัถิตวิดาปกราบทุตถาวว่า ข้าแต่พระชนนีของตุ๊กเอ๋ย
 ตุ๊กน้อยนถิงใจจะถนองคุณพระมารดา ก็เห็นจะมีไต่ดูเจหนึ่งพระไทยปราณา
 แดว พระคุณทุตถกระหม่อมแก้วค้อยอยู่เกิด ค้อยจำเริญพระชนม์ชีพ
 ศุขสำราญ เกิด้ากระหม่อมฉันจะอาธาแดว ตุ๊กน้อยนจะไต่เห็นพระภักตร
 พระมารดาที่เป็นที่สุตครั้งแรกนี้เดวนี้เดว จะไต่ ถววยบังคมบรมบาทพระราช
 มารดาที่เป็นที่สุตครั้งแรกนี้เดวนี้เดว ที่จะได้ เวียนไปเวียนมาถววยบังคมบาท
 พระมารดาเจ้าเนอง ๆ เหมือนอย่างแต่บ่างก่อนนั้นหามิได้ แดว พระทุต
 กระหม่อมของตุ๊กเอ๋ย ตุ๊กนมหันที่จะถนองพระคุณเดย จะมาจำจากวิโยค
 พดัดพวากพระมารดาก็หันหน้าไปเมืองฉี่ พระชนนีเจ้าไต่ ทรงพระกรุณา
 ไปรดเกิด โย โทโส โทยอนัใดกระหม่อมฉันไต่ ผดปลั่ง ด้วยถาย
 แดวจาแตหน้าใจ พระแม่เจ้าจงไต่โอไทยแก่ถกชายอนัมาธาตายันเกิด
 ตุ๊กอาธาครั้งแรกนี้เป็นที่สุตค้อยอยู่เดว ไปครั้งแรกนี้เป็นที่สุตค้อยอยู่เดว ไปครั้งแรกนี้ที่ไหน
 จะไต่ ถัดกับคั้นมานั้นหามิได้ ดั่งถ้ำพระจันทกุมารเจ้า มาทรงพระวิธยาป
 เกิดออกกตั้งอยู่กับฝ่าพระบาทพระมารดา ถ้า มาตา ฝ่ายว่าสมเด็จฯพระโคตม

ผู้เป็นพระราชมารดา เมื่อพระโอรสเข้ามาทูลตบครั่งนั้น นางพระยาเจ้ายิ่งทรง
 พระโศกสลดตรรแสง โศกอาวไโดยจะห้อยให้ อย่างประหนึ่งว่าจะสิ้นสมปฤดี
 ควรจะตั้งเวรด้วยพระราชเทวี นางท้าวเธอมาทูลทอพระกายด้วยเกษ
 ยกพระพาหาล้วงมัสอดกอดพระอุกเข้าไว้กับพระทรวง น้ำพระอัสสัณษณิน
 ไหลหลั่งลงมอຍ ๆ ทรงพระวิธาปว่าพรรณว่า ตาค พ้อเอยเจ้าจันทกุมาร
 อุกรักของพระมารดา แต่ก่อนเคยเกล้าพระเกษาสอดแซมพระมาตาอัน
 มีกัณทรยวระวันขึ้นชู้ใจ อุดมไปด้วยดีสรรพพรรณต่าง ๆ นา ๆ
 เจือไปด้วยกลิ่นจำปาอันหอมพุ้ง เจ้าแม่เอย เคยบำรุงพระองค์ ทรงพระ
 สุกนจรศ จันทน์จุกณกัณถนอมตระหอบอบเอาใจ เคยทรงซึ่งผ้า
 โกลิยพัตรอุทุมพรพัตร เคยประดับประดาด้วยเครื่องแก้วกุนทลอันวิจิตร
 อันนายช่างประดิษฐ์ประดับงามนั้นนักหนา แล้วไปด้วยแก้วมณีแดงแก้วมุกดา
 เคยทรงซึ่งหัตถาภรณ์วไโดยแก้ว พระมารดาเห็นเจ้าแล้วก็ปลื้มอาไโดยทุก
 เวลา โอ้อนิจจามาครั้งนี้เป็นกรรมอันโตมาชาติให้ จะพลัดพรากไปจาก
 อกพระมารดา เจ้าแม่เอยอุกรักของแม่ จงประดับประดาพระองค์ ทรง
 สร้อยดั่งดั่งวายุ์กุนทลรัตเกล้า อันประดับด้วยแก้วกาญจนวิจิตรบรรจง
 ประดับพระองค์ เดี่ยครั้งเดียวนเกิดทูลเกล้า จำเดิมแต่นั้นไปเบื้องหน้า
 พระมารดาจะเป็ดยอเปล่าแล้วพระไทย จะทรงพระโศกอาวไโดยโหยให้
 ว่าจจะชบมครอมใจตายไปตามเจ้า พระชอญเข้าเจ้าแม่แต่นั้นไปเบื้องหน้า
 บัณวันแต่จะโกลนมีวันแต่จะดับไป ๆ หาไหนจะได้เหมือนพระทูลเกล้าของ
 มารดา ดั่งสารนางพระยาเจ้า ทรงพระวิธาปว่าพรรณกัณถเกิดออกเลื้อกชบ

แทบประหนึ่งว่าจะถึงซึ่งวิญญูณินสูญสรวรค์ คค ด้วยจะพลัดพรากพระโอรส
 ร่วมพระไทย คดีมี ขณ ขณนั้นพระจันทเทวี ผู้เป็นพระราชธิดา
 แห่งพระยาบัญญัติจาดราช ที่เป็นอรรคเหี้ยเอ๊กของพระจันทกุมารนั้น นางพระยา
 เจ้าตั้งแต่ว่าจะโคกเศรำถึงพระราชดามี มิรู้ที่จะคิดอ่านประการใด นางจึง
 มาดำริหว่า แต่พระชนนีที่เดียวเข้าไปบิวงวน ท้าวเธอก็ดมิได้ โปรตปราได้
 พระจันทเทวี^{๕๕}เป็นแต่ศรีสะโร ก็แต่ทว่าจนใจแล้วจำเป็นจำไป ปาทุมเด
 นิบัติคิดว่า นางพระยาเจ้าก็เข้าไปสู่ที่เฝ้าถวายบังคมทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า
 ข้าแต่พระบิดาเจ้า เหตุไฉนทูลกระหม่อมมิได้ มีความรักความใคร่ความ
 สนิหาอาไโดย ในพระราชโอรสบ้างเดย ทูลกระหม่อมของดูลุเขย ทรงพระ
 กรุณาจงตก่อน ออย่าเพื่อตัดตัตตรอนพระราชโอรสร่วมพระไทยเดี่ยเดย
 คค สู้ว่า ท้าวเธอได้ ทรงฟังพระสุนิศาศรีสะโร มากรวบทูล จึงตรัส
 ประภาษด้วยสุนิศาศรีสะโรว่า ดูกกรเจ้าจันทเทวี ดูลุเราก็ดดี ตัวของเจ้า
 ผู้เป็นดูลุสะโรก็ดี พระบิดาก็มีความรักความใคร่ ความสนิหาอาไโดยเป็น
 อันมาก แต่ทว่าบิดานี้ปรารถนาจะไปสู่สรวรค์ จึงจะบชายัญในกาถ
 ครองนั้น มา จินตยิตถ เจ้าอย่าโคกอย่าเศรำเดย โคกเศรำไปเย
 คนทั้งปวงนทำกิริยาตายไปแล้ว ก็จะได้ พบได้ เห็นกันในสรวรค์ ดักกเทวโลก
 นั้นแล้ว พระจันทเทวีจึงทูลเด้าว่า พระพุทธเจ้าข้า ถ้าพระคุณเจ้าไม่
 ทรงพระกรุณา จะฆ่าจันทกุมารเดี่ยให้ ไต่แล้ว ก็ฆ่ากระหม่อมฉันเดี่ย
 ก่อนเถิด ออย่าไว้ ให้เสวยพระทุกข์ทนลำบากเวทนายอยู่เดย พระคุณเจ้าเอ๋ย
 พระบิดาเจ้าจะฆ่าแต่พระราชดามี ข้าพระบาทผู้เป็นนมเหสนั้นจะไว ไยเด้า
 ข้าพระพุทธเจ้า^{๕๕}จะขอตาพระบิดาก็ดมหน่าไปสู่เมืองผี จะสู้ มวยด้วยพระราช

สามีแล้ว มิชอบอยู่ไปเป็นคน จะขอไปตามพระเจ้าผู้ ถูกไม่อยู่แล้วนะพระบิดา
 อยู่ไปโยให้คนเห็นหน้า พระพ่อเจ้าทรงพระกรุณาให้ต่างผจญชีวิต
 กระทบมอมฉนเสียก่อนเกิด กระทบมอมฉนจะขอตายด้วยพระจันทร์ทกุมาร
 ในภาคครึ่งนี้ พระมหากษัตริย์จึงมีพระโองการตรัสแก่พระสุณิสาศรีว่า
 ดูกฎเจ้าจันทา เจ้าอย่ารัก อย่าใคร อย่าพอใจที่จะตายเลย อยู่ก่อนเกิด
 เมื่อเจ้าจันทกุมารตายแล้ว น้องผัวของเจ้ายังอยู่ บิดาจะให้สามีที่ดีมาก
 เป็นมิตรสันถวจะอยู่กับกันด้วยกับเจ้า เมื่อพระมหากษัตริย์ตรัสดังนี้ พระจันทา
 ราชเทวีได้ฟังแล้ว ก็ยกมือขึ้นพระอรุทรงพระกรรแสงให้ ทรงพระวิธาว่า
 อนิจจาเอ๋ย คิดมากก็น่าสงสารด้วยตัวของจันทา จันทาเอ๋ยจันทาเกิดมานี้
 กระทบเป็นคนบุญน้อยนักหนา มีภักดีจะได้ปกครอง พระบิดาเจ้าก็จะฆ่า
 เสียให้ถึงแก่ความตาย จันทาเอ๋ยจะอยู่ไปโยให้เปนม้าย ถ้าหากินยา
 ตายเสียนี้เห็นว่าจะประเสริฐ ถ้ามีดังนี้ จันทาจะเอาตายแต่ใหม่มา
 ไชวให้เปนเกลียด เกี่ยวกระหวัดพระศอ้อมเข้ากับเด้าปรางคปราสาท
 แล้วก็โจนลงให้วางวายตายเสียนี้จะประเสริฐกว่า ถ้ามีดังนี้ จันทาจะ
 ก่ออกกฤษณ์อศศิให้ มีเปลวรุ่งโรจโชตนาการ แล้ววิ่งวางเข้าไปในกองอศศิ
 ให้วอดวายตายเสียด้วยเปลวอศศิ ก็เห็นว่าจะดีกว่าที่จันทาพด็ดพรากจาก
 พระราชสามีอีก โอ้คิดมากก็น่าสงสาร เปนกรรมของกระทบมอมฉนโฉน
 ฉนเด้า วูแล้วพระราชเทวีก็ส่งพระราชกุมารทั้งหลายมีเจ้าสุวรรณเปนต้น
 พาเข้าไปสู่สำนักพระบิดา ทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า พระองค์อย่าฆ่าพระราช
 สามีเสียเลย จงฆ่ากระทบมอมฉนกระทำดีการบูชาญไนที่ทั้ง ๗ แห่งนั้นเกิด
 ถ้ามีดังนี้จงฆ่าพระหลานน้อย ๆ มีเจ้าสุวรรณเปนต้นกระทำดีการบูชา

ยัญเกิด เมื่อนางพระยาเจ้าทนต์นั้น มิได้ทวงได้ ที่เดวก็ไต่กรำ กัดบมา
สู่สำนักพระราชดำมี พระราชเทวก็เสือกชบแทบประหนึ่งว่าจะสดบตงใน
สถานทีนั้น

คมศักดิ์ ปกาเด็นโต สัตถ์ อาห

พหุกา ทว ทินนา อภิรณา อัจจาจา สุกนิคมีหิ

มุตคามนิ เวพูริยา อิทเต บัจฉิมกั ทานนคิ

ยี่ อศักดิ์ อันว่าอรรถอันโต อปากฏ ยังมีได้ ปราบฏในจณณีย
บทเบองคั้น ส้มเต็จพระศัพตญาณเจ้า เมื่อจะสำแดงอรรถอนันให้
แจ่งแก่บริษท มีพระพุทชฎีกาตรัสว่า ริกชเว ตูกรตั้งผู้ เป็นเชือของษ
ชินโรส ปางเมื่อตกคตเสวยพระชาติเป็นจันทกุมารนั้น พระบิดาเธอ
ดุ่มหลงเชื่อฟังกณทหาทพรหมณ์ จะฆ่าพระจันทกุมารบุชายัญ ฆณณัน
พระจันทเทวผู้ เป็นอรรคมเหษี เข้าไปกตั้งเกิดเสือกชบมกอดช้อพระบาท
วิลาปร่าไร ควรจะดมเพชเวทนา ฝ่ายว่าพระจันทกุมารหน่อพุทชฎกรเจ้า
จึงเฝ้าโถมปลอบพระอรรคมเหษีว่าเจ้าพี่เอย ชย้าไค้กนิกเถยเจ้าจรงรับเอา
สิ่งของเครื่องประดับของพี่แก้วมุกดาเป็นคั้น พี่ให้เครื่องประดับกายแก่เจ้า
ในครงนั้น ไค้ชื่อว่าให้ เป็นที่สุดในครงเดยวณเดว เจ้าจรงปกบ้องรักษา
พระตูกไว้ ให้ ตเกิด ต่ สู้ว่า นางพระยาเจ้าได้ ทรงฟังพระราชดำมี
เท่าคังนั้น ก็ไค้กสัตพิไรทุดว่า ทุดกระหม่อมของเมียเอย แต่ปางก่อนเคย
ทรงซึ่งพี่มพวงกุสุมาชาติมาตา เครื่องประดับประจำได้พระค้อนั้นทุก ๆ
พระองค์ ต่พรังพร้อมทงพทงนองเคยทรงซึ่งผากาสิกพัตรทุก ๆ พระองค์
เคยเสวยพระสุราหารอันเอมโอชโอชารศทุกวันทุกเวตา อิทานิ กาดบคั้น

เขาพามาไว้ในที่ใกล้ หลุมยัญ เขาจะฆ่าบุชายัญเสีย พระคุณเจ้าเอ๋ย
 แต่ก่อนเคยทรงของที่ ๆ วันนั้นจะทรงตาม ตามจะคิดพระศอ ไฉนหนอ
 หัวใจของฮาดมาจะหนักแน่นนักหนา มิแตกทำลายตายไปเสียก่อนเคย
 จันทาเอ๋ย จะอยู่ไปโยให้ไปนกว่าว้า คายเสียเกิดขึ้นจะประเสริฐกว่า
 อยู่เป็นคนทนทกขเวทนาลำบาก ถ้าทอดกระหม่อมจากออกไปแล้วกาลเมื่อใด
 กระหม่อมฉนจันทานที่จะมีชีวิตสืบต่อไปนั้นเห็นว่าหามิได้

เอวี่ ตั้ด้า ปริเทวนัตติยา เมื่อจันทเทวีทรงกรรแสงอยู่ณนี้ ขณะนั้น
 กัณหาหาดพราหมณ์ กระทำการที่หลุมยัญนั้นเสร็จแล้ว ให้ราชบุรุษพา
 พระบรมโพธิสัตว์ไฉนอยู่ในที่ใกล้ แห่งหลุมยัญ ขณะนั้นกัณหาหาด
 พราหมณ์จึงหยิบสุวรรณภาชนะ ถาดทอง สำหรับที่จะรองพระโลหิตนั้นมา
 ตั้งไว้แล้ว ก็เดินไปหยิบเอาพระแสงตามมา คิดว่าจะตัดคอคนเหล่านี้ให้
 ซากตายสำเร็จดังความปรารถนาภาตครั้งนี้ ค่ะ ทิดว่า จันทเทวี ขณะนั้น
 พระจันทเทวีมี เป็นอรรคมเหสี เห็นอาการกัณหาหาดพราหมณ์ นั้นให้
 บังเกิดโศกสลดพิดาบว่าไร มิได้เห็นสิ่งอันใดที่จะเป็นที่พึ่งได้ นางพระยา
 จึงมาดำริหัวว่า สิ่งอันนั้นไหนเลยจะเป็นที่พึ่งได้ ดูจหนึ่งว่าความดี ๆ
 นี้แต่จะเป็นที่พึ่งจะช่วยพระราชดำมีให้ ถึงความสุขสวัสดิ์ได้ คิดแล้วนางพระยา
 ก็ตั้งทศนระดมอัสว สิบหัวประนมกรเห็นออกดวงคติโรตม์ กัมเกษ
 กระทำความดีจกิริยาในกาลครั้งนั้น

ตมตถิ	ปกาดั้นโต	ตัตถา	อาห
ตัพพสฺมิมิ	อุบฺภกตสฺมิมิ	นิตฺติเต	จันทสุริยสฺมิมิ
ยัญญิตตยา	ยัญญิตตยา		ยัญญิตตยา
บญฺจาตราชชิตา	บญฺชติกา		ตัพพปริตฺถนตรมนุปรียาสี

ยี่ อัดถั อื่นว่าอรรณโธ อปากฏ ยังมีได้ปรากฏในคุณนัยบท.
 เบื้องต้น สมเด็จพระเทพฯ สัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อจะดำแดงอรรณโธนั้น
 ให้แจ้งแก่ภิกษุบริษัท จึงมีพระพุทธปฏิมาครว่า ภิกษุเว ตูกรดงษ์
 ทั้งปวงเป็นชินอรธ อันมีศัสตรังวรอนงามเอย ขณะนั้นพระจันทเทวี
 นมัสการเทวดาแล้ว ก็กระทำความดีจว่า เตะระความดีจของข้า ไซ้ข้า
 จะมาเค้กัรรรแกดั่งว่าหามิได้ กัณฑทาดพรหามณคัณนี้ เป็นคนพาดหา
 บัญญามิได้ มิได้ตั้งอยู่ในศีลในสัจจิตตปฏิบัติอันใดอันหนึ่งเอย อันนี้
 ก็เป็นความจริง เตะระความดีจอนั้นขอให้เทพยดาเจ้าทั้งปวง มีดมเด็จพระ
 อมรินทร์ราเป็นต้น แดท้าวจตุโลกบาททั้ง ๔ จงช่วยดำมีแห่งข้าพเจ้าให้
 พ้นจามรณไทย เทพยเจ้าทั้งปวงจงช่วยรักษาพระราชดำมีแห่งข้าพเจ้าให้
 พ้นจากเนอหมอชาคัศก อย่าให้ข้าพเจ้าพดตพรากจากพระราชดำมีในกาด
 ครงนเอย

ตมัตถั	ปกาดณั โธ	ธัตถั	อาห			
คั	สุตถัว่า	อมนุสั โธ	อโยกฎั	ปริพัทมิถัว่า		
ภยมัสสั	ชนยนิ โธ		ราชานั	อิทมโวจ		
ภิกษุเว	ตูกรดงษ์	ทั้งปวง	อมนุสั โธ	ปี	ธัก โโก	เทวดราชา
ขณะนั้นดมเด็จพระอมรินทร์ราช	ได้ทรงฟังศัพทดำเนียงเสียงนางจันทเทวี					
พิดาปร่าไร	ก็มีอาจที่จจะนังได้	เทพยเจ้าทั้งปวงก็ชวนกันมา	ส่วนดมเด็จพระ			
อมรินทร์ราช	ถือซึ่งคัอนเหตุกอนันตุกรุง	เรื่องเป็นเปลวเพลิง	เดดัจเอื้อน			
ดอยอยู่เห็นอัมพรวิถัทางอากาศ		แมตพระสุรเลียงร้องควาดตงมาว่า				
ตูกรพระยามู	เสด้วยราชมิได้	เป็นยศเป็นธรรม	คัว่าท่านนั	เคยพบเคยเห็นที่ไหน		

บุษยามายคนใดที่ตั้งสอนไว้ว่า ให้บุชายัญด้วยเลือดคอกหอยแฉ้วแฉ้วจะได้
 ไปสู่สวรรค์นั้น คือใครบอกใครเล่า ใครสั่งใครสอนจึงมากกระทำดังนี้
 ถ้ายืนฆ่าพระราชบุตรแดงพระอรรคมเหษีเศรษฐีคุณทุกทั้งปวง เราจะค่อยค้ำคะ
 ท่านด้วยก้อนเหล็กก้อนดุกเป่นเปดวเพลิงให้แตก แหกเป่นจุนจิรุนไปในครั้ง
 ว่าแฉ้วท้าวโกสีย์ก็เง้อดเง้อกระทำให้หันหน้าทวาทด้วยเทวบัญญัติว่า แต่ไป
 เบื้องหน้า ท่านอย่าทำวิหิงกรรมตงนสืบต่อไป ขณะนั้นคนทั้งสอง
 คือกัณชหาทพราหมณ์แดงพระเจ้าเอกราช เมื่อได้เห็นพระรูปพระโอม
 พระศิริวิธาศแห่งสมเด็จพระอินทราชาชนครนั้น สดุดังตกใจกลัวเป่นกำดั่ง
 ท้าวเธอก็มีพระโองการตรัสสั่งให้ปลดปล่อยตัวทั้งปวง มีพระราชกุมาร
 เป่นต้นเป่นประชาชน ฝ่ายวามหาชนคนทั้งปวงที่ตงนินบาตประชุมกันอยู่
 ในที่ไกลหลุมยัญนั้น ก็บังเกิดโกลาหลตงนคนตงนก็ช่วยได้ ไม่ค้อนกอนดิน
 ทบุดักกัณชหาทพราหมณ์นั้นให้ถึงแก่ความตาย แฉ้วมหาชนทั้งปวงก็พร้อม
 ใจกัน ครเข้าไปจะฆ่าพระยาเอกราชอีกเล่า พระบรมโพธิสัตว์เจ้า จึงเข้า
 กอดพระบิดาไว้ ห้ามมิให้คนทั้งปวงฆ่าพระบิดา ฝ่ายคนทั้งปวงจึงว่า
 ถ้ากระนั้น พระองค์เจ้าจะให้ชีวิตเป่นทานก็ตามอัสมาไครยเถิด แต่ทว่า
 พระยาณูตามกึ่งนัก กระหม่อมฉนทั้งปวงมีอางที่จะยกย่องให้ครอง
 สัมบัตสืบต่อไปได้ เราจะให้ อยู่แต่ภายนอกพระนคร ว่าแฉ้วคนทั้งปวงก็
 เป็ดองเครื่องประดับสำหรับบรมกษัตริรออกจากกาย แฉ้วก็ให้ พระยาเอกราช
 หนึ่งแฉ้วให้ต้องยอมขมนั้น แฉ้วก็สั่งให้ ไปอยู่ในตระกูลจันฑาตในกาลครั้งนั้น

ตมตถ ปกาเสณ์โต สัตถา อาท

ลัพเพ	ปตฺนติ	นิรย	ยถา	ตํ	ปาปกัมม	กัตวา	
น	หิ	ปาปกัมม	กัตวา	ลพฺภา	สุคฺติ	อิโต	คณฺฑนฺตติ

ภิกษุเว ดกรภิกษุสงฆ์ทั้งปวง ขณะนั้นบุคคลผู้ใดที่ได้บูชาอัญ
นันทน์ ให้ผู้อื่นบูชาอัญนันทน์ ซึ่งขมยนิทดำคัญว่าได้ บุญแทนอุทิศทานนั้น
ครั้นกระทำกาถกริยาตาย ก็ได้ ไปทนทุกข์เวทนาในนรก จะได้ ไปสู่สวรรค์
แต่สักคนหนึ่งนั้นหาไม่ได้

ตมัตถิ ปกาเสณโต สัตถา อาท
สัพเพสุ วิปรมุตเตสุ เย ตัตถิ สมากตา ตทา
อาสุ จันท์ อภิสสิญจัสสุ สมากตา ราชปริธา จ

ขณะเมื่อมหาชนทั้งปวงกำลังจกกาพิกณิทั้งดองเสียแล้ว ก็จัดแจงแต่งเครื่อง
อภิเศกพระจันทกุมาร แต่บรรพตามหาชนมีเศรษฐีตฤหมบดีเป็นต้น ที่พื้น
จากไทยแต่ก็มาประชุมกันอภิเศกพระราชากุมาร ฝ่ายว่าสมเด็จพระมรินทรา
ธิราชก็ถือเอาซึ่งสังข์ ทักขินาวิฏฐอนใหญ่โต คาพยุตมาเป่าถวายเสียง เป่าที่
เดียวดังซังกังไป จิตตาโร มาเส ดันถึง ๔ เดือนเป็นกำหนด ว่าดังนี้ ๆ
ด้วยอาณูภาพของสมเด็จพระมรินทราธิราช สมเด็จพระมรินทราธิราชถือเอาสังข์
มาอภิเศกพระจันทกุมารกับด้วยเทพยดาอันเป็นบริวาร ไซ้แต่เท่านั้น นางเทพ
อัม্বরกัญญา มีนางสุชาดาเป็นต้น ก็มาอภิเศกพระบรมโพธิสัตว์เจ้า ดัน
สัพรังพร้อมไปด้วยเทวบริษัท แดราชบริษัท แดราชกัญญาทั้งปวง
ยกขึ้นซึ่งตฤหมดยอดฉัตรใหญ่ ทรงไชยแดงประฎาก ไซ้เชื้อเชิญพระบรม
โพธิสัตว์เข้าไปในพระนคร แล้วก็นอบถวายบวรเสด็จตฤหมย ฤกาดตริงนั้น
ชาวเมืองทั้งปวงก็ชวนกันให้ร้องส่งสาธุการสมโภชพระบรมโพธิสัตว์ เอาผ้า
ผูกปลายไม้แล้ว โบกโบยกระทำสักการบูชา แล้วก็นำเอาของนันทเกร
ไปค้เบา ให้ชาวพระนครปล่อยเสียซึ่งสัตว์ทั้งปวง ให้พ้นจากที่ผูกที่ขง

อถ โข โปชิตโต ปิตุ วตฺตํ บัฏฐเปลี พระบรมโปชิตตัวเจ้า
 พระองค์ก็คงไว้ ซึ่งวัดคปฏิมัตถ์อันหนึ่งแก่สมเด็จพระบิดา แต่ทว่าพระองค์
 มิให้พระบิดาเข้าไปภายในพระนคร พระบรมโปชิตตัวเสด็จออกจากพระนคร
 ภาราเพื่อจะไปเดินสวนอุทยาน จึงแวะเข้าไปสู่สำนักพระบิดา แต่ทว่า
 จะได้ ถวายบังคมพระบิดานั้นหาไม่ได้ ฝ่ายพระยาเอกราชนั้น กระทำ
 อัญชฎีกรถวายบังคมพระบรมโปชิตตัว แล้วก็ร้องถวายไชยศิริสวัสดิ์พิพัฒน์
 มงคลว่า จิวิ ชิวฑุ พระเจ้าข้า พระองค์จึงมีชนมชีพยืนยาวเป็นสุขเกิด
 พระบรมโปชิตตัว พระองค์อุส่าห์กระทำวัดคปฏิมัตถ์แก่พระบิดา อธิบาย
 ว่าให้เต็มยงแก่พระบิดา โส รัมเมน รัชช กาวเรตฺวา พระบรมโปชิตตัว
 เมื่อพระองค์เสวยราชสมบัติโดยทศพิธราชธรรม ครั้นสิ้นพระชนมายุของ
 พระองค์แล้ว ก็ได้ ไปเสวยรมย์ชมส่นมัตถ์ในสวรรค์สักกเทวโลก

สัตถา อิมํ รัมเมเทสนํ อหริคฺควา สมนเด็จพระบรมโถกนารทคาสดา
 จารยํนำเอาอศิตนิทานพระจันทกุมารชาดก มาโปรดประทานพระธรรม
 เทศนาจบลงแล้ว จึงมีพระพุทธฎีกาตรัสว่า ภิกขเว ตูกรดงษ์ทั้งปวง
 เทวทัตเป็นคนอกตัญญู มิได้ รู้คุณแห่งพระตถาคตแต่ในปัจจุบันชาตินี้หาบมิได้
 แต่ปางก่อนพระตถาคตเสวยพระชาติเป็นพระจันทกุมารนั้น เทวทัตก็มีได้
 รู้คุณพระตถาคต ปราณางจะฆ่าเสียซึ่งตถาคตแดชนเป็นอันมาก เหมือน
 ปัจจุบันชาตินี้ ครั้นแล้วก็เทศนาพระจุฑารวิยสัจ ๕ ประการ คือทุกขสัจ
 สมุททยสัจ นิโรธสัจ มัคคสัจ ครั้นจบพระจุฑารวิยสัจแล้ว พระองค์
 ก็ประมุขซึ่งพระชาดก ตทา กิณฺหาทพรหมณฺ์ ครั้นนั้น เมื่อถับ

ชาติมา คือเทวทัตในครั้ง^{๕๕} โคตมี เทวปี แม้ชื่อว่านางโคตมีมารดา
 พระบรมโพธิสัตว์ เมื่อกลับชาติมา คือพระศรีวิหมามายาอันเป็นพุทธมารดา
 จันทา เทวี พระนางจันทเทวีอรรคมรรยาพระบรมโพธิสัตว์ครั้งนั้น ครั้น
 กลับชาติมา คือนางยโสธราพิมพามารดาเจ้าราहुคครั้ง^{๕๕} เตตา กุมารี
 อันว่านางเตตาก็ครั้งนั้น เมื่อกลับชาติมา คือนางอุบลฉันทนาครั้ง^{๕๕}
 สุโร อันว่าเจ้าสุรกุมารครั้งนั้น เมื่อกลับชาติมา คือพระอานนทเถร
 ผู้เป็นพุทธอุปัฏฐาก รามโคตโค อันว่าเจ้ารามโคตครั้งนั้น เมื่อกลับ
 ชาติมา คือพระภักตสเถร ภักตเสโนว อันว่าภักตเสนนั้น เมื่อกลับ
 ชาติมา คือพระโมคคัลลานเถรอันเป็นทศิยสาวก สุริยกุมารो ฝ่ายว่า
 เจ้าสุริยกุมารครั้งนั้น เมื่อกลับชาติมา คือพระสาริบุตรอันเป็นอรรค
 สาวกแห่งพระศากยวงศ์ครั้ง^{๕๕} สักโก อนุรุทโธ อันว่าพระอินทร์นั้นกลับ
 ชาติมา คืออนุรุทธเถร ตทา ปริสา อันว่าปริษทครั้งนั้น เมื่อ
 กลับชาติมา คือพุทธบริษัท จันทกุมารो ปน ก็อันว่าจันทกุมาร
 ครั้ง^{๕๕} เมื่อประวัติชาติมา คือเราผู้ตถาคตสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้ง^{๕๕}

จันทกุมารชาติกั นิฐฐิตั

จบเรื่องจันทกุมารชาติกแต่เท่านี้

จันทกุมารชาตก

ราชาลี   ตุฑ์ชกัมี โมติ   อิทิ   สัตถา   คิรัชฌกุญเญ   บััพพะเต
 วิหรณ์ โด   เทวทัตติ   อารัพภ   กเถสิ ๗   ศัสส์   วจัตถุ
 สัมภะทักขณชเก   อากคเมว ๗
 ตั   ศัสส์   บััพพชิตกาทโต   บััญชวย   ยาว   พิมพิสารรัญ โญ
 มรณา   ตตถาคคณเยเนว   เวทิตัพพิ ๗   ตั   ปน   มาราเบตฺวา
 เทวทัต โด   อชาตสัตฺตุ   อุปสังกมิตฺวา   อาห   มหาราช   ทว
 มโนโร   มัตถกั   บัตฺโต   มม   มโนโร   ปน   น   ตาว
 ปาปฺณาตฺติ ๗   ตั   สุตฺวา   ราชา   โโก   ปน   โว   ภันเต
 มโนโรติ ๗   มหาราช   นนุ   ทสฺพถ   มาเรตฺวา   พุทฺโธ
 ภวิสฺสามิติ ๗   ราชา   อัมเหเหตถ   กิ   กาทัพพณฺติ ๗
 มหาราช   ฌนุคฺคเห   สันนิปาตาเปตฺตุ   วจฺฉิตฺติ ๗   สํชา   ภันเตติ
 ราชา   อักขณเวรึน   ฌนุคฺคห่าน   บัญฺจ   กุสฺสทานิ   สันนิปาตาเปตฺวา
 ตโต   เขกคัสฺสเน   อัจฉินฺตฺวา   ตาตา   เถวสฺส   วจัน   กโรถาติ

วัฒนา เทวทศตัสส สันตักิ เปเลติ ฯ โส เศล ฆะฐัก
 อามันเคตวา เออมาห อากุโส สมนโณ โคตโม คิธมกุเ
 บัพพะเต วิหริติ อตุกัสมิ นาม ทิวาฐฐาเน จังกมติ คิว
 ปน คัตถ คณัตวา ตัง วิสเปเตน สัตเตน วิธมัตวา
 ฐีวติกขัย ปาเปตวา อตุเคน นาม มัคเคน เอหิติ ฯ โส
 ตัง เปเลตวา ตัสมิ มัคเค เทโว ธนุคคะเท รุเปติ คุมหาก
 ฐิตมัคเคน เอโก ปุริโส อากมัสสตี คุมเห ตัง ฐีวตา
 ไวโรเปตวา อตุกมัคเคน นาม เอธาติ ฯ ตัสมิ มัคเค
 จัตตารอ ปุริเส รุเปติ คุมหาก ฐิตมัคเคน เทโว ปุริสา
 อากมัสสตี คุมเห เต ฐีวตา ไวโรเปตวา อตุกมัคเคน
 นาม เอธาติ ฯ ตัสมิ มัคเค อัญฐู ฆเน รุเปติ คุมหาก
 ฐิตมัคเคน จัตตารอ ปุริสา อากมัสสตี คุมเห เต ฐีวตา
 ไวโรเปตวา อตุกมัคเคน นาม เอธาติ ฯ ตัสมิ มัคเคน
 โสฬส ปุริเส รุเปติ คุมหาก ฐิตมัคเคน อัญฐู ปุริสา
 อากมัสสตี คุมเห เต ฐีวตา ไวโรเปตวา อตุกมัคเคน
 นาม เอธาติ ฯ กัสมา ปเนวมกาสตี ฯ อัตตโน กัมมัสส
 ปฏิจจาทนัตถัง ฯ โส กิร อัตตโน ปาปกัมมัสส ปฏิจจาทนัตถัง
 เอวมกาสี ฯ อถ โส ฆะฐักธนคคะโห วามโต ฐัคค
 ตักเคตวา ปิฐฐูยา คุณฑิสรัง พินธิตวา เมณฐติงคมหาธนุ
 คเหตุวา ตถาคตัสส สันตักิ คณัตวา วิธมัสสตามิ นันติ
 สันญาย ฆนุ อารोเปตวา สรัง สันนัยหิตวา อากัทธิตวา

วิสัยเซตุน นาลักขิ ฯ ลัตถา ธนุ อากัทธมิกุ ทตฺวา วิสัยเซตุน
 นาทาสิ ฯ โส สฺว วิสัยเซตุนปี โอโรเปตฺตุนปี อสฺกโกนฺโธ
 ฉาสฺสกาหิ ภิชฺชมานาหิ วีย มุขโค เขเลน บัคฺชวณฺเณ
 กิตฺตฺนฺทรโป อโหสิ ฯ ลกตฺถสฺสวริ ภัทฺธชาคฺคิ ยนฺเณ
 ปิพิตฺตการบิพิตฺตํ วีย อโหสิ ฯ โส มรณภยตฺชชีโต อัญฺฐาสิ ฯ
 อถ นํ ลัตถา ทิสฺสวา มขุสฺสวํ นิจฺจอารตฺวา โภ ปุริส
 พาลชน มา ภายิ อโธ เอหิ คํ อัสฺสาเสสิ ฯ โส
 ตสฺมึ ฆเณ อวฺรุชานิ ฉทฺเทตฺวา ภควโค ปาเทสุ สิวธา
 นิปิตฺตวา ภควนฺตํ เขตทโวจ อจฺจโย มํ ภาณฺเต อจฺจคฺคมา
 ยถาพาลํ ยถามุพฺพันํ ยถาอกุสฺสํ ยิวานํ คุมฺมหากํ คุเณ
 อชานนฺโธ อนฺนพาลสฺสํ เทวทตฺตสฺสํ วจเนน คุเมหฺ ชีวิตา
 โวโรเปตฺตุน อากโตมฺหิ ฆมถ เม ภาณฺเต ฆมถ สุกฺต ฆมถ
 โลกวิทฺติ อิตฺตโน โทสํ ฆมาเปตฺวา เอกมฺนฺเณ นิสฺสํทํ ฯ
 อถ นํ ลัตถา ลจฺจจาณิ ปกาเสตฺวา โสตาบัตฺติมเถ
 ปติฏฺฐุเปตฺวา อวฺรุโส เทวทตฺเตน อจฺจิกฺกิตฺตมคฺคํ อภิปฏิบิขฺชิตฺวา
 อัญฺญเณ มคฺคเณ ยาหิติ คํ อัญฺโยเซสิ ฯ อัญฺโยเซตฺวา จ
 ปน จิงฺกมา โอริยุหฺ อัญฺญมฺคฺคสฺมึ รุกฺขฆมฺเถ นิสฺสํทํ ฯ อถ
 ตสฺมึ ฆนุคฺคเห อนาคจฺจนฺเณ อิตฺเร เทว กิณฺนุโข จิรายตฺตติ
 ปติมคฺคํ คจฺจนฺตา ทสฺสพตํ ทิสฺสวา อฺปฺสํกมิตฺวา วัณฺทิตฺวา
 เอกมฺนฺตํ นิสฺสํทํ ฯ ลัตถา เตสํ ทวินฺนํ ลจฺจจาณิ ปกาเสตฺวา
 โสตาบัตฺติมเถ ปติฏฺฐุเปตฺวา อวฺรุโส เทวทตฺเตน อจฺจิกฺกิตฺตมคฺคํ

๐ปฺปฏิปัชชชิตฺวา อิมินา อุกฺคาเยน อิตฺตเวปี อากันถฺวา นิสฺสันเน
 ๑จฺจาณี ปกาธะคฺวา โสตาบัตฺติมเถ ปคฺคิยฺฐเปตฺวา อัญญเณ
 ๑มคฺเคน อุกฺโยเชติ ๑ อถ โส ปฐุมมากโค เขยฺฐชนฺคฺโห
 ๑เทวทตฺตํ อุกฺปลงฺกมิตฺวา ภามฺเ คเ เทวทตฺตํ อหํ ตมฺมาตมฺพุกฺขํ
 ๑ชีวิตา โวโรเปตฺวํ นาสกฺขิ มหิตฺตโก โส ภควา มหามฺภาโวติ
 ๑อาโรเจติ ๑ เค ตप्พะเปปี ตมฺมาตมฺพุกฺขํ นิสฺสําย ชมฺมเห
 ๑ชีวิตํ ตทฺชนฺติ ตตฺถกฺกํ ตนฺนิกเถ ปัพพชิตฺวา อรทตฺตํ ปาปฺณิสฺสุ ๑
 ๑อญํ ปวฺตุตฺติ ๑ภิกฺขุสงฺฆे ปากโฏ อโหสิ ๑ ๑ภิกฺขุ ชมฺมสํภายํ
 ๑กถํ ตมฺมฺฐาเปตฺวํ อากฺโข เทวทตฺตํ โท กิร เอกํสํมํ ตถากคเ
 ๑เวริจิตฺเตน พหุ ชเน ชีวิตา โวโรเปตฺวํ วายามมกาสิ เค
 ๑ตप्พะเปปี ตตฺถการํ นิสฺสําย ชีวิตํ ๑ภักฺสูติ ๑ ตตฺถาปํ
 ๑ลึหสยฺนโต อุกฺฐุชฺชาย ทิพฺพาย โสตาชฺชาตฺยา เคตํ กถํ สุตฺวา
 ๑ชมฺมสํภายํ อากันถฺวา กาย นุคฺถ ๑ภิกฺขเว เขตฺตเวหิ ๑กถาย
 ๑ตมฺมํ นิสฺสันนาติ ปุจฺฉิตฺวา อิมาย นามาทิ อุกฺตเต น ๑ภิกฺขเว
 ๑อิทาเนว ปุพฺพะเปปี เทวทตฺตํ โท มํ เอกํ นิสฺสําย มย
 ๑เวริจิตฺเตน พหุ ชเน ชีวิตา โวโรเปตฺวํ วายามมกาสิติ ๑วตฺวา
 ๑ตุณฺหิ อโหสิ ๑ เคหิ ยาจิตฺโต อตฺตํ อาทริ ๑
 ๑อตฺเต ๑ภิกฺขเว อญํ พวฺราณสํ ปุบฺบเวตฺติ นาม อโหสิ ๑
 ๑ตตฺถ ๑วตฺตตฺตํ ๑วณฺโณ ปุคฺโต เอกฺวชา นาม ๑วชฺชํ ๑กาเรสิ ๑
 ๑ตตฺถ ปุคฺโต จันท์กฺมาโร นาม อุกฺปวชฺชํ ๑กาเรสิ ๑
 ๑กัณฺหาหาโต นาม ๑พฺรหฺมโณ ปโรหิตอ อโหสิ ๑

ไล่ รัญโญ อัครัญญจ รมัญญจ อนุสาสติ ฯ คำ สุตฺวา
 กิร ราชา บัณฑิตโตติ วินิจฺฉये นิสฺสทาเปติ ฯ ไล่
 ตัญญจจิตฺตโก หุตฺวา ตัญญจ คเหตุว อสามิกํ สามิกํ กโรติ
 สามิกํ อสามิกํ กโรติ ฯ อเอกทิวสฺ อเอโก อัญฺฐุปราหิโต
 ปุริโส วินิจฺฉยฺฐาเน อปฺกํโกสฺนํโต นิกฺขมิตฺวา ราชูปฺฐุฐานํ
 อากฺขันตํ จันท์กุมารํ ทิสฺวา ตสฺส ปาเทสุ นิปตฺติว
 ปโรทิจิ ฯ ไล่ ก็ โภ ปุริสาติ อาห ฯ สามิ กัณฺฐหาโต
 วินิจฺฉये วิโตปํ ขาทติ อหฺนฺเตน ตัญญจ คเหตุว ปราชย
 ปาปิตฺติ ฯ จันท์กุมารो มา ภายติ วัตฺวา ตํ อสฺสสาเสตฺวา
 วินิจฺฉยํ เนตฺวา สามิกเมว สามิกํ อกาสิ อสามิกเมว
 อสามิกํ อกาสิ ฯ มหาชนो มหาสทฺ์เทเน สํสฺการมกาสิ ฯ
 ราชา คำ สุตฺวา ก็ เอโส สทฺ์โทติ ปุจฺฉิ ฯ จันท์กุมารน
 กิร อัญฺโฏ วินิจฺฉิตโต เทว ตตฺ์เถโส สํสฺการสทฺ์โทติ ฯ
 รัญโญ คำ สุตฺวา ปิติ อปฺบํชฺชิจิ ฯ จันท์กุมารो อากฺขันตฺวา
 ปิตรํ วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสทิจิ ฯ อถ นํ ราชา ตาต
 เอโก กิร เต อัญฺโฏ วินิจฺฉิตโตติ ปุจฺฉิ ฯ อาม เทวาติ ฯ
 เตน หิ ตาต อิตो บัฏฺฐุชฺาย ค์วเมว วินิจฺฉยํ บัฏฺฐุเปหิติ
 ราชา วินิจฺฉยํ กุมารสฺส อกาสิ ฯ กัณฺฐหาตสฺส อาย
 ปุจฺฉิฉิจิ ฯ ไล่ ตโต บัฏฺฐุชฺาย กุมारे อชาจฺญํ พันฺธิตฺวา
 โยคาราเปกฺโข วิจฺริ ฯ ไล่ ปน ราชา มนฺทปญฺโญ
 เอกทิวสฺ รัตติภาเค ปุจฺฉุสฺสมเย เหวรฺบํ สฺเป็น

อังคกตทวาร โภจวิญญู กั ตัตตพรตทนมยปากาวร ติฏฐิโยชนิก
 สุกุณณวาทุกมยมหาวิถิ โยชนนสหัสสุพั เพชเวชนนตปาสวทปฏิมณเจติ
 นันทอนาทิกวนรามณชัยกั นันทโปกัชรนาทิกโปกัชรณรามณชัยกถมนันนาคค
 อากินณทเวทคน ี ดาวคัสถภวน ี ตตถ เวชนนตปาสวท พหุ
 อัจฉรา นัจจคัตวาทิตา นินวัชชีสุ ี ราชา ค ี ทิสวา
 ปพุชฉิตวา ตตถ คันคกาโม หุควา จินเตติ เสว
 อารยิกณทหาตัสสาคเวถาย เทวโตถคามิมคค ปุจฉิตวา เตน
 เทลิตมคเคน เทวโตถ คมิลลัสามิติ ี โส ปาโตว นihatวา
 วิตถ นินวาเสตวา นานคครลโกชนน ปริภุญชิตวา คันช
 วิติมเปตวา นิลลิต ี กณทหาโตเป ปาโตว นihatวา วิตถ
 นินวาเสตวา โกชนน ภุญชิตวา คันช วิติมเปตวา ราชูปฐฐาน
 คณตวา ราชนิเวสนน ปวิสิตวา รัญโญ สุชเตยัย ปุจฉิ ี
 อถลลัส ราชา อาสนน ทาเปตวา ัญ्हัน ปุจฉิ ี
 ตมตถ ปกาเสณโต ตตถา อาท ี

ราชาติ สุกุชกกัมโม เอกราชา ปุเปถวติยา
 ย โส ปุจฉิ พราหมณพนชุ กณทหาต ปโรหิต
 มุพหุ ตคคานมคคมา จิกช ตวมลิต พราหมณ
 ชัมมวินยกุสโต ยถา อิตโต วัชชนตติ สุกค
 นรา ปุญญานิ กถวานาติ ี
 ตตถ ราชาลลิต ราชา อาล ี ี สุกุชกกัมโมค
 กถชตมรุตกัมโม ี ตคคานมคคนต ตคคาน มคค ี ชัมมวินยกุสโตค

สุจริตธัมเม ๑ อาจารย์วินเย ๑ กุสโล ๑ ยถาคิ ยถา ปน นรา
 ปุญฺญานิ กัตถวา อิตโต สุคฺคิ คัจฉนฺติ ตํ เม สุคฺคิมคฺคิ
 อากัฏฐาคิ ปุจฺฉิ ๑ อิทมฺปน บัณฺเฑ สัพฺพปุญฺญพุทฺธิ วา
 ตสฺส สํวกํ วา เสดํ อตถาเกน โพรหิตตํ ปุจฺฉิตุ วัฏฏฺหิต ๑
 ราชา ปน ยถา ปน สัตฺตทาหิ มคฺคัมพุทฺโห ปุริโต
 อคฺคตฺตมาตฺตคิ มคฺคัมพุทฺหิ ปุริตํ ปุจฺฉเอยฺย เหวํ กิณฺโณ
 อชานนํ อชฺชพาดํ กณฺโณทหาถํ ปุจฺฉิ ๑ โส จินฺนเตสิ ฌย
 เม ปัจจามิตฺตสฺส ปิณฺธุสิ ปัสสิตุ กาลโต อิทานิ จันท์กุมาร
 ชีวิตกขยํ ปาเปตฺวา มม มโนรโถ ปุเรตฺตํมิตฺติ ๑ อถ โส
 ราชานํ อามันฺเตตฺวา ตติยํ คากมาท ๑

อติทานํ เทว ทตฺตวาน อวชฺฉณํ เทว ฆาฏเฐตฺวา
 เหวํ อวชฺชนฺติ สุคฺคิ นรา ปุญฺญานิ กัตถวานาติ ๑

ตสฺสสฺสโต มหาราช สคฺคิ คัจฉนฺตา นาม อติทานํ ททนฺติ
 อวชฺฉณํ ฆาฏเฐนฺติ สเจ สคฺคิ คณฺตุกาโมสิ ตวฺมปี ตเถว กโรหิติ ๑
 อถ นํ ราชา บัณฺเฑสฺสคฺคิ ปุจฺฉิ ก็ ปเนตํ อติทานํ
 โถ ๑ อวชฺโณ อิมสฺมิมิ โถกสฺมิมิ เขตฺตญฺจ โช โน
 อักขาหิ ยชิตฺตํมิตฺติ ททามิ ทานานฺนิติ ๑

โสปีสฺส พฺยากาสิ ๑

ปุคฺเคมิ เทว ยชิตฺตํพํ มहेสฺสึหิ นิคเมหิ ๑
 อุตฺตเกหิ อชานเยหิ ๑คหิ
 สัพฺพจตุเกหิ เทว ยญฺญุ ยชิตฺตํพนฺติ ๑

โศปัสสั พักยากรโนโตว เตน เทวโลกมคัค ฐุโฐ
 นรยมคัค พักกาสิ ๑
 คคก ปรุคเคหิติ อคคโน ชาเทหิ บียปรุคเคหิ เจว
 บียชคทาหิ ๑ ๑ มहेสิหิหิ บียภริยาหิ ๑ นิคเมหิติ เสฐรูหิ ๑
 อุงเกหิติ สัพพะเสเดหิ อุงภราษุหิ ๑ อาชานียะหิติ มังคคอสเสหิ ๑
 จตุหิติ เอเคหิ สัพพะเวหิ อัญญะหิ ๑ หิตถิอาทหิ จตุหิติ
 เอว สัพพะจจุเกหิ เทว ยัญญิ ยชิตัพพะ ๑ เอเคสญิ
 ราชปรุคคาคินิ ชคเคน สีส ฉินทิตวา สวณณปาตिया คคโตหิต
 กเคหิตวา อาวาเอะ บักชปีตวา ยัญญัสส ยชนกา ราชาน
 สวีเรนเว สห เทวโลกิ คัจฉนิติ มหาราช สมนพพรหิมณ
 กปนทชริกวงนิพักยาจกานิ ฆาสัจฉาตนาทิตานิ ทานเมว โหติ
 อิเม ปน ปรคชิตาทโย มาเรควา เคส คคโตหิตเณ
 ยัญญัสส ยชน อติทานิ นามาติ ราชานิ สญญาเปสิ ๑ อิติ
 โส จินเตสิ สเจ จินทกุมาริ เอกัญญะเว คณิหิสสามิ
 เวริจัตเตน การณิ มัญญัสสสันคคิติ คัสมา คิ มหาชนัสส
 อนิคเว บักชปี ๑ อิมมปน เคส กเถนคานิ กถ สุตวา
 ณะเคปรุชณา ภิตคคิตา หุควา เอกบัพพะาเรนเว มหาวิรว
 วิรวิสสุ ๑

คคคค ปกาเสณโต สคคค อาห ๑

คิ สุตวา อนิเคปรุเว ชนา กุมารรา มहेสิโย ๑ หัญญินตุ
 เอโก อโหสิ นิคไซโส เกสมา อัจจุคคโต สทโทติ ๑

คัตถ คันติ กุมารา จ มहेสิโย จ หัญญูนี้คฺติ คํ
 วณํ สุกฺวา ฯ เอโกติ สกถราชนิเวสเน เอโกว นิคฺโขโส
 อโหสิ ฯ เกสฺมาติ ภยานโก ฯ อัจจุคฺคโคติ อติอฺจุคฺคโค
 อโหสิ ฯ ตทา สกถราชกฺถํ ยุกฺนํตวาตาทิหํ วิย สํถวณํ
 อโหสิ ฯ

พฺรหฺมโณเป ราษานํ กิ มหาราช ญฺญู ยชิตุํ สกฺโกสิ
 น สกฺโกสิติ ปุจฺฉิ ฯ กิ กเถสิ อาจริย ญฺญู ยชิตฺวา
 เทวโลกํ คมิสฺสํสามิติ ฯ มหาราช ภีรูกษาศิกาทา ทุพฺพตฺตํชมาสยา
 ปฺริธา ญฺญู ยชิตุํ สมิคฺคา นาม น โหนฺติ ตุมฺเห
 อช สัพฺเพ ปาเน สันนํปาเตถ อหํ ญฺญูญาวาญฺเ กัมมํ
 กริสฺสํสามิติ อคฺคโน ปโหนกํ พถํ คเหตุว นควา นิกฺขมม
 ญฺญูญาวาญฺ สมตถํ กาวเรคฺวา วติยา ปริกฺขมิ ฯ กิ การณา ฯ
 ชมิมิโก หิ สมโน จา พฺรหฺมโณ จา อากฺนํคฺวา คํ
 วาเรยฺยชาติ คัสฺมา ญฺญูญาวาญฺ วติยา ปริกฺเขปนํ จาริตฺนํติ
 กิตฺวา โปราณพฺรหฺมเนหิ รูปีคํ ฯ ราษายี ปฺริเส มกฺโกสาเปคฺวา
 ตาตา อหํ อคฺคโน ปุคฺคชิตโร จ ภริยาโย จ มาเรคฺวา
 ญฺญู ยชิตฺวา เทวโลกํ คมิสฺสํสามิ คัจฉถ เนสฺ อจิกฺชิตฺวา
 สัพฺเพ อช ยานเถาติ ปุคฺคานํ ตาว อานยหิตฺถาย อาท ฯ
 คัจฉถ วเทถ กุมारे จันท์ญฺจ สฺริยญฺจ ภาทฺทเสนญฺจ
 สฺริยฺจ รามโคคฺคตฺญฺจ ปตุํ กิร โทถ ญฺญูตฺถายาติ ฯ
 คัตถ จันท์ญฺจ สฺริยญฺจชาติ จันท์กุมารโ จ สฺริยกุมารโ จ

เทว โคตมิเทเวีย อัครคมเสลีย ปุตุตา ๑ ภัททเสโน ๑
 สุโร ๑ รามโคตโต ๑ เสด เวมาติกภาดโร ๑ ปสุ กิร
 โทธติ เอกธัมมิ ฐาเน วาสี โทธ มา อติปภิเรตถาติ อติโต ๑
 เต ปฐุมิ จันทกุมารัสส สันติกิ คณตีวา อาหตุ ตาต
 กุมาร คุมฺหากิ กิร ปิตา คุเมห มาเรตฺวา เทวโดก
 คณฺตุกาโม คุมฺหากิ คณณตีถาย อัมเห เปเสตฺติ ๑ โส
 กัสส วจเนน มํ คณฺหาเปตฺติ ๑ กณฺทหาตฺสส วจเนนาติ ๑
 กิ โส มญฺเญเวกํ คณฺหาเปติ อุกาหุ อญฺเญเปี คณฺหาเปตฺติ ๑
 อญฺเญเปี คณฺหาเปติ สัพพจตุกํ กิร ยญฺเญย ยชาเปตุกาโมติ ๑
 โส จินฺเตสิ ตสฺส อญฺเญเหิ สํทํชี เวะ นิตฺถิ วิจฺจเเย
 วิโดมํ กาคุ อถภันโต มยิ เอกธัมมิ เวะจิตฺเตน พหุ
 ชเน มาราเปติ โทตุ ปิตริ ทัฏฐู สภันตสฺส สัพพะส
 โมจัน นาม มม ภาโรติ ๑ อถ เเน อาห เตน हि
 เม ปิตุ วจัน กโรธติ ๑ เต ตํ อาเนตฺวา วาจํคเน
 เอกมฺนเเต ฐูเปตฺวา อิตเรเปี ตโย อาเนตฺวา ตสฺเสว
 สันติเก ฐูเปตฺวา วัณฺโณ อาโรจยิตฺตุ อาเนตา เต เทว
 ปุตุตาติ ๑ โส เสด วจัน สุตฺวา ตาตา อิทานิ เม
 ฐิตโร อาเนตฺวา เสดญฺเญว ภาติกานํ สันติเก กโรธติ
 จตฺสโส ฐิตโร อาหฺราเปตุ อิตริ คาลมาห ๑

กุมาริโยเปี วเทก อุปเสนญฺจ โภกิตฺตญฺจ
 มุกฺกญฺจ นนฺทญฺจาเปี กุมาริกํ ปสุ กิร โทธ ยญฺเญยตฺถายาติ ๑

เต เหว่ กริสต์สำมาติ ตาลัง สันตักิ คณิต์วา ตา - โรทมานา
ปริเทอมานา อานเค์วา ภาติกาณญ์ญเญว ดันติกเก ฐุบยัตุ ๑
คโต ราชา อัตตโน ภரியานั คหนัตถาย อิตริ์ คากมาท ๑

วิษยปี เม มहेลลึ เหวราวดี เกสึนี้ สุนันท์ญ์จ
ถักขณอรูปันณา ปสุ กิร โทถ ยัญญัตถายาติ ๑

คัตถ ถักขณอรูปันณาติ อุตคเมหิ จตุสัฎฐิยา อิตถักถักขณเอหิ
อูปันณา เอตานิ วเทถาติ อิตถิ ๑

เต ตาปี ปริเทอมานา อานเค์วา กุมารานั ดันติกเก กริสต์ ๑
อถ ราชา จัตตาโร เสฎฐิโน อหาราเปณ์โต อิตริ์ คากมาท ๑

คหปติโยปี วเทถ ปุณณมุขั ภาททิยิ สิงคาคัญ์จ
วักถมกัญจาปี คหปติ ปสุ กิร โทถ ยัญญัตถายาติ ๑

ราชบุริสา คณิต์วา เต อานยัตุ ๑ รัญโย ปุคคทาเว
คัยหมาเน สกถนกรั น กิญจิ อโวจ ๑ เสฎฐิโนทานิ ปน

มหาสัมพันธานิ ตัสมา เถล คหิตกาถ สกถนกรั สัมพัภิ ๑
รัญโย เสฎฐิโน มาเรตวา ยัญญิ ยชิตุ น ทัสสำมาติ

เต เสฎฐิโน ปริวาเรตวาเว เถล ญาติวัตเตน สักขิ
ราชกุต อคมสุ ๑ อถ เต เสฎฐิโน ญาติกณปริวุตตา

ราชานั วันทิตวา อัตตโน ชีวัตติ ยาจัสสุ ๑
คัมคถ ปกาเสณ์โต สัตถา อหา ๑

เต คัตถ คหปติโย อโวจยัตุ สมากตา ปุคคทาเวปริกัณณา
สัพเพ สิชิน เทว ภโรหิ อถ วา โน ทาเส สวาเวหิติ ๑

ตัดก ดัฟเพ สิจิโนติ ดัฟเพ อเม็ท มัตถเก จุถ
 รูเปต์วา อัตตโน เปตต์เก กโรหิ มยน์เต เปตต์กกิจจ
 กริถ์สาม ๑ อถ วา โน ทาเส ฉาเวหิติ อถ วา โน
 อถัททหนโต ดัฟพา เณโย สันนิปาเตศวา ตาถ มช้เณ
 อเม็ท ทาเส ฉาเวหิ มยน์เต ทาสวัตต์ ปฏิสฺสูณิสฺสามาติ ๑
 เต เอว ยาจันตานิ ชีวติ ดัทธึ นาสักชีสุ ๑
 ราชบุริสา ดัฟเพ ปฏิกกมาเปตฺวา เต คเหตฺวา กุมารานัญเญว
 สันติเก นิสฺทาเปสุ ๑ ตโต ราชา หัตถิอาทินิ อานยุนต์ถาย
 อาณาเปเนโต อาห ๑

อภยงกรบี เม หัตถิ	นาฟ้าศิริ อัจจุคคต
อรุณทนต์ อาเนถ โข เต	ชิบบิ ยัญญิตถาย ภวิสฺสันติ ๑
อัสสรัตนบี เม เกถิ	สุภมุข ปุณฺณมุข
วินตกัญจ อาเนถ โข เต	ชิบบิ ยัญญิตถาย ภวิสฺสันติ ๑
อุตถบี เม ยุกปติ โมทก	นิสฺภ กวปตี เต ชิบบิ
อาเนถ สมุห กโรนฺตุ ดัฟพ	ยชิสฺสามิ ททามิ ทานานิ ๑
ดัฟพบี ปฏยาเทถ ยัญญ ปน	อุคฺคตมฺหิ สุริยมฺหิ วเทถทานิ
กุมारे อภิรมนฺตุ อิม รัตติ	ดัฟพบี อุบฺบัฐเปต ยัญญ ปน
อุคฺคตมฺหิ สุริยมฺหิ วเทถทานิ	กุมारे อชฺช โข บัฏฺฐิมารตติ ๑

ตัดก สมุห กโรนฺตุ ดัฟพนติ น เกวถ เอตตถกเมว
 อวเสถสบี ดัฟพ จตุปทกณญเญว บัฏฺฐิตถาย ดัฟพ จตุก
 กัตวา ราช กโรนฺตุ ดัฟพจตุก ยัญญ ยชิสฺสามิ ยาจกาน

สมนพราหฺมณานัญญา ทานํ ทสฺสํสามิตี ๑ สัพฺพปี ปฏฺยิยาเทถาคิ
 เอตํ มยา อุกฺกํ อวเสถํ อပ္ฺปฏฺฐูปฺเปต ๑ อุกฺกํคํมีหิติ อหํ
 ปน ยัญญํ อุกฺกํเต สฺริเย เสว ปาโตว ยชิสฺสํสามิ ๑ สัพฺพปี
 อပ္ฺปฏฺฐูปฺเปตาคิ เสสํปี สัพฺพํ ยัญญูปฺกฺรณํ อပ္ฺปฏฺฐูปฺเปตาคิ อตฺถโก ๑
 รัญญิโย ปน มาตานิโร ชรณํติ เยว ๑ อถสฺสํ เต
 อมัจจา คณฺฑวํ มาตุยา อารุเจตุ อัยเย ปุตฺโต โว
 ปุตฺตทวารํ มาเรตฺวา ยัญญํ ยชิตุกาโมติ ๑ สํ กิ กเถถ
 ตาตาคิ หิตฺถเนน หทยํ ปหริตฺวา โรทมานา ปริเทวมานา
 อากนฺธวํ สัจจํ กิร ปุตฺตํ เอวรูปํ เต ยัญญิโย
 ภวิสฺสํคตฺติ ปุจฺฉิ ๑

คมคฺคํ ปกาเสนํโต สิตฺถา อาท ๑
 ตตํ มาตา อโวจ โรทนํตี อาทตา สวิมานโต
 ยัญญิโย กิร เต ปุตฺตํ ภวิสฺสํคตฺติ จตุหิ ปุตฺเตหิติ ๑
 คตฺถ ตตฺถนํติ ตํ เอกฺวราชานํ ๑ สวิมานโตติ อิตฺถโน
 วสฺสํฐานโต ๑

ราชา อาท ๑
 สัพฺพเพปี มัยหํ ปุตฺตวา จิตฺตา จันทสฺมํ หัญญุมานสฺมํ
 ปุตฺเตหิ ยัญญํ ยชิตฺวาน สุกฺคิ สุกฺกํ คมิสฺสํสามิตี ๑
 คตฺถ จิตฺตาคิ จันทกฺวมาเร หัญญุมานเ เยว สัพฺพเพปี
 ปุตฺตวา ยัญญิตฺถาย มยา ปริจฺจิตฺตาคิ ๑

อถ นํ มาตา อาท ๑

มา ต่ ปุ่ตต์ สั้ทท์เหสิ   สุก์คคิ กิร โหติ ปุ่ตต์ยัญญเณน
 นิรยานเโส มัคโค   น เโส มัคโค หิ สักคานัน ๑
 ทานานิ เทหิ โภณทัตถัญญ   อหิธ่า สัพพะภุคคัพพียานัน
 เอส มัคโค สุกคิยา   น ๑ มัคโค ปุ่ตต์ ยัญญเณนาติ ๑

คัตถ   นิรยานเโสติ   นิวิธัสสาทตถเณ   นิรยานัน   จตุณัน
 อปายานัน   เโส   มัคโค ๑   โภณทัตถัญญาติ   ราชานัน   โคตถเณ
 อถปติ ๑   ภุคคัพพียานันนติ   ภุคคานัญจ   ภุคคัพพัสสัคคานัญจ ๑
 ยัญญเณนาติ   เอรุเปเน   ปุ่ตต์ชั้ตโร   มาเรคควา   ยชนยัญญเณน
 สักคัมมัคโค   นาม   นัตถิ ๑

ราชา อาท ๑

อาจริยานัน   วจนัน   ฆาญยัสสั   จันทัตถัญจ   สุริยัญญ
 ปุ่ตต์เทหิ   ยชั้ตควา   ทุจจัสสะเหหิ   สุกคิ   สักค   คมัสสัธ่ามัตติ ๑

คัตถ   อาจริยานัน   วจนันนติ   อัมม   เณสา   อัตถโน   มติ
 อาจารยัสสั   ฆาปนกัสสั   เม   กัณณะทหาธาจริยัสสั   เอส   วจนัน   เอส
 อหุติญญ   ชู   ศัสมา   อห   เอส   ฆาญยัสสั   ทุจจัสสะเหหิ   ปุ่ตต์เทหิ
 ยัญญ   ยชั้ตควา   สักค   คมัสสัธ่ามัตติ ๑

อถัสสั   มาตา   อัตถโน   วจนัน   คาหาเปตุ   อถักโกณัตถิ   อปคตา ๑
 อถัสสั   มีตา   ต   ปุ่ตต์   สุกควา   อากันนัตถวา   นัน   ปุ่ตติ ๑
 ตมัตถ   ปกาเสณโต   สัตถา   อาท ๑

คัตถ   มีตา   อโวจ   วถวติ   โอรส   สก   ปุ่ตต์
 ยัญญ   กิร   เส   ปุ่ตต์   ภุคคัสสั   จตุหิ   ปุ่ตต์เทหิ ๑

ตักถ วถวถักถ ตักถ ถักถ นาม ๑

ราชา อาก ๑

ถักถเพถ ถักถ ปักถ ถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถ

ปักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ ๑

ถถ ถ ถักถ อาก ๑

มา ถ ปักถ ถักถถักถ

ถักถ ถักถ ถักถ ปักถถักถถักถ

ถักถถักถ ถักถ ถักถ

ถักถ ถักถ ถักถ ถักถถักถ ๑

ถักถถักถ ถักถ ถักถถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถถักถ

ถถ ถักถ ถักถถักถ

ถ ๑ ถักถ ถักถถักถถักถ ๑

ราชา อาก ๑

ถักถถักถ ถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ

ปักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ ๑

ถถ ถ ถักถ อาก ๑

ถักถถักถ ถักถ ถักถถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถถักถ

ปักถถักถถักถ ถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ ๑

ถักถ ปักถถักถถักถ ถักถ ถักถ ถักถถักถ ๑ ถักถ

ถักถถักถถักถ ถักถถักถถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ

ถักถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ ๑

ถถถักถ ถักถ ถักถ ถักถ ถักถ ถักถถักถ ๑

ถถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ

ถถถักถ ถักถถักถ ถักถถักถ

มี เอก นิสสัย ชาต มม ปิตร ยาจิตวา เขตต์กั
ชนิ มรณทุกุชโต โมเจตส์สามิติ ๑ ได้ ปิตรา สัทธี
ถิตตบันโต อาห ๑

มา โน เทว อวชิ

อปี นิคคตพันธกาปี

มา โน เทว อวชิ

อปี นิคคตพันธกาปี

มา โน เทว อวชิ

อปี นิคคตพันธกาปี

มา โน เทว อวชิ

ยัสส์ โหนติ ตว กามา

ภิกขาริยิ จริตส์สามาติ ๑

ทาเส โน เทหิ กัณฺฑาทาส์

หัตถิ อัสเส ๑ ปาเดม ๑

ทาเส โน เทหิ กัณฺฑาทาส์

หัตถิถกณานิ อุชฺฌेम ๑

ทาเส โน เทหิ กัณฺฑาทาส์

อัสตถกณานิ อุชฺฌेम ๑

ทาเส โน เทหิ กัณฺฑาทาส์

อปี วัฐฐา บัพพะชิตา

คตฺถ นิคคตพันธกาปีติ อปี นาม มยิ มหานิคคเตหิ
พันธกา หุคฺวา ๑ ยัสส์ โหนติ ตว กามาติ สเจปี

กัณฺฑาทาส์ ทาตุกาโมสิ คัสสิปี โน ทาเส กัตฺวา เทหิ

กิริตส์สามัสส ทาสกัณฺณติ วทติ ๑ อปี วัฐฐาติ สเจ อัมหาก

โกจิ โทโส อตฺถิ วัฐฐโต โน บัพพะชิติ อปี นาม

วัฐฐา บัพพะชิตา กปณา วिय กปาลํ คเหตฺวา ภิกขาริยิ

จริตส์สาม มา โน เทว อวชิ เทหิ โน ชฺวีตฺถินฺติ วิตปติ ๑

คัสสิ ตํ นานบฺปการิ วิตบิ สุตฺวา ราชา ททยฆาถนํ บตฺโต

วिय อัสสุปฺณเณหิ ~~...~~ เณตฺเตหิ ~~...~~ โภมิ ปุตฺเต มาเรตุ

ถัจฉติ น มมตโต เทวโตเกนาคิ สัพเพ เต โมเจตุ อห
 ทุกัชชี โช เม ขนยัตถ วิตบันคา ชีวิตัสส กามา มุญฺเจถ
 อิทานิ กุมาระ อถปิ เม โหตุ ปุคฺคยัญญเณนาคิ ฯ เต
 รัญฺโณ ถถ สุกฺวา ราชปุคฺเต อาทิ กถฺวา สัพพนค
 ปักฺขปริโยदानํ ปาณคณํ วิลลฺลเสถ ๑ กณฺหาหาโลปิ ยัญญวาวเ
 กัมมํ สวีทหติ ฯ อถ นํ เอโก ปุริโส อเว ทูฏฐ
 กณฺหาหาถ รัญญา ปุคฺคชิตโร วิลลฺลชิตา คิว อคฺคโน
 ปุคฺคทาเว มาเรถฺวา เถล คตโตหิเตน ยัญญ ยชิสฺสสตี
 อห ๑ โส ก็ นามเต รัญญา กณฺหิติ กปฺปญฺฐฐานอคฺค
 วิทย อวตฺถรณฺโต อญฺฐราย ทูริโต ชาวิทฺวา เวเคนาคันถฺวา อห ๑

บุพฺเพเว เมสิ วุคฺโต ทุกักรํ ทูริภิสฺสมภวํ เจต
 อถ โน อปฺภักชตัสส ยัญญัสส กโรสิ วิกฺเขปํ ๑
 สัพเพ วิชฺชนฺติ สุกฺติ ยेषิ ยชฺนฺติ ยेषิ เจว ยชาเปณฺติ
 เยจาเป อนฺโมทณฺติ ยชฺนฺตานํ อีทถ มหายัญญณฺติ ๑

ตถ ปุพฺเพเว เมสิ วุคฺโตติ นนุ มยา คิวํ ปุพฺเพเว
 วุคฺโต ตุมฺหาหิเตน ภีรูกขาติเกน น สักกา ยัญญ ยชิตุ
 ยัญญยชนํ นาม เอตํ ทุกักรํ ทูริภิสฺสมภวณฺติ ๑ อถ โน
 อิทานิ อปฺภักชตัสส ยัญญัสส วิกฺเขปํ กโรสิ ๑ วิกฺขมภนฺติปิ
 ปาโร ๑ ปฏฺิเสชฺนฺติ อคฺค โถ ๑ มหาราช กัสฺมา เขจ
 กโรสิ ยคฺคกา หิ ยัญญ ยชฺนฺติ วา ยชาเปณฺติ วา
 อนฺโมทณฺติ วา สัพเพ สุกฺติเมว วิชฺชนฺตติ ทิสฺเสติ ๑

โส อัมชพาโต ราชชา คัสถ โทชวลีกัสถ กถิ คเหตุวา
 ชนมัสญญี หุคฺวา ปุณ ปุคฺเต คณฺหาเปสิ ฯ ตโต จันทกุมมาโร
 ปิตริ ออนุโพธิยามาโน อาท ฯ
 อถ กัสถว โน ปุพฺเพ
 อถ โน อการณฺสฺมา
 ปุพฺเพว โน ททรรกาเด
 ททรมฺหา โยพฺพนบฺบิตฺตา
 หิตฺถิถเต อสฺสคเต
 ยุกฺเช ฯ ยฺชฺฌมาเน ฯ
 บัจจันเต วา กุปฺปีเต
 อถ โน อการณฺสฺมา
 ยา กาจิ สกฺกณิกาย
 คาสฺสิ หิ ปียา ปุคฺตา
 มา คัสถ สฺสทฺทเหตุ
 มมฺ หิ โส ฆาเอตฺวา
 คามวริ นิคมวริ
 อถคคปฺนิชฺชิกามิ กุเต
 เตสฺสปี ตาทิสานํ
 เขภฺยฺเยน หิ เอเต
 มา โน เทว อวชิ
 ธมฺปี นิคคตพฺนฺธกามิ

โสคถานํ พฺรหฺมเณ อวาเจสิ
 ยญฺญิตฺถาย เทว ฆาเอตฺติ ฯ
 น นเนสิ น ฆาเอตฺติ วา
 อทฺฐกา ตาต หญฺญาม ฯ
 สันนํเช บสฺส โน มหาราช
 น หิ มาทิสํ ไหนฺติ ยญฺญิตฺถาย ฯ
 อฏฺฐวีสฺสุ วา มาทิสํ นิโยชนฺติ
 อภฺมยฺยํ ตาต หญฺญาม ฯ
 วสฺสํติ ตินฺชฺรานิ กถฺวาน
 อถ โน คิวํ เทว ฆาเอตฺติ ฯ
 น มํ กณฺชฺชาหาโต ฆาเอยฺย
 อนฺนํคริ ตญฺจ เทว ฆาเอยฺย ฯ
 ทนฺนํติ โภคํปฺสฺสํ มหาราช
 กุเต เคเห เต กุญฺชนฺติ ฯ
 อิจฺฉนฺติ ทุพฺภิกฺกุ มหาราช
 อถตญฺญโน พฺรหฺมณฺวา ฯ
 ทาเส โน เทหิ กณฺชฺชาหาตฺสฺส
 หิตฺถิ อสฺสเส ฯ ปาเตม ฯ

มา โน เทว อวชิ

อปี นิคคตพินฺธกาปี

มา โน เทว อวชิ

อปี นิคคตพินฺธกาปี

มา โน เทว อวชิ

ยัสฺส โหนฺติ ทว กามา

ภิกฺขวาจริยํ จริสฺสํมาติ ๑

ทาเส โน เทหิ กัณฺฐาหาตัสฺส

หิตฺถิณฺณกณานิ อุชฺฌเมม ๑

ทาเส โน เทหิ กัณฺฐาหาตัสฺส

อัสฺสํณกณานิ อุชฺฌเมม ๑

ทาเส โน เทหิ กัณฺฐาหาตัสฺส

อปี วฐูฐา ปัพฺพาสิตา

ตฺตถ ปุพฺเพติ ตาต ยถิ อหํ มาเรตฺถปิ โพอ อถ กัสฺมา

อัมหากํ ญาติสฺสโน ปุพฺเพ มม ชาตกาเถ พฺรหฺมเน

โสถฺถานํ อวาเจสิ ๑ ตทา กิร กัณฺฐาหาโต ๑ มม

ตฺถกณานิ อูปราระตฺถวา อิมัสฺส กุมารัสฺส น โภจิ อันทฺราโย

ภวีสฺสติ ตุมหากํ อัจฺเจเนน รัชฺชํ การะตฺถตฺตติ อาท อิจฺจัสฺส

ปุริเมเนน ปัจฺฉิมํ น ตเมติ มุสาวาที เอตฺถ เอตฺถสฺส วจนํ

คเหตฺถวา นิการณาเยว ยัญญิตฺถาย เทว ชาเวติ มา อัมเห

ชาเวติ อยํ หิ มยิ เอกัสฺมิ เวเรน มหาชนํ มาเรตฺถกาโม

ตฺถากํ สัสฺสํกฺเขสิ นรินฺทาคิ ๑ ปุพฺเพว โนติ มหาราช

ตฺเจ อัมเห มาเรตฺถกาโม ปุพฺเพว โน ททรกาเถเยว กัสฺมา

ตฺถํ วา นุ นเนสิ น อัญญฺเหหิ วา ชาฏาเปสิ อิทานิ

ปน มยํ ททรา ตฺรุณา ปฺรุมวเย สุิตา ปุตฺตฺตฺตาคาหิ

ตฺวत्ถมาม เหว ภูตา ทว อทฺถกาว กิ การณา

หัญญฺมาติ ๑ ปัสฺสํ โนติ อัมเห จตฺตฺตโรเป ภาติเก ปัสฺสํ ๑

ยุชฌมานะติ ปัจจัตถิกานัน นกรัง ปริวาเรตฺวา ฐิตกาเถ อัมहातिเส
 ปุคฺเต เตหิ สत्थิ युชฌมานะเน ปัสฺส ๑ อปุคฺตกา हि
 ราชานो อนาถา नाम โหนฺติ ๑ มาทิสฺสาคิ อัมहाทิสฺสา
 ปุคฺตกา สุรสา พถบปฺปคฺตา น ยัญญิตฺถาย มาเรตฺพพา โหนฺติ ๑
 นิโยเชนฺตติ เตสฺส ปัจจามิตฺตานิ คณฺหนตฺถาย นิโยเชนฺติ ๑
 อถ โนติ อถ อัมเห ๑ อการณฺสฺมาติ อการणेณ ๑
 อภุมิยฺนติ อโนกาเสยเว กัสฺมา ตาต ्हัญญามาติ อคฺโถ ๑
 มา คัสฺส สत्ถทฺहेสฺสติ महाराज मं गन्तहातो न श्रायेति मा
 คัสฺสมี สत्ถทฺเหยยาสิ ๑ โภคปัสฺสาคิ โภคมี อสฺส พฺรार्หฺมณฺสฺส
 ราชานो เทนฺติ ๑ อคฺคปฺนิชฺชากาปฺติ อถเต อคฺคโคทก
 อคฺคปฺนิชฺชํ ฏณฺ्हิตา อคฺคปฺนิชฺชากาปฺติ โหนฺติ ๑ เตสฺสปฺติ เยส
 กุเถ ภูญฺชฺนติ เตสฺสปี เอวรฺุปานํ ปิณฺฑาทายกานํ ทุพฺพิทฺตุ อิจฺฉนฺติ ๑
 ราชานอ กุมารสฺส วิดาบํ สฺสุตฺวา อหา ๑

ทกฺขิ	โฆ	เม	ชนยิตฺถ	วิตบฺันตา	ชีวิตสฺส	กามา
มูญฺเจตทานิ	กุมาร			อถมี	เม	โหตุ
อิมเมว	คากํ	วิตฺวา	ปฺนบิ	โม	เจสฺสิ	๑
กณฺฑทหาโต	อาคณฺฑวา		ปฺนบิ	อา	ห	๑
ปฺพฺเพว	เมสิ	วฺุคฺโต		ทกฺกร	ทฺุริภิสฺสมภวญฺเจต	
อถ	โน	อฺุปฺกขคฺสฺส		ยัญญิตฺส	ภโรสิ	วิกฺเขป
สฺสเพ	วชฺชนฺติ	สุคฺคิ		เย	ยชฺชนฺติ	เยป
เยจามี	อนฺุโมทณฺ्हิติ			ยชฺชนฺตาน	อฺุทิส	มหาญฺญนิยฺนติ

เฮอร์ วัตีวา ปุณ เต คณฺหาเปติ ฯ อถัสฺส อุนนยณฺคกั

กุมาโร อาท ฯ

ยทิ กิร ยชิตฺวา ปุคฺคเตหิ	เทวโลกํ อิต จุตา ยนฺติ
พฺรหฺมโณ ตาว ยชตุ	บัจฉาเป ยชิตฺตฺติ ราช ฯ
ยทิ กิร ยชิตฺวา ปุคฺคเตหิ	เทวโลกํ อิต จุตา ยนฺติ
เอเสว กณฺหาโถ	ยชตุ สฺเกหิ ปุคฺคเตหิ ฯ
เฮอร์ ชานํ ๑ กณฺหาโถ	กิ ปุคฺคเต น ฆาเยสิ
สัพฺพญฺจ ญาตคณฺ	อิตฺตานญฺจ น ฆาเยยฺย ฯ
สัพฺเพ วัชชณฺติ นิริยํ	เย ยชณฺติ เยเป ว ยชาเปณฺติ
เย จาเป อุนฺโมทณฺติ	ยชณฺตานํ เขตฺติ มหายญฺญณฺติ ฯ

คฺคก พฺรหฺมโณ ตาวาติ	ปฐฺมณฺตาว กณฺหาโถ ยชตุ
สฺเกหิ ปุคฺคเตหิ อถ คฺคฺมิ	เฮอร์ ยชิตฺวา เทวโลกํ คเต
บัจฉา คฺว ยชิตฺตฺติ เทว	สาธุรสโกชนมฺเป หิ คฺว
อญฺญเหหิ วัมฺสิตฺวา ญญชฺสิ	ปุคฺคมรณญฺญเฆว กสฺมา
อวัมฺสิตฺวา กโรสฺสิทฺติ ทิเปณฺ โค	เอวมาห ฯ เฮอร์ ชานนฺติ
ปุคฺคตฺชฺชโร มาเรตฺวา เทวโลกํ	คฺจณฺตฺติ เฮอร์ ชานนฺ โค
กิ การณา อิตฺตโน ปุคฺคเต	๑ ญาตี ๑ อิตฺตานญฺจ
น ฆาเยสิ ฯ สฺเจ หิ ปฺร	มาเรตฺวา เทวโลกํ คฺจณฺติ
อิตฺตานเมว มาเรตฺวา พฺรหฺมโลก	คณฺคัพ โพ ภวิสฺสคฺคิตฺติ เฮอร์
ยญฺญุคฺคณฺ ชานนฺเตน ปฺร	อมาเรตฺวา อิตฺตาว มาเรตฺัพ โพ
สฺยา อยํ ปน ตถา อุกฺตฺวา	มํ มาราเปติ อิมินาเป

การณน กัณฑ์หาตัสต์ กัมม ชานาหิ มหาราช ยถา เสด
วินิจฺจเย วิโดมํ กาคุ อองนโโต เหว กโรตตี ฯ เอทิสันติ
เขวรุมิ ปุคฺคชาฏยัญญํ ฯ

กุมาริ เอตฺตกํ กณฺเฑโต ปิตโร อิตฺตโน วจันํ คาหาเปคฺคํ
อัสสํ โกณโโต ราชานํ ปริวารคฺควา สฺริคํ ราชปรีคํ อารพฺภกํ อาห ฯ
กถัญฺจ กิร ปุคฺคกามาโย คหปตโย ชรณฺิโย ฯ
นคฺรวมฺหิ น อุปวทฺถนฺติ ราชานํ มา ชาฏยิ โอรสํ ปุคฺคํ ฯ
กถัญฺจ กิร ปุคฺคกามาโย คหปตโย ชรณฺิโย ฯ
นคฺรวมฺหิ น อุปวทฺถนฺติ ราชานํ มา ชาฏยิ อตีรชํ ปุคฺคํ ฯ
วัญฺโญ จมฺหิ อิตฺถกาโม หิตो ฯ สัพฺพชนปทฺสัสถ

น โกจิ อัสสํ ปฏฺิฆํ มยา ชนปโต น ปเวเทคฺคิตฺติ ฯ
คตฺถ ปุคฺคกามาโยติ ชรณฺิโยว สันชาย วุคฺคํ ฯ
คหปตโย ฯ ปุคฺคกามา นาม โหนฺติ ฯ น อุปวทฺถนฺตฺติ
น อุปฺภกํ โกณฺิณฺติ น วทฺถนฺติ ฯ อตีรชนฺติ อิตฺตนา ชาตํ ฯ
เอวํ วุคฺคเตปฺปี โกจิ วัญฺญา สทฺธิ กเถคฺคํ สมคฺคํ โถ นาม
นาโหสิ ฯ น โกจิ อัสสํ ปฏฺิฆํ มยาติ อิมินา โน
ลัญฺจโ จ วา คหิตอ อีสสํ วियมเทน วา อิทฺถนาม ทุกฺขํ
กถนฺติ โกจิ เอโกปฺปี มยา สทฺธิ ปฏฺิฆํ กโรนฺโโต นาม
นาโหสิ ฯ ชนปโต น ปเวเทคฺคิตฺติ เอวํ วัญฺโญ ฯ
ชนปทฺสัสถ ฯ อิตฺถกาโมมฺหิ กิ มม ปิตโร อยํ ชนปโต
คุณตฺมมฺบฺนโน เต ปุคฺคโตติ น ปเวเทติ น ชานาเปคฺคิตฺติ อิตฺโถ ฯ

เหว่ วุต์เตปี น โกลิ กิณฺญ์จิ กเถสิ ๑ ตโต กุมารโ
 อตฺตโน ภริยานํ สัตฺตคตฺตํ ยาจนฺตํถาย อัยโยเสนโต อาห ๑
 คัจฉถ โว ภรณิโย ตาตฺตญฺจ วเทถ กัณฺฐาหาลตฺตญฺจ
 มา ซาแฉถ กุมารเ อทฺถลเก ดีหฺลํกาถ ๑
 คัจฉถ โว ภรณิโย ตาตฺตญฺจ วเทถ กัณฺฐาหาลตฺตญฺจ
 มา ซาแฉถ กุมารเ อเปกัชฺเต สัพฺพโถกสฺสํสาติ ๑

ตา กัณฺฐวา ยาจิสฺสุ ๑ ราชา น โอโตเถสิ ๑ ตโต
 กุมารโ อนาโถ หุตฺวา วิดมฺบิโต คากมาห ๑
 ยินฺนุนาหิ ซาเยยฺยิ รกการกฺฤเตสุ วา ปุทฺกัณฺฐกฺฤเตสุ วา
 เวสฺสํเตสุ วา ซาเยยฺยิ น ราชกฺฤเต ซาเยยฺยิ
 น หิซฺช มํ ราชา ยญฺญิเย ซาแฉถสฺสํสาติ ๑

อิติ วิตฺวา ปฺน ตา อัยโยเสนโต อาห ๑
 สัพฺพปาเป มนฺตนิโย คัจฉถ อัยยสฺสํ กัณฺฐาหาลตฺตํ
 ปาเทสุ นิปตฺตํ อปฺราราหํ น บัถฺสํสามิ ๑
 สัพฺพปาเป ภรณิโย คัจฉถ อัยยสฺสํ กัณฺฐาหาลตฺตํ
 ปาเทสุ นิปตฺตํ กิณฺเต ภินฺเต มยํ ทฺฐยิมฺหาติ ๑

ตตฺถ อปฺราราหํ น บัถฺสํสามิติ อหิ อัจริย กัณฺฐาหาล
 อตฺตโน อปฺรารํชํ น บัถฺสํสามิ ๑ กิณฺเต ภินฺเตติ อัยย
 กัณฺฐาหาล มยํ ตฺยํหิ กิ ทฺฐยิมฺหา อถ เจ จินฺทกฺุมารสฺสํ
 โทโส อตฺถิ ตํ ชมถาติ วถถ ๑

ออก จันทกุมารดีด กนิษฐภคินี เสดา กุมารี นาม ๑
 ไล่กั ดันฐาเรตุ อดักโกนตี ปิตุ ปาทุมเสตุ นิปติควา ปริเทวี ๑
 ตมัตถิ ปกาเสณ์โต ลัตถา อหา ๑

กปณา วิตปติ เสดา ทิสฺวาน ภาตโร อุปนัตตเต

ยัญโญ กิร เม อุกฺขิปโต ตาเตน ลักคกามาเนติ ๑

คตถ อุปนัตตเตติ อุปนัตตภาเว ๑ อุกฺขิปโตติ อุกฺขิตโต
 ปวัตติโต ๑ ลักคกามาเนติ มม ภาตโร มาเรตฺวา ลักคํ อิจฺฉันเตน
 ตาเตน ๑ อิม มาเรตฺวา กิ ลักคเณ กริสฺลลิตฺติ วิตปติ ๑

ราชา ลัสลามี กถํ น คณฺหิ ๑ ตโต จันทกุมารดีด
 ปุตโต วสุโต นาม ปิตฺรํ ทุกฺขิตํ ทิสฺวา อหํ อัยยัก
 อุปลังกมิตฺวา ยาจิตฺวา มม ปิตุํ ชีวิตํ ทาเปสฺสํมิตฺติ รัญโญ
 ปาทุมเสตุ นิปติควา ปริเทวี ๑

ตมัตถิ ปกาเสณ์โต ลัตถา อหา ๑

อาวตฺติ จ ปริวตฺติ จ วสุโต ลัมมุชา รัญโญ

มา โน เทว ปิตฺรํ อวชิ ทหรมฺหา อโยพฺพนบฺบตฺตาคี ๑

คตถ ทหรมฺหา อโยพฺพนบฺบตฺตาคี เทว มยํ ตฺรณทวารกา
 น ตาว โยพฺพนบฺบตฺตา อเมหฺลสุปี ตาว อญฺกมฺปาย อมฺหากํ
 ปิตฺรํ มา อวชิ ๑

ราชา ลัสลํ ปริเทวนลฺลทํ ลุตฺวา ภิชฺชมานฺทโย วีย
 หุตฺวา อัสลฺปนฺเนนิ เนคฺเตหิ กุมารํ อาลิจฺจิตฺวา ตาค
 อัสลาลํ ปฏฺฐิภาหิ วิสฺสํเซมิ เต ปิตฺรณฺติ วุตฺวา คากมาห ๑

เอลด์ เค วสุต ปีตา   คังว่ สเมหิ ปีตรา สห
 ทุกข์ โข เม ขนยลึ   วิดปน์โต อิน์เตปรุรัมมิ
 มุญจทานิ กุมาร   อดบี่ เม โหตุ ปุต์คยัญญเณนาติ ๗
 คัตถ อิน์เตปรุรัมมิ นิตติ   ราชนิเวถนัสส์   อิน์เต   ปุเร ๗
 ปุณ กัณท์หาโต อากันท์ควา   ฮาห ๗
 ปุพเพเว เม โขติ วุต์โต   ทุกกรั ทุรัมมิ สัมภวิญญ์เจต
 อถ โน อุกักขัตถัสส์   ยัญญัสส์   กโรสิ   วิกัเขปี่ ๗
 สัพเพ วิชชันทิ สุกคี่   เย ขรันทิ   เยปี่   เจว   ยชาเปณฺติ
 เยจาปี่   อนุโมทนต์ิ   ขรันทานั   อีทิสั   มหายัญญันฺติ ๗
 ราชาปี่   อิน์ชพาโต   ปุณ   คัสส์   วจเนน   ปุต์เต   คัณฺหาเปติ ๗
 ตโต   กัณท์หาโต   จิน์เตสิ   อยั   ราชา   มุทฺจิสัโต   กทาจิ
 วิสัซเซสิ   กทาจิ   คัณฺหาเปติ   ปุณ   ทารกานั   วจเนน   ปุต์เต
 วิสัซเซยย   ยันฺนุนาหึ   ยัญญาวาญญ์เณว   คั   เนมิติ ๗   อถัสส์
 คัตถ   คมนตถาย   คาถมาห ๗
 สัพพรตนัสส์   ยัญญ์ โณ   อุกักขโต   เอกราช   ทว   ปฏิยัตโต
 อภินิกขมัสส์   เทว   สัคคั   คโต   คังว่   ปโมทิสัสส์ สัตติ ๗
 สัสสะโต   โธ   มหาราช   ทว   ยัญญ์ โณ   สัพพรตเนหิ   อุกักขโต
 ปฏิยัตโต   อิทานิ   เต   นิกขมนกาโต   คัสมา   อภินิกขม   ยัญญ์
 ขริตฺวา   สัคคั   คโต   คังว่   ปโมทิสัสส์ สัตติ ๗   ตโต   โพธิสัคคั
 ฮาทาย   ยัญญาวาญญ์คมนกาเถ   คัสส์   โอโรชา   เอกโต   นิกขมัสสุ ๗
 ทมคถั   ปกาเสณฺโต   สัตถา   ฮาห ๗

ททรา สัตตคตฺตา เอกา

เกเต วิกริตฺวาน

อปฺรา ปน โสเกน

เกเต วิกริตฺวาน

คตฺถ นนฺทเน วีย เทวาคิ

ปฺริวาเรตฺวา เทวตา วีย ฯ

คโต ปฺริ คาสํ วิลาโป

กาสิกฺขุจิวตฺถรฺวา

นียนฺติ จันฺทสุริยา

กาสิกฺขุจิวตฺถรฺวา

นียนฺติ จันฺทสุริยา

กาสิกฺขุจิวตฺถรฺวา

นียนฺติ จันฺทสุริยา

มัตฺตโรฆนา นฺหาปฺกฺสุนฺหาตา

นียนฺติ จันฺทสุริยา

มัตฺตโรฆนา นฺหาปฺกฺสุนฺหาตา

นียนฺติ จันฺทสุริยา

มัตฺตโรฆนา นฺหาปฺกฺสุนฺหาตา

นียนฺติ จันฺทสุริยา

ยตฺตํ ปุพฺเพ หตฺถวฺรชฺชคเต

คฺยชฺช จันฺทสุริยา

จันฺทกุมารวตฺตํ ภริยาโย

โรทฺนตีโย มคฺคมนุยายนฺตี ฯ

นิกฺขันตา นนฺทเน วีย เทวา

โรทฺนตีโย มคฺคมนุยายนฺตี ฯ

นนฺทวเน ชวนชฺมมํ เทวปฺคตํ

โหติ ฯ

กฺุณฺชาติโน อคฺคตฺตจันฺทนฺวิตฺตคา

ยัญญุตฺถาย เอกฺราชตฺตํ ฯ

กฺุณฺชาติโน อคฺคตฺตจันฺทนฺวิตฺตคา

มาตุ กตฺวา หทยโสภํ ฯ

กฺุณฺชาติโน อคฺคตฺตจันฺทนฺวิตฺตคา

ชนตฺตํ กตฺวา หทยโสภํ ฯ

กฺุณฺชาติโน อคฺคตฺตจันฺทนฺวิตฺตคา

ยัญญุตฺถาย เอกฺราชตฺตํ ฯ

กฺุณฺชาติโน อคฺคตฺตจันฺทนฺวิตฺตคา

มาตุ กตฺวา หทยโสภํ ฯ

กฺุณฺชาติโน อคฺคตฺตจันฺทนฺวิตฺตคา

ชนตฺตํ กตฺวา หทยโสภํ ฯ

หตฺถิกา ชนฺวชฺชชฺนตี

อุโฆว ปตฺตिका ยนฺตี ฯ

ยัสฺสุ	บุพฺเพ	อัสฺสวรชฺชเร	อัสฺสกา	อนุวชฺชนฺติ
คยชฺช	จันทสุริยา		อุโภ	ปัตติกา ยันติ ฯ
ยัสฺสุ	บุพฺเพ	รถวรชฺชเร	รธิกา	อนุวชฺชนฺติ
คยชฺช	จันทสุริยา		อุโภ	ปัตติกา ยันติ ฯ
เยหิสฺสุ	บุพฺเพ	นียฺสุ	คปนิยภปฺเพ	จตุรงฺคเหิ
คยชฺช	จันทสุริยา		อุโภ	ปัตติกา ยันติ ฯ

คตฺถ กาสิกฺกสิจฺวิตฺถราติ กาสิยานิ สฺวีจฺวิตฺถานิ ธาริยามานา ฯ
 จันทสุริยาติ จันทกุมารโ จ สฺวีริยกุมารโ จ ฯ นหฺวาปถุสฺสฺสหาคาติ
 จันทนจฺจนฺ เณนฺ อุมฺพตฺเตตฺวา นหฺวาปเกหิ กตฺปริกมฺมกตฺยา
 สฺสฺสหาคา ฯ ยัสฺสุติ เย อัสฺสุติ นิปาตมคฺคํ ฯ เย กุมารเวติ อตฺ โถ ฯ
 บุพฺเพติ อิตฺ บุพฺเพ ฯ หตฺถวรชฺชเรติ หตฺถวรนํ ชฺชเร
 อตฺถกตฺหตฺถิกชนชฺชเร ฯ อัสฺสวรชฺชเรติ อัสฺสวรปฺปฐฺชเร ฯ
 รถวรชฺชเรติ รถวรมชฺชเร ฯ นียฺสุติ นิกฺขมฺสุ ฯ

เอวํ ตาสฺสุ ปริเทวนคฺคฺสุ เยว โภชิตฺตํ นครา นีหฺริสุ ฯ
 ตทา สกถนคฺคฺวํ สฺชฺพภิ ฯ นาคฺรา นิกฺขมฺคฺคฺวํ อารภฺสุ ฯ
 มหาชเน นิกฺขมฺนฺเต ทฺวารานิ นปฺปโหนฺติ ฯ พฺราหฺมโณ
 อติพฺหุสนํ ทิสฺวา โภ ชานาติ กิ ภวิสฺสฺสคฺคิ นครทฺวารานิ
 ถกาเปสฺสิ ฯ มหาชโน นิกฺขมฺคฺคฺวํ อถภนฺ โต นครทฺวาริสฺส
 อาสฺสนฺนฺฐาเน อฺยฺยานํ อตฺถิ คสฺส สฺนคิเก มหาวิรํ วิรวิ ฯ
 เติหิ รเวหิ สกฺกณฺสฺมา สฺชฺพภิตฺวา อากาเส บกฺชฺนทิสฺสุ ฯ
 มหาชโน ตํ ตํ สกฺกณํ อามนฺเตตฺวา วิตฺปนฺ โต อาห ฯ

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

ยทิ สกฺุณิ มํตมิจจฺติ

ยชเตคฺถ เอกราชา

คคฺถ มํตมิจจฺตฺติ อัม โภ

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาติ

ยญฺญาวาโฏ อคฺถิ คคฺถ

กณฺฑหาตฺตฺ วจณํ คเหตฺวา

ปฺตฺเตหิ ยชฺติ ๑ เสดฺคากาตฺปิ

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห จตฺติ ปฺตฺเตหิ ๑

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห จตฺติ กณฺญาหิ ๑

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห จตฺติ มเหตฺติหิ ๑

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห จตฺติ คหปคฺติหิ ๑

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห จตฺติ หคฺถิหิ ๑

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห จตฺติ อคฺถเถหิ ๑

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห จตฺติ อคฺถเกหิ ๑

อฺุยยฺตฺตฺ ปุพฺเพน ปุบฺบวตฺติยาย

ตฺมมฺโพห ตฺมพฺพคฺฤเกหิ ๑

สกฺุณิ สจฺ มํตฺ อิจฺจฺติ ๑

ปุบฺบวตฺติยา ปุพฺเพน ปฺรคฺติมฺทิตฺตฺาย

คจฺจ ๑ ยชเตคฺถาติ เขตฺถ

ตยํ ตฺมมฺโพห เอกราชา จตฺติ

เฮเสว นโย ชาหิตฺัพโพ ๑

เอว	มหาชน	คัสมี	ฐานะ	ปริเทวีควา	โพธิสัตว์คัสมี
วสันธุฐาน	คัสมีควา		ปาสาท์	ปัทกัซนิ	กโรนโท
อน์เคปรัญ์	กุฎาคารญ์		อุยยานาทัน	๑	บัสสันโท
ปริเทวน์โท	อาห ๑				คาถาหิ

อยมลัส	ปาสาโท	อิทัง	อน์เคปรั	สุรัมมณีย
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑
อิทมลัส	กุฎาคาร	โสวณัน	บุปผมาตย์	ภักิณัน
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑
อิทมลัส	อุยยาน	บุปผิต	สัพพกาทิก	รัมม
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑
อิทมลัส	อโถกวน	บุปผิต	สัพพกาทิก	รัมม
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑
อิทมลัส	กณิการวน	บุปผิต	สัพพกาทิก	รัมม
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑
อิทมลัส	ปาฐิตวน	บุปผิต	สัพพกาทิก	รัมม
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑
อิทมลัส	อัมพวน	บุปผิต	สัพพกาทิก	รัมม
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑
อยมลัส	โปกัชรณ	สัจญันนา	ปทุมปุนฑริเกหิ	
นาวา	๑	โสวณัน	วีกตา	สุรัมมณียา
เตทานิ	อัยยปุตตา	จิตตาโร	วชย	นินันิตา ๑

ตัด	เตทานิ	อิทานิ	เต	จันท์กุมารวิปฺมุข	อัมหาก
อัยยปุตฺตา	เอวรुบิ	ปาสาทิ	ฉัตฺเทตฺวา	วชย	นีหริยฺนิตฺ ๑
โสวณฺณวิกิตาคิ	สุวณฺณชจิตา	๑			
เอตฺตเกตุ	ฐาเนสุ		วิตปิเตวา	ปุน	หิตฺถิตาสาทินิ
อุปปลิงกมิตฺวา	อาหํสุ ๑				

อิทมัสฺส หิตฺถิตรณํ
 เตทานิ อัยยปุตฺตา
 อิทมัสฺส อตฺตฺรณํ
 เตทานิ อัยยปุตฺตา
 อยมัสฺส อตฺตฺรโก
 สุโก รตนชจิตอ
 นินฺทเน วिय เทวา
 จิตฺตาโร วชย นินฺทิตา ๑

เอราวโณ คโซ วรุณทนต์
 จิตฺตาโร วชย นินฺทิตา ๑
 เอกชฺโร เวควาโต อย อตฺตฺโส
 จิตฺตาโร วชย นินฺทิตา ๑
 สํติยา วिय นิคฺโขโส
 ยตฺตฺสฺสุ อัยยปุตฺตา โสภิตฺ
 เตทานิ อัยยปุตฺตา

กถินฺนาม สํมตฺตฺนุทฺเทหิ
 ราชา ยชิตฺเต ยญฺญ
 กถินฺนาม สํมตฺตฺนุทฺเทหิ
 ราชา ยชิตฺเต ยญฺญ
 กถินฺนาม สํมตฺตฺนุทฺเทหิ
 ราชา ยชิตฺเต ยญฺญ
 กถินฺนาม สํมตฺตฺนุทฺเทหิ
 ราชา ยชิตฺเต ยญฺญ

จันทนมรุกฺกคตฺเตหิ
 สัมมุโพห จตฺติ ปุตฺเตหิ ๑
 จันทนมรุกฺกคตฺตาทิ
 สัมมุโพห จตฺติ กัจญฺญาทิ ๑
 จันทนมรุกฺกคตฺตาทิ
 สัมมุโพห จตฺติ มहेตฺติ ๑
 จันทนมรุกฺกคตฺเตหิ
 สัมมุโพห จตฺติ คหปตฺติ ๑

ขลา โหนฺติ คามนิกมา สฺญญา นิมนฺตฺสกา พฺรหฺมวณฺญา

คทา เหฺลฺลติ ปุบฺบวติยา ยิวฺเรสุ จันทฺสุริเยสุติ ฯ

คตฺถ เอราวโณติ คตฺถ หิตฺถิโน นาม ฯ เอกขฺโร

อภินฺชฺโร ฯ ลาดิยา วีย นิกฺโขโลติ คมนกาเต ลาดิยานํ ฌีย

มชฺเรน นิกฺโขเดเน สมนฺนาคโต ฯ กถฺนํนาม ตจฺมตฺมสฺสุนฺทเรหฺติ

สฺวณฺณลํสาเมหิ อญฺญมญฺญู ชาติยา สเมหิ นินฺทฺโตสตาย

สฺสุนฺทเรหฺติ อตฺถ โท ฯ จันทมนรฺกคคฺตฺเตหฺติ โถหิตจันทมนฺตคตฺถเคหิ ฯ

พฺรหฺมวณฺญาติ ขลา เต คามนิกมา สฺญญา นิมนฺตฺสกา

พฺรหฺมวณฺญา โหนฺติ คทา ปุบฺบวติยาปึ วัลญา ยิวฺเรสุ

ราชปฺตฺเตสุ สฺญญา อวณฺญลํสา ภวีสฺสคฺติ ฯ

เต มหาชนา พหิ นิกฺขมิตฺถุ อตฺถนํตา นครเ เขว จวณฺทา

ปฺริเทวีสฺสุ ฯ โพรสิคฺโตปึ ยญฺญวาวุํ นีโต ฯ อตฺถลํ มลฺตา

โคตฺถิ นาม เทว ปุคฺคานํ เม ชิวฺติ เทหิ สทฺวาติ

มฺยฺโย ปาทฺมฺเต นิปคฺติว ปฺริเทวมานา อาท ฯ

อุมมตฺตกา ภวีสฺลํสามิ ภูนฺทตา บัสนาว ปฺริกิณฺณา

ลเจ จันทกุมาริ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชนฺติ ฯ

อุมมตฺตกา ภวีสฺลํสามิ ภูนฺทตา บัสนาว ปฺริกิณฺณา

ลเจ สฺวียกุมาริ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชนฺตฺติ ฯ

คตฺถ ภูนฺทตติ นินฺทวฺชฺทมิกา ฯ บัสนาว ปฺริกิณฺณาติ

บัสนาว ปฺริกิณฺณลวิรวา อุมมตฺตกา หุคฺวา วิจฺริสฺลํสามิ ฯ

ธำ เหว่ บริเทวน์ตี รัญโยย สันติกา กิญจิ กถ
อดภิศวา สุนิธานิ วัตวา มม ปุตโต ตุมหากั กุซณิศวา
คโต ภวิสสตี กิสส์ ตุมเห นัน น นิวัดเตภาติ กุมารัสส์
จตัสส์โล ภริยาโย อาดังคิศวา บริเทวน์ตี อาท ๑

กินนุมา น รมาเปยฺยอ อัญญมัญญู บียวทา
สาขาิกา อุปรักขิ จ โคปรักขิ จ คายิกา
จันท์สุริเยสฺส นัจจันติโย สมา ตาส์ น วิชชตฺติ ๑

คตติ กินนุมา น รมาเปยฺยนฺติ เกน การเณน อีมา สาขาิกา
อาทิกา จตัสส์โล อัญญมัญญู บียวทา จันท์สุริยกุมารานัน
สันติเก นัจจันติโย คายนฺติโย มม ปุตเต น รมาเปยฺยอ น
อุกกัณฐาเปยฺยอ ๑ สกถขมัพพตัมมิ หิ นัจเจ วา คีเต วา
ธมา อัญญา กาจิ ตาส์ น วิชชตฺติ อตฺโต ๑

อิตติ ธา สุนฺหาหิ สทฺธิ บริเทวิศวา อัญญ
คเหตุพฺพคณฺเณ อปัสสณฺติ กัณท์หาถ อักโกธมานา อัญญ
คาธา อภาสิ ๑

อิม มัยหิ หทยโสถก ปฏิมุญฺจตุ กัณท์หาถ ทว มาตา
โย มัยหิ หทยโสถก จันท์ลัม วชาย นินฺนิตเต ๑
อิม มัยหิ หทยโสถก ปฏิมุญฺจตุ กัณท์หาถ ทว มาตา
โย มัยหิ หทยโสถก สฺริยัสสัณฺมิ วชาย นินฺนิตเต ๑
อิม มัยหิ หทยโสถก ปฏิมุญฺจตุ กัณท์หาถ ทว ชายา
โย มัยหิ หทยโสถก จันท์ลัม วชาย นินฺนิตเต ๑

อิม มัยห์ หทยโสภ	ปฏิมุญจตุ กัณฐาหาต ตว ซาย่า
โย มัยห์ หทยโสภ	อุริยัสมี วชาย นินนิเต ๑
มา ปุคฺเต มา ๑ ปุคฺติ	อัททกช กัณฐาหาต ตว มาตา
โย ซาเวฐิ กุมาร	อทลเถ ลีหฬกาเส ๑
มา ปุคฺเต มา ๑ ปุคฺติ	อัททกช กัณฐาหาต ตว มาตา
โย ซาเวฐิ กุมาร	อเปกชิตะ ลัพพะโถกัสส ๑
มา ปุคฺเต มา ๑ ปุคฺติ	อัททกช กัณฐาหาต ตว ซายา
โย ซาเวฐิ กุมาร	อทลเถ ลีหฬกาเส ๑
มา ปุคฺเต มา ๑ ปุคฺติ	อัททกช กัณฐาหาต ตว ซายา
โย ซาเวฐิ กุมาร	อเปกชิตะ ลัพพะโถกัสสาคิ ๑

คตฺถ อิม มัย्हันติ อิม มัย्ह หทยโสภ ทุกฺช ๑
 ปฏิมุญจตุติ ปวิสตุ ปาปุณาตุ ๑ โย ซาเวฐิติ โย ติว
 หนะติ ๑ อเปกชิตะติ ลัพพะโถเกน โอลอกิตะ ทิสฺสมานะ
 มาเรฐิติ อตฺโถ ๑

โพธิสฺสโต ยัญญาวาเว	บีตร ยาจันโต อาห ๑
มา โน เทว อวชิ	ทาเส โน เทหิ กัณฐาหาตัสส
อปี นิคคตพฺนชกาปี	หัตถิ อัสเส ๑ ปาถะม ๑
มา โน เทว อวชิ	ทาเส โน เทหิ กัณฐาหาตัสส
อปี นิคคตพฺนชกาปี	หัตถิถกณานิ อุชฺฉิเมม ๑
มา โน เทว อวชิ	ทาเส โน เทหิ กัณฐาหาตัสส
อปี นิคคตพฺนชกาปี	อัสสถกณานิ อุชฺฉิเมม ๑

มา โน เทว อวชิ
 ยัตถิ โหนติ ตว กามา
 ภิกขาริยิ จริตตาม ฯ
 ทิพฺย เทว อฺปฺยาจันติ
 ปฏิภาณานิปี หิตฺวา
 อตฺถสาตฺถกานิ กโรนฺติ
 โคโต จ ปุคฺคา ชายันฺติ
 ยญฺญตฺถาย เทว อมาเถสิ
 อฺปฺยาจิตฺถेณ ปุคฺคํ ธมฺมํ
 มา ภิกขตฺถเกหิ ปุคฺเคหิ
 อฺปฺยาจิตฺถेณ ปุคฺคํ ธมฺมํ
 มา กปฺปนตฺถเกหิ ปุคฺเคหิ

ทาเส โน เทหิ กัณฺหาตฺถสฺส
 อปี ฐฐา ปัพฺพชิตา
 ปุคฺคตฺถิกาทถิตฺถิ นาริโย
 ปุคฺเค น หิ ธมฺมํ เอกัจจา ฯ
 ปุคฺคาปี โน ชายันฺตุ
 อถ โน อการณฺสฺมา
 ฯ
 มา ตาต โน อมาเถสิ
 ยชิตฺถอ อิมํ ยญฺญํ ฯ
 มา ตาต โน อมาเถสิ
 อมฺมาย โน วิปฺปวาเสตฺถิ ฯ

คฺคิ	ทิพฺย	เทว	อฺปฺคฺคา	ทถิตฺถาปี	นาริโย
ปุคฺคตฺถิกา	หฺตฺวา	พหุบฺบิณฺณาการํ	หริตฺวา	ปุคฺคํ	วา
ชิตฺวํ	วา	ธมฺมสฺสํมาตฺติ	ทิพฺย	อฺปฺยาจันฺติ	ปฏิภาณานิปี
หิตฺวาติ	โทหตานิ	ฉตฺถเตตฺถวาปี	อถมฺมิตฺถวาปี	อตฺถิ	อทิ
วุดฺดํ	โหติ	มหาราช	นารินํ	หิ	อฺปฺบิณฺนโทหตํ
คัพฺโปก	สุตฺถิตฺถวา	นตฺถติ	คตฺถ	เอกัจจา	ยาจันฺติ
อถมามา	ฉาจิ	ถตฺถิ	โทหตํ	ปหาย	อปริภุญฺชิตฺถวา
ธมฺมํ	กาจิ	โทหตํ	อถมามา	น	ธมฺมํ
มาตา	โทหตํ	ธมฺมิตฺถวา	ปริภุญฺชิตฺถวา	อฺปฺบิณฺนคัพฺปํ	อวินาเสตฺถวา

ปุ่เต เหว่ ปฏิต์เร มา โน อวชิตี ฆาจติ ๑
 อัดถัดถาณตี มหาวช อิม ัดถา ฆาธา กรอมติ กิณตี
 ปุ่เต โส ชกษตีติ ๑ ตโต ๑ ปุ่เตติ ปุ่เตนามี โน
 ปุ่เต ษายตีติ ๑ อล โน อการณัตถ์มวติ อล คิว
 อิมเห อการณณ ยัญญิตถาย ฆาเวติ ๑ อูปาจิตเกนาติ
 เทวตานิ อายาจนน ๑ กปนถ์ชเกตีติ กปนณย หุ่ควา
 ถ์ชเกตี ปุ่เตติ อิมเห ัดถ์ อิมหาค์ อิมมาย มา
 วิปวาเสตี มา โน มาตธา ัดถ์ วิปวาธ์ กรัดถ์ติ วทติ ๑
 ไล เหว่ วทนโคปี ปิตุ ัดถ์ติกา กิญติ วจน
 อถภิต์วา มคตุ ปกทมเต นิงติ์ควา ปวิเทวมโน ฆาห ๑

พหุกุชั โปสิยา จันที อิมม คิว ษยเด ปุ่เต
 วันทามิ โส เต ปาเท ลกตุ ตาโต ปราโดก ๑
 หนท ๑ ม อูปคุยห ปาเท เต อิมม วันทคิ เทตี
 คัจฉามิทานิ วิปวาธ์ ยัญญิตถาย เอกราชัตถ์ ๑
 หนท ๑ ม อูปคุยห ปาเท เต อิมม วันทคิ เทตี
 คัจฉามิทานิ วิปวาธ์ มาตุ กัตถว หทยได้ก ๑
 หนท ๑ ม อูปคุยห ปาเท เต อิมม วันทคิ เทตี
 คัจฉามิทานิ วิปวาธ์ ษนัตถ์ กัตถว หทยได้กัตถ ๑

ตตถ พหุกุชั โปสิยาติ พหุติ ทุ่เชนิ โปสิยง ๑
 จันทนตถ ม จันทกุมาริ เหว่ โปสิตีวา อิทกนิ อิมม คิว
 ษยเด ปุ่เต ๑ ลกตุ ตาโต ปราโดกนติ ปิตถ เม

โกศสัมปันน์	ปรโลก	ถก ๑	อุปกุญหาติ	ชาตังคิควา
ปติสัชชิตวา ๑	วิปป์วาลันติ	ปน	อนาคมนาย	อจจันตวิปป์วาล ๑
อถัสส์	มาตา	ปริเทวนีตี	จตัสส์ ไธ	คาถาโย
			อภาสิ ๑	
ห็นท์ ๑	ปทุมปัตตทาน		โมถิ	พนัชัสส์
			โคตมิปัตต	
จัมปกทถมิถัสสาโย			เฮธา	เต
			ไปราณิกา	ปกติ ๑
ห็นท์ ๑	วิเลปนันเต		บัจฉิมก	จันทง
			วิถิมบัสส์	
เยหิ ๑	สุวิติโต		โสภสิ	ราชปริธาย ๑
ห็นท์ ๑	มุตุกานิ	วัตถานิ	บัจฉิม	กาสิก
			นิวาเสหิ	
เยหิ ๑	สุนิวติ โถ		โสภสิ	ราชปริธาย ๑
ห็นท์ ๑	มุตคามณิกนทวิภูติตานิ	คณหัสส์	วัตถาภรณานิ	
เยหิ ๑	วัตถาภรณเหหิ		โสภสิ	ราชปริธายาติ ๑
คตถ	ปทุมปัตตทานนติ		ปทุมปัตตเวฐนินนาเมก	ปสาชนิ ๑
ค	สันชาเยวาท ๑	คว	วิปป์กิลณ	โมถิ
			อถุชปีตีวา	
ปทุมปัตตเวฐเนน	โยเชตวา		พนัชัสส์ติ	อต โถ ๑
			โคตมิปัตตาคติ	
จันทกุมาร	อาตปติ ๑		จัมปกทถมิถัสสาโยติ	อพนันศริเมหิ
จัมปกทเดหิ	มิถัสกา		วณณคณชสัมปันนา	นानาบุปป์มาตา
ปิตนชัสส์ ๑	เฮธา	เตหิ	เฮธา	คว
			ไปราณิกา	ปกติ
คเมว	ภษัสส์	ปุตตาคติ	ปริเทวติ ๑	เยหิ
			จาติ	เยหิ ๑
โถหิตจันทงวิเลปนเหหิ	วิติโต		ราชปริธาย	โสภสิ
			ตานิ	
วิถิมบัสส์ติ	อต โถ ๑		กาสิกนติ	ถตถหัสส์คณิก
			กาสิกวตถ ๑	
คณหัสส์ติ	ปิตนชัสส์ ๑			

อิทานิสต์ จันทา นาม อัครมหเสถ รัญโญ ปาทุมเด
นิปติควา ปรีเทอมานา อาห ๑

น หิ นุนาย รัญรูปาโต ภูมิปติ ชนปทิสต์ ทายาโท
โดกิสต์โร มหันโต ปุต์เต สิเนห์ ชนยัตติ ๑

คัม สุตฺวา ราชา คาถมาห ๑

มัยหึ ปैया ปุต์ตา อิตฺตา ๑ ปีโย ตุมเห ๑ ภริยาโย
สัคคญฺจ บัตถยมาโน เตนานหฺ ฆาญยิสต์ดามิตี ๑

คัสสโต โถ กิ การณา ปุต์ตสิเนห์ น ชเนมิ น เกวต
โคตมिया เอว อถ โช มัยหึ ปैया ปุต์ตา ๑ ตถา
อิตฺตา ๑ ปีโย ตุมเห ๑ สุนฺหาโย ภริยาโย ๑ เม
ปैया เยว ๑ เอว สันเตปี สัคคญฺจ บัตถยมาโนติ อห
คัม สัคคํ บัตถेमิ เตน การเนน เอเต ฆาญยิสต์ดามิ มา
จันตยิตถ สัพเพมิ เต มया สัทธี เทวโตเก เอกโต
ภวีสฺสัน ตติ ๑

จันทา อาห ๑

มํ ปฺรุมํ ฆาญเหิ มา เม หทยํ ทุกฺขํ อฆาเดติ
อตฺถโกโต สุนฺทรโก ปุต์โต ตว เทว สฺซุมาโต ๑
หฺนทยฺย มํ หนฺสฺส
บุญฺญํ กริสฺส วิปฺลํ วิจราม อฺโก ปฺรโตเกติ ๑

คตฺถ ปฺรุมนฺติ เทว มม สํมิโกโต ปฺรุมตฺรํ มํ
ฆาญเหิ ๑ ทุกฺขนฺติ คัม จันทิสต์ มฺรณทุกฺขํ มม หทยํ

มา รชมาเดลี ฯ อตังโกตีติ อัย มม เอโกว อตังกคปฏิจัตไตติ
เฮवं อตังโกโต เอวรูปี นาม ปุคฺคิ น มมายตี महाराजति
ที่เบติ ฯ หนึ่งหस्थ्यาคี หนึ่ง อัยย ฯ ราชานํ อาถนํคฺ
เอวมาห ฯ เสด็จอวตติ จันทิเยน สัทธี เสด็จกา ฯ เหล่าสามิติ
ภวีสสามิ ฯ วิจารณ์ อุกฺ ปรโลเกติ คยา เอกโคว ฆจฺจิตา
อุภมึ ปรโลเก สฺซํ อนุกฺวันฺตา วิจารณ์ มา โน
ลคคณฺทรายมกคคฺติ ฯ

ราชา อาห ฯ

มา คิว จันเท รุจิ พหุทา ทว เทววา วิสาถลัทธิ
เต คัม รम्मยีสถนนติ ธิญฺฐูธัมมิ โคตมิ ปุคฺคเตติ ฯ
ทตถ มา คิว จันเท รุจิติ มา คิว อตฺตโน มรณํ
โรเจตี ฯ ฆจ รุคฺคิเปี ปภสฺสุ ฯ มา โรหิติ อตฺโต ฯ
เสวรวาติ ปวรา ปฏิภคฺติกา ฯ

ตโต ปรํ สัตถา เหวํ วุตฺเต จันทา อตฺตानํ หนึ่งติ
หัตถเตเดหิติ อุปุทฺทมคาถมาห ฯ

ตโต ปรํ คัสสสาเยว วิธวาโป โหติ ฯ

อตมัตถโก สิวโคเนน ธีลลสามิ วิถํ มริลลสามิ
เน หิ นุนิมลลํ รญฺญโณ ญาติมิตฺถา ฯ วิษฺวเว
สุททก เขน อทฺนํติ ราชานํ มา ฆจฺจโย โอรเด ปุคฺคเต ฯ
เน หิ นุนิมลลํ รญฺญโณ ญาติมิตฺถา ฯ วิษฺวเว
สุททก เขน อทฺนํติ ราชานํ ฆจ ฆจฺจโย อตฺตเวร ปุคฺคเต ฯ

อิเม เคปี คุยห์ ปุคฺตา	คุณิโน กายุรชาริโน
ราชปุคฺเตหิ ยชฺสึลฺลํ ยญฺญิ	อถ มุญฺจตุ โคตมิ ปุคฺโต ๑
วิทตคฺปิ มํ กัถฺวา	ยชฺสึลฺลํ สัคฺคชา มหาราช
มา เขฏฺฐรูปุคฺคํ อวชิ	อทฺธกํ สึหฺลํกาดฺ ๑
วิทตคฺปิ มํ กัถฺวา	ยชฺสึลฺลํ สัคฺคชา มหาราช
มา เขฏฺฐรูปุคฺคํ อวชิ	อเปกฺกํ ชคฺคํ สัฟฺฟโถกฺกัสนฺติ ๑

คตถ เหวณฺติ อํษฺสเวเตน เอกกราเชน วุคฺเตเต ๑ หนฺตติ

เทว กิณฺนามเต กเถสฺสึติ วิคฺวา หัคฺคตเถหิ อคฺคานํ หนฺติ
 หนฺติ ๑ ปัสสํสามิ ปิวีสํสามิ ๑ อิเม เคปีติ อิเมเป
 วสุตฺถกุมารํ อาทิ กัถฺวา เสตฺถารเก หัคฺเถ คเคหฺตฺวา รญฺโญ
 ปาทมฺภูเต จูติตา เหวมาห ๑ คุณิโนติ มาตาคุณาภรณหิ
 สมันฺนาคตา ๑ กายุรชาริโนติ กายุรปสาณชชรา ๑ วิทตคฺหนฺติ
 มหาราช มํ ฆาฏฺเตวา โภฏฺฐฺราสฺสคฺคํ กัถฺวา ๑ สัคฺคชาติ
 สัคฺคตฺถุ ฐฺราเนลฺลํ ยญฺญิ ยชฺสึลฺลํ ๑

อิติ สํ รญฺโญ สันฺติเก อิมานิ คาทานิ ปริเทววิคฺวา
 อสฺสํสํสํ อตภามาเนนา โพรสิตฺคฺคํสฺสํสํ สันฺตํคํ คณฺตีวา ปริเทวามาเน
 อญฺฐฺราติ ๑ อถ นํ โส จันฺเท มยา ชีวมาเนน คุยฺหํ
 คัสฺมิ คัสฺมิ วิคฺคฺคํคํสฺมิ สุกฺกณฺเต สุกฺกณฺเต อุกฺกัจจาวจานิ มุคฺคฺคาทนิ
 พุทฺธา อภารณานิ ทินฺนานิ อธิชฺช ปน เต อิทํ บัจฺจิมกํ
 ทานํ สํวิวารุพฺพหนฺเต อภารณํ ทมฺมิ คณฺตีวาหิ หนฺติ อาห ๑

คัมภีร์ ปกาศเนโค สัตถา อาก ๖

พุกา ทว ทินนา อารณา
มุตตามณิ เวสุรียา

อุจจาวจา สุภณิตัมหิ
อิทนต์เค บัจฉิมกั ทานนัตติ ๖

จันทา เทวี่มี ตั สุตวา

ตโต อปราหิ นวหิ ศาถาหิ

วิตปนต์ อาก ๖

เยล ปุพเพสุ ชนฺเชตุ
เตตฺชชปี สุนิสฺสโค เนตฺตํได้
เยล ปุพเพสุ ชนฺเชตุ
เตตฺชชปี สุนิสฺสโค เนตฺตํได้
อจิรา วต เนตฺตํได้

มุถฺตา มาถาคุพฺพา วิวตฺตํได้
วิวตฺตํได้สฺสติ ชนฺเชตุ ๖
จิตฺรมาถาคุพฺพา วิวตฺตํได้
วิวตฺตํได้สฺสติ ชนฺเชตุ ๖
วิวตฺตํได้สฺสติ ราชบุดฺตานํ ชนฺเชตุ

อถ มม ทหยัง น ฉาเลติ

ตาว ทพฺพหฺนฺชนฺญูจ เม อาลึ ๖

กาถิกถุจิวตถรวา

กุนฺชาติโน อคฺคถุจันฺทนวิดิคฺคา

นียฺยาถ จันฺทสุรียา

ยฺญูญิตฺถาย เอกราชสฺสํ ๖

กาถิกถุจิวตถรวา

กุนฺชาติโน อคฺคถุจันฺทนวิดิคฺคา

นียฺยาถ จันฺทสุรียา

มาตุ กิตฺวา ทหยโสถํ ๖

กาถิกถุจิวตถรวา

กุนฺชาติโน อคฺคถุจันฺทนวิดิคฺคา

นียฺยาถ จันฺทสุรียา

ชนฺสฺสํ กิตฺวา ทหยโสถํ ๖

มฺถฺรตฺโฆชนา นฺหาปภฺสฺนฺหาตา

กุนฺชาติโน อคฺคถุจันฺทนวิดิคฺคา

นียฺยาถ จันฺทสุรียา

ยฺญูญิตฺถาย เอกราชสฺสํ ๖

มฺถฺรตฺโฆชนา นฺหาปภฺสฺนฺหาตา

กุนฺชาติโน อคฺคถุจันฺทนวิดิคฺคา

นียฺยาถ จันฺทสุรียา

มาตุ กิตฺวา ทหยโสถํ ๖

มั่งรลโภชนา น้หาปกสุน้หาคา กุณ้ชาติโน อค้คคจันทนวิติค้คา
นียยาถ จันทสุริยา ชน้ลล้ กัต้วา หทยได้กัณ้ติ ๑

คัตถิ มุถ้ถา มาถาคิ ปุบ้ปถามาณี ๑ เคต้ช้ชชาติ เคต้
อช้ช ๑ เนค้ต้ได้ติ อสิ ๑ วิวต้คิถ้ลล้ค้ติ ปคิถ้ลล้คิ ๑ อจิรา
วคาคิ อจิเรณ วต ๑ น ฌาถค้ติ น ภิช้ชติ ๑ คาว
ทัพพหนชนญัจ เม ขาส้ติ อติวिय ธิรพ้หน้ เม หทย
ภวิถ้ลล้ค้ติ อต โถ ๑ นียยวถาคิ นิค้จันถ ๑

เอว้ ค้ลล้ถา ปรีเทว้ณ้ติยา ยัญญิวาเวถุ สัพพกम्म
นิจฐาติ ๑ อมัจจา ราชปุค้คิ เนค้วา ค้ว โอนาเมค้วา
นิต้ทาเปค้ ๑ กัณ้ชหาโต สุวณ้ณปาคิ อุนาเมค้วา ชคค้
อาทาย ค้ลล้ ค้ว ฌินทิส้ถาม้ติ อญฐาติ ๑ ค้ ทิส้วา
จันทเทว้ อัญญิ เม ปฏิส้ถรณ้ นตติ อตคิโน สัจจพถน
ถามิกลล้ สอ้ถิ กริส้ถาม้ติ อัญชถิ ปค้คย्ह ปรีถาย
อนค้รณ้คเว วิจรณค้ สัจจกรियิ อกาสิ ๑

คมัตถิ ปกาถน้โต สัตถา อาห ๑
สัพพลัม อุนกชคลัม นิสิตเต จันทสุริยลัม ยัญญิตถาย
ปัณ้จถราชธิคา ปัณ้ชถิกา สัพพปรีสันคฺตรมนุปรियाสิ ๑
เยน สัจเจน กัณ้ชหาโต ปาปกัมม กโรติ ทุมเมโธ
เอเตน สัจจวช้เชน ถมิงคิเน ถามิเกน โหมิ ๑
เยชคิถิ อมณุถ้ถา ยานิ ยกชภคฺตวิพยานิ
โกโรนค้ เม เวยยวตคิถิ ถมิงคิเน ถามิเกน โหมิ ๑

ยา เทวดา อิชาคตา ยานิช สัพพกตภยานิ

สฺรณฺสนิ อนุถํ คายถ มํ ยาจามิ โว ปติมาหํ อชยํนติ ฯ

ตตถ อุกกชตสฺมนติ สัพพสฺมิ ยัญญิตฺตภาเร สฺสชฺชิตเ
 ปฏิยตฺเต ฯ สมนฺกนฺติ สฺมปฺยคฺคา เอกสฺมปฺยคฺคา เอกสฺวาสา
 โหมิ ฯ เขตฺตติ ये อิจ อตฺติ ฯ ยกษภตภยานิ
 เทวสฺชาตา ยกฺษา จ วจฺตมิกฺวา ฐิตสฺตตสฺชาตา ภูตา จ
 อิทานิ วจฺตมณฺกตฺตสฺชาตานิ จ ภฺยานิ ฯ เวยฺยวตฺตคินฺติ มยฺหํ
 เวยฺยวตฺตจํ กโรนฺตุ ฯ คายถ มนฺติ รัทฺถถ มํ ฯ ยาจามิ โวติ
 อหํ โว ยาจามิ ฯ ปติมาหํนติ ปติ อหํ ฯ อชยํนติ
 ปจฺจตฺติเกหิ อเชยฺยํ อชิตํ ฯ

ถถ สกฺโก เทวราชา ตสฺสตา ปริเทวนสฺสทํ สฺตุวา ตํ
 ปวฺคตํ ญิตฺวา ตาวเทว ปชฺชติตถอยญฺญํ อาทาย อาคนฺตฺวา
 ราชานํ ตาเสตฺวา สัพเพ วิสฺสชฺชาเปตี ฯ

คตมตฺถํ ปกาเสนฺโต สิตฺถา อาท ฯ

คํ สฺตุวา อมนุสฺสโต	อโยญฺญํ บริพรมิตฺวา
ภยมสฺสชฺช ษนยํนโต	ราชานํ อิทมโวจ ฯ
พฺุชฺฉสฺสตุ ไซ ราชกถิ	มา เตหํ มตฺถกํ นิตาเพสฺสํ
มา เขญฺฐุปรคฺคํ อวชิ	อทฺถกํ สฺสฺหตฺถกํ ฯ
โก เต ทฺธิฐฺโร ราชกถิ	บุคฺคตภริยาโย หญฺญูมานา
เสญฺฐู ๑ คหปติโย	อทฺถกา สฺสคฺคกามา หิ ฯ

คํ์ สุกฺวา	กัณฺฑหาโต	ราชา ๑	อภฺตมิทํ	ทิสฺวาน
สฺพเพสฺส	พินฺชานานิ	โมเจสฺส	ยถา	คํ์ อปฺปาปานํ ๑
สฺพเพสฺส	วิปฺปมุตฺเตสฺส	เย	คตฺถ	สฺมาคตา
สฺพเพ	เอกเดณฺฑมฺกํสฺส	เอตํ	วโร	กัณฺฑหาตสฺสํสาติ ๑

คตฺถ	อมนฺตํ	โสติ	สํกโก	เทวราชา ๑	พฺุชฺฌสฺสํสฺสํ
ชานสฺสํ	สํตถกฺ	เชหิ ๑	ราชกตฺติ	ราชกาฬกัณฺณิ	ราชตามก ๑
มา	เตหิ	คิ	ปาปราช	พฺุชฺฌ	มา
เท	อหํ	มคฺคกํ	นิตาเพสฺส	ปหริ ๑	โก
เต	ทิจฺฐ	โรจฺฐิ	กุกฺ	ตยา	ทิจฺฐ
รูปํ	โพ ๑	สํคฺคกามา	หิ	คิ	นิปาตมคฺคํ ๑
สํคฺคกามา	สํคฺคกามา	ชิตํ	โธ ๑	คํ์	สุคฺวาติ
ภิกฺขเว	สํกํสฺส	วจนํ	สุคฺวา	กัณฺฑหาโต ๑	อภฺตมิทนฺติ
ราชา ๑	อิทํ	สํกํสฺส	ทสฺสํ	ปฺพเพ	อภฺตปฺพเพ
ทิสฺวา ๑	ยถา	คณฺ	ติ	ยถา	อปฺปาปานํ
โมเจสฺส	เอวเมว	โมเจสฺส ๑	เอกเดณฺฑมฺกํสฺส	ภิกฺขเว	ยคฺคกา
คสฺมํ	ยญฺญาวา	เอ	สฺมาคตา	สฺพเพ	เอกโกตทา
หตํ	กตฺวา	กัณฺฑหาตสฺส	เอเกกํ	เดณฺฑมฺกํ	ปหารํ
อหํ ๑	เอตํ	วโร	เอโส	กัณฺฑหาตสฺส	วโร
อโหสิ ๑	คตฺถ	นํ	ชิวคฺกชยํ	ปาปยํ	สฺสํ
อตํ	โธ ๑	คํ์	ปน	มาเรคฺวา	มหาชโน
ราชานํ	มาเรคฺ	ชารมิ ๑	โพชิตํ	โค	ปีตรํ
ปติสฺส	ชิตฺวา	มาเรคฺ	น	อทาสิ ๑	มหาชโน
ชิวคิ	คาวสฺส	ปาปญฺญํ	เอ	คตฺ	ปนสฺส
น	ทสฺตาม	นคเว	นิวา	ญจํ	น
ทสฺตาม	จณฺฑา	กตฺวา			

คํ์	ปน	มาเรคฺวา	มหาชโน	ราชานํ	มาเรคฺ	ชารมิ ๑
โพชิตํ	โค	ปีตรํ	ปติสฺส	ชิตฺวา	มาเรคฺ	น
อทาสิ ๑	มหาชโน	ชิวคิ	คาวสฺส	ปาปญฺญํ	เอ	คตฺ
ปนสฺส	น	ทสฺตาม	นคเว	นิวา	ญจํ	น
ทสฺตาม	จณฺฑา	กตฺวา				

พหินคร เวสาเปตัสสามาคี วัตถวา ราชเวถัง หราเปตวา กาดาวัง
 นีวาสาเปตวา หลัททปิโถติกา ย สัตถัง เวชุตถวา จันฑาทัง
 กัตถวา จันฑาทถณัฐฐานัง ปหิณนิ ฯ เย ปน เต คัม
 ปตฺตมาฏยญฺญิ ยชฺฐิ เจว ยสาเปตฺตญฺจ อนฺนโมทิตฺตํ ฯ สัพเพ
 เต นิรยปรายณา เยว อเหตุ ๑

คัมคถัง ปกาเสณฺโถ สัตถถา อาท ๑

สัพเพ ปตฺนฺติ นิรยํ ยถา คัม ปาปกมฺมํ กัตถวา
 น หิ ปาปกมฺมํ กัตถวา สัพฺภา สุกฺคิ อโถ คณฺตฺนฺติ ฯ

เตปิ โข มหาชนา เทว กภาพกัณณโย หารตฺวา ตตฺถเว
 อภิเดกถมฺภาเว อาทริตฺวา จันฑกฺุมาริ อภิสฺสิญฺจิตฺตํ ฯ

คัมคถัง ปกาเสณฺโถ สัตถถา อาท ๑

สัพเพสุ วิบฺปมฺคฺเตสุ	เย ตตฺถ สฺมาคตา ตทา
อาตุํ จันฑํ อภิสฺสิญฺจิตฺตํ	สฺมาคตา ราชปฺริธา ๑ ๑
สัพเพสุ วิบฺปมฺคฺเตสุ	ยา ตตฺถ สฺมาคตา ตทา
อาตุํ จันฑํ อภิสฺสิญฺจิตฺตํ	สฺมาคตา ราชกัณฺญาโย ๑
สัพเพสุ วิบฺปมฺคฺเตสุ	เย ตตฺถ สฺมาคตา ตทา
อาตุํ จันฑํ อภิสฺสิญฺจิตฺตํ	สฺมาคตา เทวปฺริธา ๑ ๑
สัพเพสุ วิบฺปมฺคฺเตสุ	ยา ตตฺถ สฺมาคตา ตทา
อาตุํ จันฑํ อภิสฺสิญฺจิตฺตํ	สฺมาคตา เทวกัณฺญาโย ๑
สัพเพสุ วิบฺปมฺคฺเตสุ	เย ตตฺถ สฺมาคตา ตทา
อาตุํ เจตฺถกฺเขปมฺกวิ	สฺมาคตา ราชปฺริธา ๑ ๑

ศัพท์เพศุ วิบปมุตฺเตศุ
อาตุ เจตุกฺเขปมกรุ
ศัพท์เพศุ วิบปมุตฺเตศุ
อาตุ เจตุกฺเขปมกรุ
ศัพท์เพศุ วิบปมุตฺเตศุ
นฺน ทิปฺปเวณฺนควฺ

ยา ตตฺถ สฺมาคตา ตทา
สฺมาคตา ราชกัณฺญาโย ๑
ยา ตตฺถ สฺมาคตา ตทา
สฺมาคตา เทวกัณฺญาโย ๑
พหุ อานันฺทโน อหุ
พฺนฺชโมกฺโข อโฆสฺสเถติ ๑

ตตฺถ ราชปริสา จาติ ราชปริสาปี้ ตฺทึ สฺเขหิ นํ
อภิสิญฺจํ ๑ ราชกัณฺญาโยติ ชาติตฺยชิตฺโรปี้ นํ อภิสิญฺจํ ๑
เทวปริสา จาติ สักโก เทวราชา วิชยุตฺตรสฺสํ คเหตุวา
เทวปริสา ย สักกํ อภิสิญฺจํ ๑ เทวกัณฺญาโยติ สฺสาตาปี้
เทวชิตา เทวกัณฺญาหิ สักกํ อภิสิญฺจํ ๑ เจตุกฺเขปมกรุ นฺติ
นानาวณฺเณหิ วัตฺเถหิ ๒๒ อุลฺลสาเปตฺวา อุตฺตฺริสาฏฺถานิ
อากาเส ๒๒ นฺตา เจตุกฺเขปํ กริสฺสุ ๑ ราชปริสา จาติ
ราชปริสา ๑ ๑ อิตเร ๑ ๑ โดย โภฏฺฐาสา อภิเสกการกา
จัตตาโรปี้ โภฏฺฐาสา กริสฺสุ ๒๒ อานันฺทโน อหุติ
อาโมทิตา ปโมทิตา ๒๒ ๑ นฺน ทิปฺปเวณฺนควฺ นฺติ จันท์กุมาริสฺส
ฉตฺตํ อุลฺลสาเปตฺวา ๒๒ ๑ ปวิฏฺฐกาเด ๒๒ อานันท์เกว
จิสฺสุ ๑ ๑ กิมตฺถาย ๑ ๑ ยถา อิมฺหากํ จันท์กุมาริ พนฺชนา
มุตฺโต เหวเมว ๑ ๑ สัพฺเพ พนฺชนา นิมนฺจันฺตุติ ๒๒ โฆเสสิ ๑
๒๒ ๑ ๑ พนฺชโมกฺโข อโฆสฺสเถติ ๑

ออก โข โพอิสต์โต ปิตุ วตฺตํ ปฏฺฐูปะติ ฯ อัน โคนคว
 ปวิสิตฺตํ น ลภติ ฯ ปริพฺพยัสฺส ชีณกาเถ โพอิสต์โต
 อญฺยานกัฬาทิน อตฺถาย ตจฺฉนฺโต ตํ อุตฺตงฺกมิตฺวา ปิตฺร
 น วนฺทติ ฯ เอกราชา อญฺชติ ปน กตฺวา จิรํ ชีวตุ
 สามีติ วทติ ฯ เกนฺทฺโถติ วุตฺเต โส อารุเจสิ ฯ
 ธตฺตัสฺส โส ปริพฺพยํ ทาเปติ ฯ โส ชัมเมเน รัชช
 กาวเรตฺวา อายุหบริโยสาเน เทวโลกํ ปุรยมาโน อคมาสิ ฯ
 ตตฺถา อิมํ ชัมเมเตสนํ อahrtiva ตจฺจจฺานิ ปกาเสตฺวา
 น ภิกฺขเว อิทาเนว ปุพฺเพปิ เทวทตฺโต มปี เอก
 นิตฺตํสา ย พหู ธเน มาเรตฺว วายามมกาตฺติ วตฺวา ชาตํ
 ตโมจฺาเนติ ฯ ตทา กัณฺฐหาโธ เทวทตฺโต อโหสิ โคตมึ
 เทวี มหามายา อโหสิ จันฺทา เทวี ราหุตฺมาตา วสุโธ
 ราหุโธ เตตา กุมารึ อุตฺตงฺกมิตฺวา สุโร อานนฺโท
 รามโคตฺโต กตฺตโป ภทฺทเตโน โมคคตฺตโน สุริยกุมารो
 สารีปตฺโต ตักโก อนรุตฺโต โข ฯ ตทา ปริสา พุทฺธปริสา
 อเหตุํ ฯ จันฺทกุมารो ปน อหเมว ตมฺมาตมฺพุทฺโชติ ฯ
 ฯ จันฺทกุมารชาตํ ตตฺตมํ นิฏฺฐิตฺตํ ฯ

